

Załącznik do Uchwały Nr ... Rady Miejskiej w
Chojnicach z dnia ... 2017 r.

Gminny program rewitalizacji miasta Chojnice

Projekt do konsultacji społecznych

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Miasto Chojnice

Stary Rynek 1
89 -600 Chojnice

Wykonawca (wersja 1.o):

„EU-CONSULT” Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Wykonawca (wersja 2.o):

Dr Bartłomiej Kołsut

Institut Geografii Społeczno-
Ekonomicznej i Gospodarki
Przestrzennej

Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza w Poznaniu

**Chojnice
sierpień 2017 r.**

Spis treści

1	Streszczenie	5
2	Wprowadzenie i metodologia.....	10
3	Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi	19
4	Obszar rewitalizacji objęty Gminnym Programem Rewitalizacji	26
5	Szczegółowa diagnoza podobszaru Dworcowa.....	28
5.1	Aspekt społeczny	29
5.2	Aspekt gospodarczy.....	48
5.3	Aspekt przyrodniczy	52
5.4	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny	54
5.5	Aspekt techniczny.....	59
5.6	Analiza SWOT.....	61
6	Szczegółowa diagnoza podobszaru Śródmieście	63
6.1	Aspekt społeczny	64
6.2	Aspekt gospodarczy.....	73
6.3	Aspekt przyrodniczy, przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	74
6.4	Analiza SWOT.....	75
7	Wnioski: analiza przyczyn degradacji na obszarze objętym programem	76
8	Analiza lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji	77
9	Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego	80
10	Cele rewitalizacji i kierunki działań	82
10.1.	Rekomendowane kierunki interwencji.....	82
10.2.	Opis Celów strategicznych i określenie celów operacyjnych.....	85
11	Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	91
11.1	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	91
11.2	Lokalizacja projektów podstawowych na poszczególnych podobszarach	100
11.3	Lista pozostałych (uzupełniających) przedsięwzięć rewitalizacyjnych	100
12	Mechanizmy integrowania działań	106
13	Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	111
14	Indykatywne ramy Finansowe GPR	112
15	Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji	113
15.1	Partycypacja społeczna w procesie szczegółowej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz potencjałów Miasta Chojnice	113
15.2	Odpowiedzialny społecznie obszar rewitalizacji	116

16	System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji.....	118
16.1	Komitet Rewitalizacji.....	120
16.2	Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.....	122
16.3	Aktualizacja GPR.....	123
17	Monitoring i ewaluacja	125
17.1	Monitoring.....	125
17.2	Ewaluacja.....	125
18	Polityka planistyczna i mieszkaniowa	129
18.1	Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	129
18.2	Zmiany w Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Chojnice na lata 2015 – 2020	129
18.3	Zmiany w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji	129
18.4	Zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	129

1 Streszczenie

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chojnice (GPR) został opracowany **zgodnie z kierunkami rozwoju miasta określonymi w podstawowych dokumentach strategicznych i programowych na szczeblu lokalnym**, tj. w *Strategii Rozwoju Miasta Chojnice do 2020 roku*, *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2015-2020*, *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Chojnice*, *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice*). Ponadto, w GPR określono także powiązania z dokumentami na szczeblu europejskim (*Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*), krajowym (*Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*, *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*), regionalnym (*Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, *regionalne programy strategiczne*, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego*) oraz powiatowym (*Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025*, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Chojnickiego na lata 2016-2022*).

Obszar rewitalizacji miasta Chojnice został wyznaczony *Uchwałą nr XXII/237/16 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Chojnice* i objął dwa podobszary: **Śródmieście i Dworcowa**. Wyniki analiz i badań delimitacyjnych pokazujących stan sytuacji kryzysowej w różnych aspektach zawarto w dokumentach: *Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego Programu rewitalizacji miasta Chojnice* (Jadach-Sepiolo i in. 2015) oraz *Analiza – weryfikacja granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyznaczonych w opracowaniu pn. „Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice”* (Jadach-Sepiolo i in. 2016). Wyznaczony obszar rewitalizacji, zgodnie z zapisami *Ustawy o rewitalizacji*, nie przekracza 30% liczby mieszkańców (zamieszkuje go 29,9%, z czego podobszar Dworcowa: 17,9%, a podobszar Śródmieście: 12%) oraz 20% powierzchni gminy (8,5%, z czego podobszar Dworcowa: 5,3%, a podobszar Śródmieście: 3,2%).

Zjawiska kryzysowe zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji są szczególnie wyraźne w aspekcie społecznym. Dotyczą one bezrobocia, ubóstwa, zjawisk patologicznych oraz dziedziczenia niektórych negatywnych postaw życiowych. Część zjawisk pogłębia się poprzez korzystanie przez społeczność lokalną ze świadczeń pomocy społecznej, które demotywią do rozpoczęcia pracy i usamodzielnienia się. Niekorzystną sytuację obserwuje się także w zjawiskach demograficznych – na obszarze rewitalizacji notuje się niekorzystne wartości wskaźnika obciążenia demograficznego i znaczną przewagą osób starszych, którym trzeba zapewnić odpowiedni poziom opieki. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowane zostały także

problemy gospodarcze. Przedsiębiorcy niechętnie lokalizują swoje działalności na tym terenie. Wśród przyczyn tej niechęci wskazują m.in. lokalną społeczność, która ze względu na niski poziom dochodów i styl życia nie generuje odpowiedniego popytu na oferowane usługi i produkty.

W oparciu o badania społeczne (CATI i IDI) oraz konsultacje z interesariuszami rewitalizacji, wypracowano ostateczny kształt **wizji obszaru rewitalizacji**. Stanowi ona, co do zasady, opis pożądanego stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji i osiągnięciu jego celów. Proponowana wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego brzmi: *„Obszar rewitalizacji stanowiący wizytówkę miasta oraz istotną dla rozwoju miasta część łączącą dworzec i tereny przydworcowe z centrum Chojnic. Atrakcyjny, nawiązujący do historii i tradycji obszar bogaty jest w przyjazną i bezpieczną przestrzeń służącą integracji, aktywizacji i rekreacji wielopokoleniowej społeczności. Kamienice na obszarze rewitalizacji przyciągają wzrok, integrują społeczność sąsiedzką oraz tętnią życiem wewnętrznym. Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje chęć działania, współpracy, uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym”*.

Realizacja założonej wizji rozwoju będzie możliwa dzięki osiągnięciu **celów rewitalizacji** wyznaczonych w GPR. W Programie założono realizację 3 celów strategicznych i 9 celów operacyjnych. Pierwszy cel strategiczny (*Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej*) dotyczy głównie spraw społecznych i obejmuje 3 cele operacyjne: (1.1) Integrację i aktywizację społeczną osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym, (1.2) Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz (1.3) Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych. Drugi cel strategiczny (*Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji*) odnosi się do kwestii gospodarczych i zawiera w sobie 3 cele operacyjne: (2.1) Aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, (2.2) Wsparcie działalności organizacji pozarządowych, w szczególności podmiotów Ekonomii Społecznej oraz (2.3) Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji. Ostatni, trzeci cel strategiczny (*Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji*) koncentruje się na zagadnieniach przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych i dotyczy także trzech celów operacyjnych: (3.1) Zwiększenia bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową, (3.2) Dostosowania oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz (3.3) Estetyzacji ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Kluczowym elementem GPR są **przedsięwzięcia rewitalizacyjne** o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, które zmierzają do naprawy zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej. W niniejszym Programie określono

(zgodnie z Ustawą o rewitalizacji) dwa typy projektów: (a) podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz (b) pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Przedsięwzięcia podstawowe (których jest dziewięć) zaplanowane w ramach GPR obejmują: (1) Program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełno sprawnościami oraz ich rodzin, (2) Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny, (3) Budowę obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia, (4) Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne, (5) Budowę ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej, (6) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewan-gelickiego w Chojnicach, (7) Drobne inicjatywy rewitalizacyjne, (8) Stop bezrobociu i wykluczeniu!, (9) Stop wykluczeniu - start na pracę. Szacunkowa wartość podstawowych przedsię-wzięć rewitalizacyjnych wynosi ok. 14 mln zł. Zostaną one sfinansowane ze środków UE, mia-sta Chojnice, organizacji pozarządowych oraz inwestorów prywatnych.

W GPR zawarto także **mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyj-nych**. Integrowanie działań oznacza relację komplementarności między nimi, koncentrację przestrzenną interwencji oraz jej synchronizację czasów. Integrowanie przedsięwzięć rewita-lizacyjnych objętych niniejszym programem zostanie zrealizowane poprzez wpisanie w sys-tem realizacyjny Programu dbałości o komplementarność przestrzenną, problemową, proce-duralno-instytucjonalną, międzyokresową oraz finansową.

Jednym z podstawowych założeń wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest aktywne **włączenie społeczności lokalnej w proces wprowadzania zmian**. Jednym ze sposobów ta-kiej aktywizacji jest organizacja konsultacji społecznych. W toku przygotowania, prowadze-nia i oceny rewitalizacji dąży się do tego, aby w procesie tym uczestniczyła możliwie duża grupa interesariuszy. W celu zainicjowania współpracy różnych środowisk miasta Chojnice, powołany został Komitet Rewitalizacji w dniu 11 kwietnia 2017 r. Społeczny charakter Kom-i-tetu wyrażać się będzie w jego funkcji opiniodawczo-doradczej.

Wdrażanie oraz monitorowanie GPR bazują na współpracy i zaangażowaniu wszystkich grup interesariuszy, poprzez prowadzenie procesu dialogu społecznego. Jednak największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy dotyczący wdrażania i monitorowania rewitali-zacji będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych. Dla zapewnienia „dobrego zarządzania”, a tym samym komplementarności realizowanych działań, istniejące struktury administracyjno-zarządcze zostaną dostosowane do specyfiki i potrzeb realizacji GPR. Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji W przypadku stwierdzenia, na etapie monito-ringu, że GPR wymaga zmiany, burmistrz występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w rozdziale 14. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych. W przypadku stwierdzenia, w wyniku prze-prowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów re-witalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu re-witalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek burmistrza miasta.

Monitoring GPR polegać będzie na dwóch formach: (1) tworzeniu sprawozdań (publikowanych raz na trzy lata) z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych oraz (2) analizie wskaźnikowej, której celem będzie określenie poziomu korelacji podejmowanych projektów rewitalizacyjnych z procesami społeczno-gospodarczymi w Chojnicach. Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach obejmujących: (1) Wskaźniki produktu przypisane do poszczególnych projektów, (2) Wskaźniki rezultatu przypisane do poszczególnych projektów, (3) Wskaźniki oddziaływania przypisane do poszczególnych celów operacyjnych.

W GPR **nie przewiduje się ustanowienia Specjalnego Strefy Rewitalizacji**, o której mowa w art. 25 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz.U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.). **Nie przewiduje się także uchwalania miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 13) lit. c) *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* oraz w art. 37f *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Obowiązujący *Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Chojnice w latach 2017-2021* jest dostosowany do potrzeb lokalnej społeczności, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości zasobowych oraz finansowych gminy. Na etapie sporządzenia GPR **nie przewiduje się zmian w tym Programie**. Po roku 2021, należy uchwalić nowy Program, którego opracowanie poprzedzi Analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji budynków i lokali, wraz określeniem potrzeb remontowych.

Uchwała dotycząca funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (*Uchwała Nr XXVIII/323/17 Rady Miejskiej W Chojnicach z dnia 23 stycznia 2017r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji*; załącznik do uchwały określa zadania Komitetu Rewitalizacji oraz organizację i tryb pracy Komitetu¹) projektowana była na etapie tworzenia projektu GPR. Aktualnie nie przewiduje się zmian jej treści.

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie wymaga aktualizacji w zakresie wyznaczenia obszarów wymagających przekształceń, ze względu na uwzględnienie w Studium takich założeń jak: modernizacja infrastruktury technicznej, poprawa warunków mieszkaniowych społeczności, modernizacja ładu i przestrzeni miejskiej.

Warto także dodać, że **projekt GPR został poddany szerokim konsultacjom społecznym**. Na etapie tworzenia projektu wykorzystano następujące formy uspołecznienia procesu rewitalizacji: (1) badanie ankietowe CATI z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (n= 391), (2) indywidualne wywiady pogłębione IDI z interesariuszami rewitalizacji i lokalnymi liderami (n=15),

¹ <http://www.miastochojnice.pl/prawo/3670.pdf>

(3) 3 spotkania z mieszkańcami podobszarów Śródmieście i Dworcowa, służących zebraniu pomysłów prowadzonych techniką *Charette*, (4) spotkanie warsztatowe umożliwiające ocenę partycypacyjną działań organizowanych przez wykonawcę programu rewitalizacji. Na etapie konsultowania projektu GPR wykorzystano z kolei inne formy partycypacji, obejmujące: (1) 4 spotkania w formie spacerów studyjnych po obszarze rewitalizacji, (2) 4 spotkania otwarte z mieszkańcami, (3)

2 Wprowadzenie i metodologia

Rewitalizacja to aktualnie jedno z najpopularniejszych określeń nawiązujących do szeroko rozumianego zarządzania miastem. W Polsce stało się ono powszechnie znane głównie dzięki dużej skali środków unijnych przeznaczonych na projekty rewitalizacyjne, jednak działania zmierzające do odnowy miast mają znacznie dłuższą historię, wykraczającą poza ramy członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Najogólniej mówiąc, rewitalizacja jest „kompleksowym procesem organizacyjnym i inwestycyjnym, prowadzącym do ożywienia zdegradowanych czy zaniedbanych terenów miejskich” (Parysek 2015: 11). Bardziej rozbudowaną definicję tego procesu zapisano w Ustawie o rewitalizacji (art. 2, ust. 1), w której określono go jako *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób **kompleksowy**, poprzez **zintegrowane działania** na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, **skoncentrowane terytorialnie**, prowadzone przez **interesariuszy rewitalizacji** na podstawie gminnego programu rewitalizacji.* Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych). Jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez lokalnych interesariuszy. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”

Upowszechnienie działań rewitalizacyjnych w Polsce nastąpiło wraz z wejściem do Unii Europejskiej. Wcześniej funkcjonowały w kraju pojedyncze inicjatywy wybranych miast, które nie ujmowały zagadnienia rewitalizacji w sposób kompleksowy. Od 2004 roku uruchomione zostały znaczne środki finansowe w ramach **Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego na lata 2004-2006**, przeznaczone na rewitalizację obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych. Było to innowacyjne podejście do odnowy zdegradowanych obszarów w skali całej Wspólnoty Europejskiej. W Polsce po raz pierwszy rewitalizacja została włączona w główny nurt priorytetów i działań programów funduszy strukturalnych.

W kolejnym **okresie programowania na lata 2007-2013** w większości województw podniesiono znaczenie odnowy zdegradowanych obszarów, zaliczając ją do jednego z głównych celów rozwoju miast. W rezultacie znacznie wzrósł również poziom finansowania. Pojawiła się także możliwość ubiegania się o zwrotne środki na rewitalizację w ramach *Inicjatywy JESSICA*. Ubieganie się o dofinansowanie, a następnie realizacja projektów rewitalizacyjnych spowodowały szereg zmian w zakresie organizacji i działania wielu samorządów lokalnych w Polsce (Ciesiółka 2014). Rewitalizacja stała się w krótkim czasie ważnym elementem systemowego programowania rozwoju miast. Działo się tak pomimo braku regulacji ustawowych w zakresie odnowy obszarów zdegradowanych.

W ostatnim czasie, w związku z początkiem okresu programowania środków unijnych 2014-2020, obserwowana jest zmiana optyki w zakresie odnowy obszarów zdegradowanych. **Zdecydowanie więcej uwagi poświęca się obecnie zagadnieniom społecznym w rewitalizacji.** Towarzyszy temu szereg zmian legislacyjnych porządkujących proces rewitalizacji, związanych przede wszystkim z uchwaleniem *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz.U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.). Za sprawą *Krajowej polityki miejskiej i Założeń narodowego planu rewitalizacji*, odnowa obszarów zdegradowanych stała się filarem rozwoju kraju na najbliższe lata. Wsparcie finansowe Unii Europejskiej kierowane jest nie tylko na projekty rewitalizacyjne, ale także na działania przygotowawcze, związane z procedurą sporządzania programów rewitalizacji.

Znaczne zmiany w programowaniu działań rewitalizacyjnych wynikają z wprowadzenia w życie *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*. Podnosi ona w istotnym stopniu rangę tego procesu i nadaje mu nowy kształt, wprowadzając niespotykane dotąd w Polsce uregulowania – kilka z nich ma kluczowe znaczenie dla programowania rewitalizacji na najbliższe lata. Pierwszym ważnym *novum* jest instytucja gminnego programu rewitalizacji. Jest to obecnie podstawowy dokument organizujący publiczną i niepubliczną interwencję rewitalizacyjną. Jego zakres znacznie wykracza poza obligatoryjną treść dotychczasowych lokalnych programów rewitalizacji, uwzględniając szereg rozwiązań związanych z budowaniem partnerstwa na rzecz odnowy oraz ze zmianami w lokalnym prawie zagospodarowania przestrzennego. Drugą istotną zmianą w stosunku do dotychczasowych praktyk rewitalizacyjnych jest konieczność przeprowadzenia szerszych i bardziej rozbudowanych konsultacji społecznych. Sfera współpracy z zewnętrznymi interesariuszami rewitalizacji została także wzmocniona poprzez wprowadzenie instytucji komitetu rewitalizacji, jako platformy wymiany poglądów i podejmowania decyzji dotyczących interwencji w zakresie odnowy zdegradowanych obszarów miejskich. Wszystkie te zmiany zmiernie zmierzają do zwiększonego zakorzenienia działań rewitalizacyjnych w lokalnej wspólnotie i oparcia ich na lokalnych zasobach, co zbliża specyfikę tego procesu w Polsce do wizji współczesnej rewitalizacji (Roberts, Sykes 2000).

Ustawa o rewitalizacji stanowi podstawę formalną opracowania niniejszego programu. Oprócz niej, istotne dla treści diagnostycznych i programowych były dwa inne dokumenty: ***Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*** opublikowane przez Ministerstwo Rozwoju (z sierpnia 2016 r.) oraz ***Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*** opublikowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (z września 2016 r.).

Celem opracowania *Gminnego programu rewitalizacji miasta Chojnice* jest zaplanowanie procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów dotkniętych szczególną skalą proble-

mów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych. GPR ma charakter kompleksowy i zintegrowany oraz dotyczy wszystkich kluczowych sfer odnowy miasta, w tym szczególnie – sfery społecznej. Zaplanowane działania rewitalizacyjne mają charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, do opracowania dokumentu została zaangażowana społeczność lokalna (mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, urzędnicy czy pozostali interesariusze obszarów wyznaczonych do rewitalizacji).

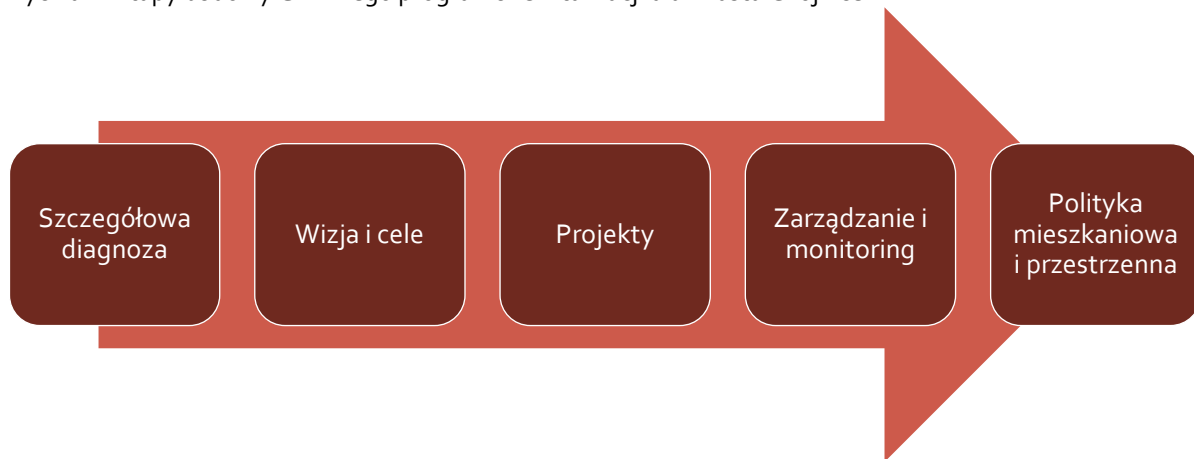
Obszar rewitalizacji miasta Chojnice został wyznaczony *Uchwałą nr XXII/237/16 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Chojnice* i objął dwa podobszary: **Śródmieście i Dworcowa**. Wyniki analiz i badań delimitacyjnych pokazujących stan sytuacji kryzysowej w różnych aspektach zawarto w dokumentach: *Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego Programu rewitalizacji miasta Chojnice* (Jadach-Sepiolo i in. 2015) oraz *Analiza – weryfikacja granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyznaczonych w opracowaniu pn. „Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice”* (Jadach-Sepiolo i in. 2016). Wyznaczony obszar rewitalizacji, zgodnie z zapisami *Ustawy o rewitalizacji*, nie przekracza 30% liczby mieszkańców (zamieszkuje go 29,9%, z czego podobszar Dworcowa: 17,9%, a podobszar Śródmieście: 12%) oraz 20% powierzchni gminy (8,5%, z czego podobszar Dworcowa: 5,3%, a podobszar Śródmieście: 3,2%).

Układ GPR jest zgodny z treścią art. 15 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* i zawiera kolejno: (1) opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, (2) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, (3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, (4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań, (5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, (6) mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych, (7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji, (8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, (9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji, (10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach i dokumentach dotyczących gospodarki mieszkaniowej oraz polityki planistycznej, (11) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji i uchwalony miejscowy plan rewitalizacji, (12) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Gminny program rewitalizacji miasta Chojnice, podobnie jak inne tego rodzaju dokumenty, ma charakter sekwencyjny polegający na następstwie poszczególnych etapów opracowania dokumentu, tzn., że realizacja każdego kolejnego etapu wymaga zakończenia poprzedniego. Pierwszym (po określeniu powiązań z dokumentami strategicznymi) kluczowym etapem była

szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji miasta Chojnice (ryc. 1). Na etapie tym zastosowano szereg metod badawczych, wykorzystanych w celu pogłębienia analizy przyczyn zjawisk kryzysowych oraz identyfikacji kluczowych potencjałów obszaru rewitalizacji.

Rycina 1. Etapy budowy Gminnego programu rewitalizacji dla miasta Chojnice

źródło: opracowanie własne.

1. METODA KARTOGRAMU GEOMETRYCZNEGO

Zgodnie z potrzebą wizualizacji koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, jako podstawową metodę przestrzennej prezentacji danych w szczegółowej diagnozie czynników i zjawisk kryzysowych wykorzystano jedną z **metod analizy przestrzennej określaną mianem za pomocą siatki** (*grid spatial analysis*). Dane zobrazowane zostały za pomocą kartogramu geometrycznego o oczku sześciokątnym (siatka heksagonalna, „plaster miodu”).

Prezentacja na siatce heksagonalnej pozwala na uzyskanie pełnej porównywalności przedstawionych na mapie obszarów oraz umożliwia intuicyjny odczyt danych, natomiast zjawiska zobrazowane na siatce heksagonalnej skutecznie pokazuje ich terytorialny rozkład, jednocześnie nie ujawniając „danych wrażliwych”.

Pola odniesienia, na siatce heksagonalnej, o barwie czerwonej przedstawiają obszary o wysokim stopniu nasycenia negatywnymi zjawiskami społecznymi, gospodarczymi lub przestrzennymi, pomarańczowe pola obrazują przeciętny poziom nasycenia, natomiast pola żółte przedstawiają obszary o umiarkowanym stopniu nasycenia tych zjawisk na analizowanym terenie – obszarze zdegradowanym, wyznaczonym do rewitalizacji. Pozostałe (puste/ białe) pola odniesienia pokazują obszary niezdiagnozowane ze względu na miejsca niezamieszkałe.

Analizie poddane zostały strefy wyznaczone do rewitalizacji, na które została nałożona siatka kartogramu geometrycznego (heksagonalna) opracowana na potrzebę przeprowadzenia szczegółowej diagnozy społeczno-gospodarczej.

Szczegółowa diagnoza społeczno-gospodarcza została uzupełniona o wskaźniki odnoszące się do poszczególnych ulic zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, których źródłem były instytucje i jednostki zaangażowane w proces rewitalizacji Miasta Chojnice, takie jak: Miejski

Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski w Chojnicach, organizacje pozarządowe, przedstawiciele oświaty, przedsiębiorstwa, władze lokalne.

W dokumencie pn. Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych Miasta Chojnice przedstawione zostały relatywne (w przeliczeniu na odpowiednią liczbę mieszkańców) wartości wskaźników, natomiast w celu opracowania szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji dane dotyczące występowania poszczególnych, negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych zostały zagregowane w podziale na ulice, w celu szczegółowego zlokalizowania źródła ich występowania oraz potencjalnych, najbardziej potrzebujących beneficjentów projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ponadto dane wykorzystane do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, pochodzące z 2012 r., zaktualizowane zostały do wartości obrazujących sytuację w 2015 r., a ze względu na niemożliwość wygenerowania danych archiwalnych przez Powiatowy Urząd Pracy, dane dotyczące osób bezrobotnych przedstawiają sytuację na rynku pracy na dzień: 1.12.2016r.

W ramach opracowania szczegółowej diagnozy analiza danych ilościowych zastanych została uzupełniona o badania społeczne obejmujące: (1) wywiady kwestionariuszowe z mieszkańcami obszaru rewitalizacji oraz (2) indywidualne wywiady pogłębione z liderami lokalnymi oraz interesariuszami rewitalizacji.

2. WYWIAD KWESTIONARIUSZOWY

Wywiad kwestionariuszowy (czasami nazywany potocznie badaniem ankietowym) to wywiad, w którym zadawane pytania, zebrane w formie kwestionariusza, są ustalone i identyczne dla wszystkich respondentów (Frankfort-Nachmias, Nachmias 2001). Jest to narzędzie badawcze zaliczane do metod bezpośrednich i komunikacyjnych (Kotus 2001). Komunikacyjność tej metody polega na bezpośrednim kontakcie w czasie badania ankietera oraz respondenta – w odróżnieniu od ankiety środowiskowej, w której respondent po otrzymaniu kwestionariusza sam go wypełnia i dostarcza ankieterowi. Celem zastosowania tej metody przy pogłębianiu diagnozy obszaru rewitalizacji miasta Kalisza była identyfikacja postaw, opinii i ocen interesariuszy rewitalizacji co do obserwowanych problemów i potencjałów rozwojowych.

Tabela 1. Próba badawcza w wywiadzie kwestionariuszowym

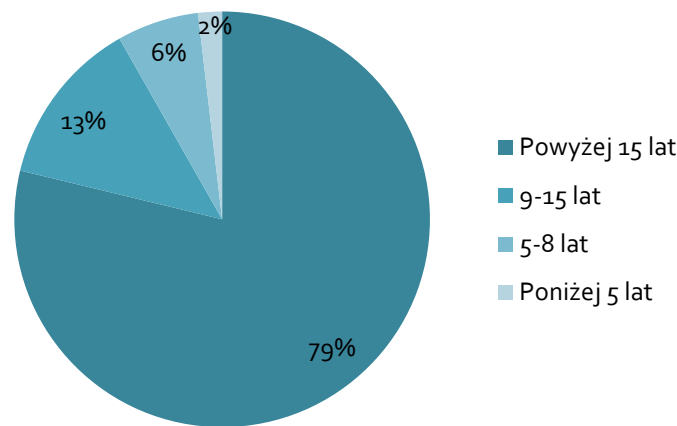
Podobszar	Suma	Płeć		Wiek			
		Kobieta	Mężczyzna	18-30	31-50	51-70	71 i więcej
Dzielnica Dworcowa	219	116	103	55	74	68	22
Śródmieście	166	88	78	43	57	50	16

źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu kwestionariuszowego.

Wywiad kwestionariuszowy zrealizowany w technice wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo. W badaniu tym udział wzięło 385 mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Chojnice, z czego 219 zamieszkiwało Dzielnicę Dworcową, a 166 Śródmieście. Szczegółowy dobór próby zgodny z populacją miasta Chojnice przedstawiono w tabeli 2.

Zdecydowana większość (79%) uczestników badania ankietowego zamieszkuje obszar rewitalizacji od ponad 15 lat. 13% respondentów zamieszkuje analizowany obszar od 9 do 15 lat, 6% pomiędzy 5 a 8 lat, natomiast 2% badanych zamieszkuje śródmieście lub dzielnicę dworcową poniżej 5 lat (ryc. 2).

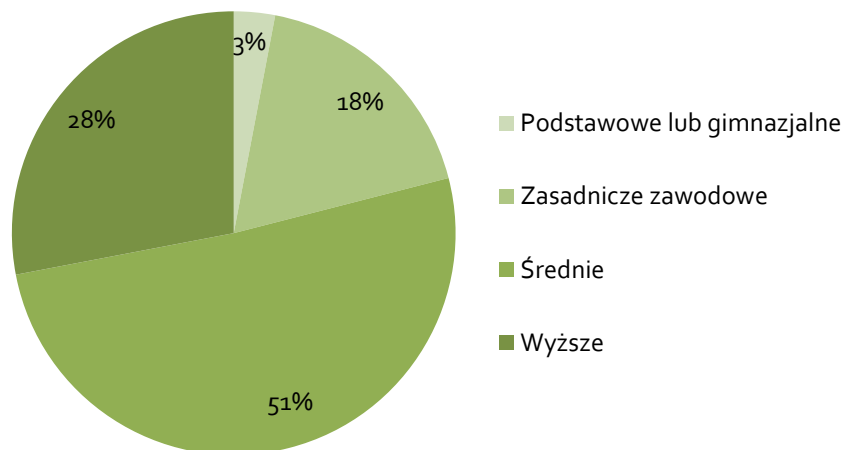
Rycina 2. Liczba lat zamieszkiwania we wskazanym miejscu

źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu kwestionariuszowego.

Ponad połowa respondentów uczestniczących w wywiadzie kwestionariuszowym posiada wykształcenie średnie, blisko jedną trzecią uczestników badania (28%) charakteryzowało wykształcenie wyższe. Z kolei 18% badanych posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, natomiast zaledwie 3% wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne (ryc. 3).

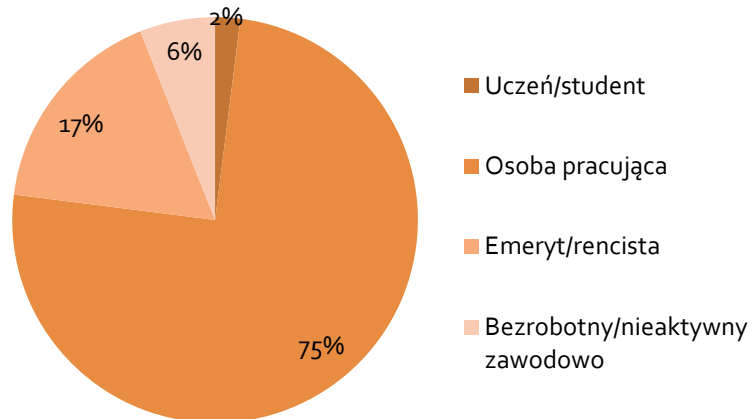
Rycina 3. Struktura wykształcenia respondentów uczestniczących w wywiadzie kwestionariuszowym

źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu kwestionariuszowego.

Wśród uczestników wywiadu kwestionariuszowego najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące (75%). Ok. 17% respondentów stanowili renciści i emeryci, natomiast 6% - osoby nieaktywne zawodowo i bezrobotni, a 2% - studenci i uczniowie.

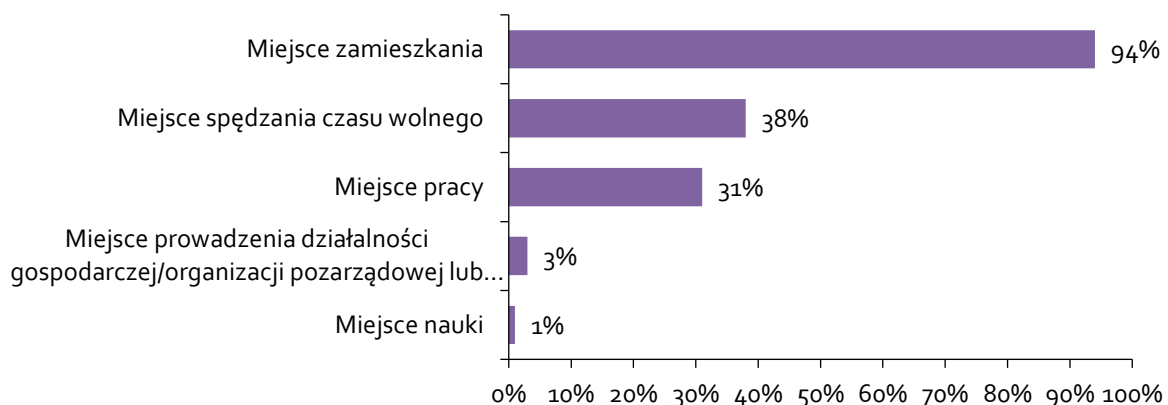
Rycina 4. Struktura społeczno-zawodowa respondentów uczestniczących w wywiadzie kwestionariuszowym

źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu kwestionariuszowego.

Dla zdecydowanej większości respondentów (94%) obszar rewitalizacji stanowi miejsce zamieszkania. Ponadto dla 38% z nich, Śródmieście oraz Dzielnica Dworcowa stanowią miejsce spędzania czasu wolnego, dla 31% jest to miejsce pracy, z kolei miejsce prowadzenia działalności gospodarczej/pozarządowej lub grupy nieformalnej zadeklarowało 3% uczestników badania.

Rycina 5. Związki z obszarem rewitalizacji

źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu kwestionariuszowego.

3. INDYWIDUALNY WYWIAD POGŁĘBIONY

Indywidualny wywiad pogłębiony (*individual depth interview* – IDI) – metoda uzupełniająca badania ilościowe. Pozwala ona na ustalenie zjawisk, które umknęły podczas badania narzędziem standaryzowanym, np. kwestionariuszem wywiadu lub geoankietą (Kotus 2001).

W tego typu pogłębionej rozmowie z badanym można poświęcić więcej czasu na kwestie bardziej drażliwe i ciekawsze z poznawczego i praktycznego punktu widzenia. Sam respondent może także naprowadzić pytającego na tematy, których ten nie był w stanie przewidzieć.

Celem zastosowania IDI przy pogłębieniu diagnozy obszaru rewitalizacji była identyfikacja syntetycznej wiedzy na temat kluczowych problemów obszaru rewitalizacji, weryfikacja i pogłębienie wyników badań ilościowych, próba wyjaśnienia przyczyn negatywnych procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych na obszarze rewitalizacji, oraz rozpoznanie sugestii w zakresie najważniejszych zmian, koniecznych do zwiększenia poziomu i jakości życia na obszarze rewitalizacji

Badanie IDI objęło próbę badawczą składającą się z 15 liderów lokalnych oraz interesariuszy rewitalizacji, działających lub zamieszkujących obszar rewitalizacji. Wśród nich byli: 4 wybieralni przedstawiciele sektora samorządowego, 3 przedstawiciele administracji publicznej, 3 przedstawiciele sektora organizacji pozarządowych, 5 przedstawiciele sektora przedsiębiorców działających na obszarze rewitalizacji.

4. INWENTARYZACJA URBANISTYCZNA

Ponadto, w ramach pogłębienia analizy sytuacji kryzysowej w aspekcie technicznym i przestrzenno-funkcyjnym, przeprowadzono inwentaryzację urbanistyczną obszaru rewitalizacji. **Inwentaryzacja urbanistyczna** to metoda służąca pozyskaniu informacji stanowiących przestrzenny materiał źródłowy do opracowywanych koncepcji, planów i programów (Siejkowska-Koberidze 2012). Inwentaryzacja urbanistyczna powinna prowadzić do zgromadzenia kompletu materiałów i danych przedstawiających aktualny stan zagospodarowania i użytkowania terenu, zatem efektem badań inwentaryzacyjnych jest zbiór informacji o stanie zainwestowania i użytkowania oraz o stosunkach społeczno-gospodarczych na badanym obszarze. Celem zastosowania tej była ocena stanu zagospodarowania obszaru rewitalizacji, identyfikacja potrzeb inwestycyjnych, ocena wzajemnych proporcji między poszczególnymi elementami zainwestowania terenu oraz poziomem zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Elementami inwentaryzacji urbanistycznej była identyfikacja: (1) typu budynku (warianty: kamienica czynszowa, blok mieszkalny, dom jednorodzinny, willa, zabudowa zagrodowa, garaż, pawilon, hala, budynek gospodarczy, wiata, obiekty usługowe, obiekty użyteczności publicznej, obiekty sakralne, inne), (2) wysokości budynku mierzonej liczbą kondygnacji, (3) kolorystyka elewacji, (4) stan techniczny budynku (warianty: bardzo zły, raczej zły, umiarkowany, raczej dobry, bardzo dobry) oraz (5) funkcja budynku (warianty: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna lub magazynowa, inna).

5. ANALIZA DESK RESEARCH

Desk research polega ona na zbieraniu i analizie informacji z wielu źródeł, które już istnieją (a więc źródeł wtórnych) i są łatwo dostępne (Cambridge Dictionaries... 2014). Została ona

wzbogacona procedurą jakościowej analizy treści, która jest techniką wyprowadzania wniosków na podstawie określonych cech przekazu (Holsti 1968) i polega na wydobywaniu ze źródeł zapisanych wyimków, cytatów czy przykładów na poparcie jakiejś obserwacji lub zależności (Buttolph-Johnson 2010: 301). W przypadku GPR miasta Chojnice, *desk research* i jakościowa analiza treści objęły analizę wszelkich dokumentów strategicznych, programowych i przestrzennych mających związek z działaniami rewitalizacyjnymi. Ponadto, w ramach stosowania tej metody wykorzystano cytaty z indywidualnych wywiadów grupowych oraz dane statystyczne pobierane ze źródeł publicznie dostępnych lub udostępniane przez odpowiednie jednostki prowadzące statystykę dotycząca obszaru rewitalizacji miasta Chojnice.

6. METODY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Proces opracowania Gminnego programu rewitalizacji miasta Chojnice odbywał się z szerokim udziałem społeczności lokalnej oraz różnego rodzaju interesariuszy rewitalizacji. W pierwszej kolejności należy wymienić inicjatywy zrealizowane w trakcie opracowywania projektu Gminnego programu rewitalizacji miasta Chojnice:

- (1) Trzy spotkania prowadzone techniką *Charette* z mieszkańcami podobszarów Śródmieście i Dworcowa, służące zebraniu pomysłów (12, 13, 21 grudnia 2016 r.).
- (2) Dwa spotkania z Zespołem ds. Rewitalizacji (przedstawiciele administracji samorządowej) przy współudziale eksperta ds. rewitalizacji miasta Chojnice – (12 i 21 grudnia 2016 r.).
- (3) Jedno spotkanie warsztatowe umożliwiające ocenę partycypacyjną działań organizowanych przez wykonawcę programu rewitalizacji - konsultacje społeczne na koniec etapu opracowania gminnego programu rewitalizacji – (29 grudnia 2016 r.).

W dalszej kolejności, konsultacjom społecznym poddano projekt Gminnego programu rewitalizacji miasta Chojnice, wykorzystując następujące formy:

- (4) Cztery spotkania w formie spacerów studyjnych po obszarze rewitalizacji (21 lutego oraz 2, 7 i 9 marca 2017 r.).
- (5) Cztery spotkania otwarte z mieszkańcami (21 lutego oraz 2, 7 i 9 marca 2017 r.).

Podczas wszystkich ww. spotkań starano się wypracować syntetyczne wnioski związane z poszczególnymi etapami opracowania Gminnego programu rewitalizacji miasta Chojnice, tj.: macierz SWOT jako syntezę ustaleń diagnostycznych, wizję i cele rewitalizacji, kierunki działań, przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz ich treść, sposób monitorowania oraz kluczowe decyzje planistyczne i dotyczące polityki mieszkaniowej.

3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi

Powiązanie z Programem Rewitalizacji	
Analizowany dokument	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chojnice
<i>Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	
Priorytet III: Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.	Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.
Cel 1: Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić minimum 75%.	Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel 5: Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
<i>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju</i>	
Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.	Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.	Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.	Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji. Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji
Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.	Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej

<i>Strategia rozwoju kraju 2020</i>	
<p>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:</p> <p>Cel 1.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.</p>	<p>Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.</p>
<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka:</p> <p>Cel 2.4. Rozwój kapitału ludzkiego.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej</p>
<p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:</p> <p>Cel 3.1. Integracja społeczna.</p> <p>Cel 3.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p>	<p>Cel operacyjny 1.1. Integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową</p>
<i>Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie</i>	
<p>Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji</p>
<p>Cel strategiczny II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</p>	<p>Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.</p> <p>Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej</p> <p>Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>
<p>Cel szczegółowy 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową</p>
<i>Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030</i>	

<p>Cel główny: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.</p>	<p>Wizja: Obszar rewitalizacji stanowiący wizytówkę miasta oraz istotną dla rozwoju miasta część łączącą dworzec i tereny przydworcowe z centrum Chojnic.</p> <p>Atrakcyjny, nawiązujący do historii i tradycji obszar bogaty jest w przyjazną i bezpieczną przestrzeń służącą integracji, aktywizacji i rekreacji wielopokoleniowej społeczności.</p> <p>Kamienice na obszarze rewitalizacji przyciągają wzrok, integrują społeczność sąsiedzką oraz tętnią życiem wewnętrznym.</p> <p>Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje chęć działania, współpracy, uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.</p> <p>Wszystkie cele strategiczne i operacyjne GPR.</p>
<p>Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2020</p>	
<p>Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia</p>	<p>Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>
<p>Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego</p>	<p>Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej</p>
<p>Kierunek działań 2.2.4. Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych</p>	<p>Fragment wizji rozwoju obszaru rewitalizacji: Obszar rewitalizacji stanowiący wizytówkę miasta oraz istotną dla rozwoju miasta część łączącą dworzec i tereny przydworcowe z centrum Chojnic.</p>
<p>regionalne programy strategiczne w województwie pomorskim</p>	
<p>Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej – Aktywni Pomorzanie, Priorytet 2.3. Przestrzeń dla aktywności</p>	<p>Cel operacyjny 1.1. Integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
<p>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030</p>	
<p>Cel 1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy</p>	<p>Fragment wizji rozwoju obszaru rewitalizacji: Atrakcyjny, nawiązujący do historii i tradycji obszar, bogaty w przyjazną i bezpieczną przestrzeń służącą integracji, aktywizacji i rekreacji wielopokoleniowej społeczności</p>

<p>Działania służące realizacji kierunku 1.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w których występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych</p>	<p>Fragment wizji rozwoju obszaru rewitalizacji: Obszar rewitalizacji stanowiący wizytówkę miasta oraz istotną dla rozwoju miasta część łączącą dworzec i tereny przydworcowe z centrum Chojnic.</p>
<p>Działania służące realizacji kierunku 1.2. Rewitalizacja zdegradowanych struktur mieszkaniowych, która w aspekcie przestrzenno-funkcyjnym służy w szczególności poprawie warunków mieszkaniowych i zdrowotnych mieszkańców oraz zmniejszeniu oddziaływania na środowisko, m.in. poprzez redukcję zużycia energii i wody</p>	
<p>Strategia rozwoju powiatu chojnickiego do roku 2025</p>	
<p>Cel strategiczny IV. Rozwój postaw aktywności, ustawicznej edukacji i podmiotowości obywateli powiatu.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych</p>
<p>Cel 4.4. Stworzenie przyjaznych form komunikowania się samorządu z mieszkańcami.</p>	<p>Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.</p>
<p>Cel 4.8. Poprawa dostępności placówek publicznych dla osób niepełnosprawnych.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową Cel operacyjny 3.2. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
<p>Cel strategiczny V. Podniesienie poziomu życia mieszkańców powiatu.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel operacyjny 3.3. Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego</p>

<p>Cel 5.5. Przeciwdziałanie patologiom społecznym.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych</p>
<p>Cel 5.6. Rozwój infrastruktury rekreacyjno – sportowej dla zagospodarowania aktywności mieszkańców.</p>	<p>Cel operacyjny 3.2. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych</p>
<p>Cel 5.7. Zwiększenie bezpieczeństwa obywateli i poziomu ochrony mienia.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji</p>
<p>Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu chojnickiego na lata 2016-2022</p>	
<p>Cel strategiczny I. Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p>
<p>Cel strategiczny II. Rozwój systemu wspierania osób starszych, długotrwale albo ciężko chorych.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p>
<p>Cel strategiczny III. Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p>
<p>Cel strategiczny V. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych</p>
<p>Strategia rozwoju miasta Chojnice do 2020 roku</p>	
<p>Cel strategiczny II. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego</p>
<p>Cel pośredni 2.5. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego</p>

Cel strategiczny III. Poprawa jakości życia.	Cel nadrzędny rewitalizacji: zniwelowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.
Cel pośredni 3.2. Poprawa dostępności i jakości edukacji.	Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
Cel pośredni 3.3. Poprawa dostępności do kultury i rozrywki.	Cel operacyjny 3.1. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel pośredni 4.1. Upowszechnienie postaw obywatelskich.	Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej
Cel pośredni 4.4. Umocnienie chojnickiej tożsamości.	Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej Cel operacyjny 2.2. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji
Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy miejskiej Chojnice na lata 2015-2020	
Cel szczegółowy 1. Wzrost liczby budynków podanych termomodernizacji, w tym budynków komunalnych, mieszkalnych, użyteczności publicznej.	Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową
Cel szczegółowy 6. Wzrost liczby zmodernizowanego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową
Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Chojnice	
Cel strategiczny I. Wzmacnianie potencjału instytucji działających w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.	Cel operacyjny 2.2. Wsparcie działalności organizacji pozarządowych, w szczególności podmiotów Ekonomii Społecznej
Cel strategiczny III. Ograniczanie skutków społecznych ubóstwa i bezrobocia.	Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel strategiczny V. Pomoc na rzecz rodzin.	Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych
Cel strategiczny VI. Stworzenie oraz wdrożenie ujednoliconego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych

<p>Cel strategiczny VIII. Ograniczenie skutków społecznych wynikających z używania środków odurzających.</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych</p>
<p><i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice</i></p>	
<p>Studium uwarunkowań Miasta Chojnice stanowi opis kierunków rozwoju polityki przestrzennej jednostki. Nadrzędnym zamierzeniem niniejszej polityki jest ożywienie społeczno-gospodarcze i infrastrukturalne, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Cele ujęte w Studium Uwarunkowań dotyczą kwestii: (1) Modernizacji infrastruktury technicznej, (2) Poprawy warunków mieszkaniowych społeczności, (3) Modernizacji ładu i przestrzeni miejskiej.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową Cel operacyjny 3.2. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel operacyjny 3.3. Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego</p>

4 Obszar rewitalizacji objęty Gminnym Programem Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, *obszar zdegradowany* to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym. W kontekście powyższej definicji bardzo istotne jest zdefiniowanie stanu kryzysowego. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk **(1) społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer:

2. **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
3. **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
4. **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
5. **technicznej** (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Tabela 2. Dane statystyczne opisujące obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

lp.	nazwa jednostki urbanistycznej	liczba ludności	% ludności miasta	powierzchnia (ha)	% powierzchni miasta
Obszar zdegradowany					
1.	Śródmieście	5 407	13,8	75,1	3,6
2.	Dzielnica Dworcowa	7 224	18,4	163,2	7,8
3.	Strefa Przemysłowa	1 072	2,7	315,2	14,9
Razem		13 703	34,9	553,9	26,3
Obszar rewitalizacji					
1.	Podobszar Śródmieście	4 732	12,0	66,7	3,2
2.	Podobszar Dworcowa	7 022	17,9	111,5	5,3
Razem		11 754	29,9	178,2	8,5

źródło: Analiza – weryfikacja granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyznaczonych w opracowaniu pn. „Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice”.

Ogólna charakterystyka obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Chojnicach została przedstawiona w dwóch dokumentach: **(1) Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego Programu rewitalizacji miasta Chojnice** (Jadach-Sepiolo i in. 2015) oraz **(2) Analiza – weryfikacja granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyznaczonych w opracowaniu pn. „Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy**

i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice” (Jadach-Sepioło i in. 2016). Oba dokumenty były podstawą do przyjęcia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ***Uchwałą nr XXII/237/16 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Chojnice***. Ostatecznie obszar rewitalizacji miasta Chojnice objął dwa podobszary: Śródmieście i Dworcowa (tab. 2). Zamieszkuje go ok. 29,9% mieszkańców (podobszar Dworcowa: 17,9%, a podobszar Śródmieście: 12%) i zajmuje ok. 8,5% powierzchni miasta (podobszar Dworcowa: 5,3%, a podobszar Śródmieście: 3,2%).

Procedurę delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz ich rezultat opisuje w dużym skrócie poniższe cytaty zaczerpnięte z *Raportu dotyczącego delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego Programu rewitalizacji miasta Chojnice* (Jadach-Sepioło i in. 2015) oraz *Analizy – weryfikacji granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyznaczonych w opracowaniu pn. „Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice”* (Jadach-Sepioło i in. 2016):

„Ocena stopnia zaawansowania degradacji w Chojnicach została oparta na analizie wskaźników w trzech podsystemach: społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Analizę przeprowadzono w porównaniu do średniej krajowej oraz województwa pomorskiego, jak również dokonano porównań wewnątrz miasta.

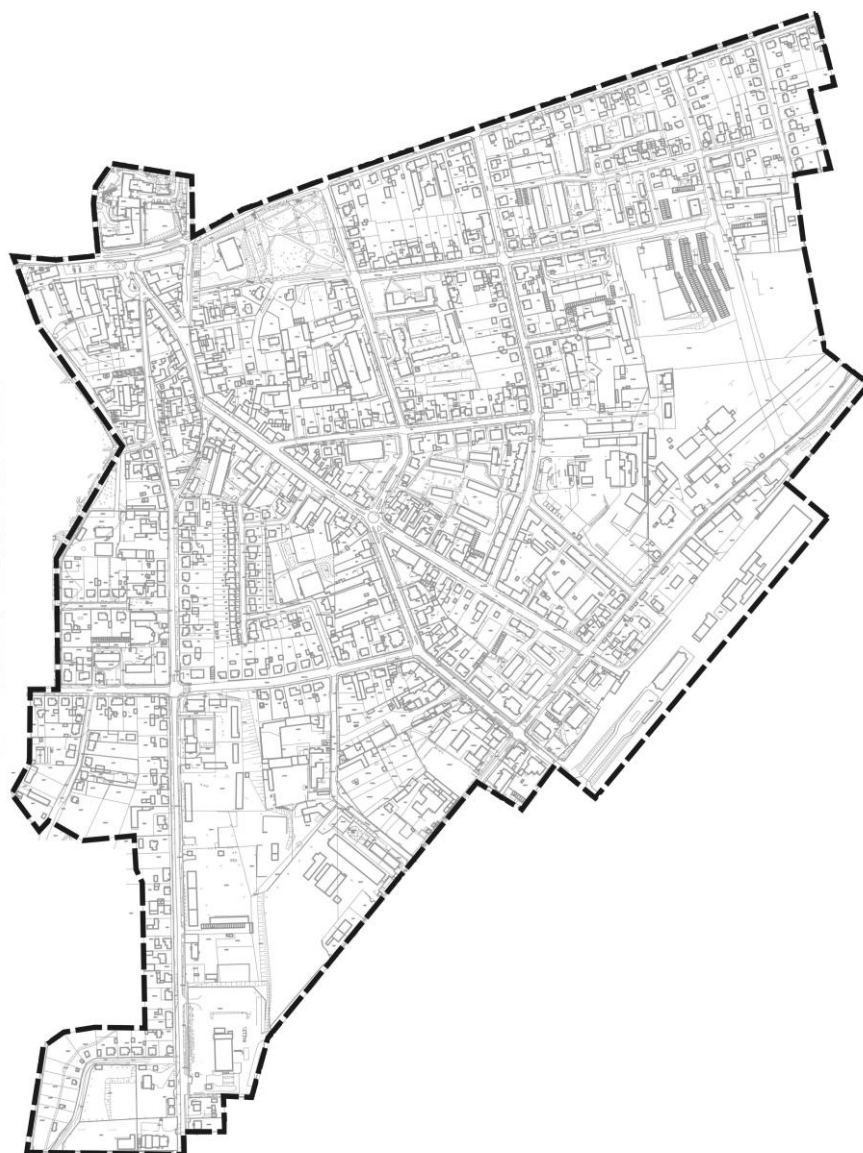
*Jak wykazano zjawiska degradacji w Chojnicach w poszczególnych strefach koncentrują się w pewnych fragmentach struktury miejskiej. Szczególnie duża koncentracja wszystkich negatywnych zjawisk jest zauważalna w obszarze centralnym, tzn. w obszarze Starego Miasta – w **Śródmieściu (5 407 mieszkańców, 75,1 ha powierzchni) - w Dzielnicy Dworcowej (7 224 mieszkańców i 162,7 ha powierzchni), a także w Strefie Przemysłowej (1 072 mieszkańców i 316,1 ha powierzchni)**.*

*Większość terenów wymagających przekształceń została wskazana w jednostkach: **Śródmieście oraz Dzielnicą Dworcowa**. W przypadku jednostki Dzielnicą Dworcowa zakres przemian dotyczy głównie ładu architektonicznego, w Śródmieściu przekształcenia odnoszą się już jednoznacznie do przemian umożliwiających aktywizację gospodarczą (przede wszystkim handlową) tych terenów. Strategia rozwoju miasta, określająca priorytety rozwojowe, do zasięgu terytorialnego działań rewitalizacyjnych odnosi się w niewielkim stopniu, ale podkreśla konieczność reorganizacji rynku nieruchomości mieszkaniowych i użytkowych, co przy potencjale lokalizacyjnym lokali mieszkalnych i użytkowych, zwłaszcza w przypadku Dzielnicą Dworcowej, zwraca uwagę na konieczność priorytetyzacji tej jednostki w procesach rewitalizacji. O sile ekonomicznej tego procesu zadecydują stabilne i wieloletnie powiązania ze Śródmieściem i graniczącą z nią od południowego wschodu Strefą Przemysłową. Podobne znaczenie ma ulokowanie w tym obszarze silnej jednostki kształcenia zawodowego, być może – zgodnie z zapisami Strategii rozwoju województwa – na poziomie wyższym. Z wymienionych powodów wskazując obszary zdegradowane wymagające wsparcia warto rekomendować dwie jednostki: Dworcowa oraz Śródmieście, zaś koncentrację działań zmierzających do usunięcia konfliktów przestrzennych należy zalecić w obszarach wskazanych do przekształceń w obrębie obu jednostek. Strefa Przemysłowa może poprzez efekt synergii stać się motorem szeregu działań ożywiających pozostałe jednostki.*

5 Szczegółowa diagnoza podobszaru Dworcowa

Pierwszym z dwóch podobszarów rewitalizacji miasta Chojnice jest Podobszar Dworcowa (ryc. 6). Jest to teren zlokalizowany w południowo-wschodniej części miasta, pomiędzy torami kolejowymi, ścisłym Śródmieściem i główną arterią komunikacyjną miasta. Podobszar Dworcowa liczy w sumie ok. 111,5 ha (5,3% pow. miasta) i liczy ok. 7 tys. mieszkańców (ok. 18% mieszkańców miasta).

Rycina 6. Podobszar rewitalizacji „Dworcowa”

źródło: opracowanie własne.

Granice Dzielnicy Dworcowej stanowią: od strony północnej – ul. Gdańska, od wschodniej – linia kolejowa, od zachodniej – granica parku 1000-lecia, natomiast od południowej – granica podobszaru jest jednocześnie granicą administracyjną miasta. Dzielnica Dworcowa jest drugą jednostką po Śródmieściu z największą liczbą placówek edukacyjnych szczebla pod-

stawowego i ponadgimnazjalnego. Zlokalizowane są tu: Szkoła Podstawowa Nr 3 (ul. Dworcowa 6), II Liceum Ogólnokształcące w Chojnicach (ul. Świętopełka 1), Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (ul. Świętopełka 3), Technikum nr 2 (ul. Dworcowa 1). Na obszarze jednostki zlokalizowane są dodatkowo: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach (ul. Wysoka 1), Polski Związek Głuchych (Koło terenowe w Chojnicach - ul. Wysoka 3), Miejska Biblioteka Publiczna (ul. Wysoka 3), Dom Kapłana Seniora Diecezji Pelplińskiej w Chojnicach (ul. Wysoka 5), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Chojnicach (ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 30), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 30), Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe (CEW) w Chojnicach (ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 30a) 9, Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnicach (w ramach MOPS, ul. Gdańska 18), Dom Dziennego Pobytu (w ramach MOPS, ul. Żwirki i Wigury 17), Ośrodek Profilaktyki Rodzinnej. HOSTEL dla ofiar przemocy w rodzinie (ul. Piłsudskiego 15), Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach (ul. Warszawska 13). Według raportu MOPS dotyczącego osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej, na ul. Piłsudskiego mieszkało 55 osób objętych tego rodzaju pomocą.

Szczegółowa diagnoza zgodnie z ustawą o rewitalizacji, stanowi analizę przyczyn degradacji i charakterystykę sytuacji na obszarze objętym prowadzona w pięciu podsystemach: (1) społecznym, (2) gospodarczym, (3) środowiskowym, (4) przestrzenno-funkcjonalnym, (5) technicznym.

5.1 Aspekt społeczny

Podobszar Dzielnica Dworcowa cechuje wysokie nasycenie zjawisk kryzysowych w aspekcie społecznym. Zgodnie z *Raportem dotyczącym delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice. Materiał badawczy i wprowadzający do lokalnego programu rewitalizacji miasta Chojnice*, w którym ocena stopnia zaawansowania degradacji w Chojnicach została oparta na analizie wskaźników ilustrujących negatywne zjawiska w podsystemie społecznym w porównaniu do średniej krajowej oraz wewnątrzmięskiej, najbardziej odbiegające od średniej wewnątrzmięskiej i wojewódzkiej charakteryzują wskaźniki: (1) liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców (średnia wyższa o 156% względem średniej Miasta Chojnice), (2) liczby przestępstw na 1 tys. mieszkańców (155%), (3) liczby osób niepełnosprawnych otrzymująca świadczenia z MOPS na 100 mieszkańców (147%), (4) liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności (145%), (5) udziału długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (117%) oraz (6) liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (113%). Szczegółowo informacje dotyczące nasycenia ww. negatywnymi zjawiskami w podsystemie społecznym na Podobszarze Dworcowa przedstawiono w tabeli 3.

Każdy z ww. wskaźników społecznych opisuje konkretny rodzaj zjawisk kryzysowych opisanych w art. 9 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 r.* Zostaną one w poniższej części rozdziału pogłębione w następującym układzie: (1) bezrobocie, (2) ubóstwo, (3) przestępczość,

(4) alkoholizm problemy opiekuńczo-wychowawcze, (5) wykluczenie społeczne, (6) aktywność społeczna.

Tabela 3. Ocena Dzielnicy Dworcowej w podsystemie społecznym.

Wskaźnik	Dzielnica Dworcowa	Miasto	Pomorskie	Miasto (porównanie)	Pomorskie (porównanie)
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	10,1	8,9	-	113%	-
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	137,0	87,6	52,9	156%	259%
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	4,2	3,6	2,4	117%	175%
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	26,3	18,1	6,3	145%	417%
Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	30,5	19,7	27,7	155%	110%
Liczba osób niepełnosprawnych otrzymująca świadczenia z MOPS na 100 mieszkańców	2,8	1,9	-	147%	-
Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	1,2	1,3	-	92%	-

źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu Dotyczącego Delimitacji Obszarów Zdegradowanych Miasta Chojnice.

(1) BEZROBOCIE

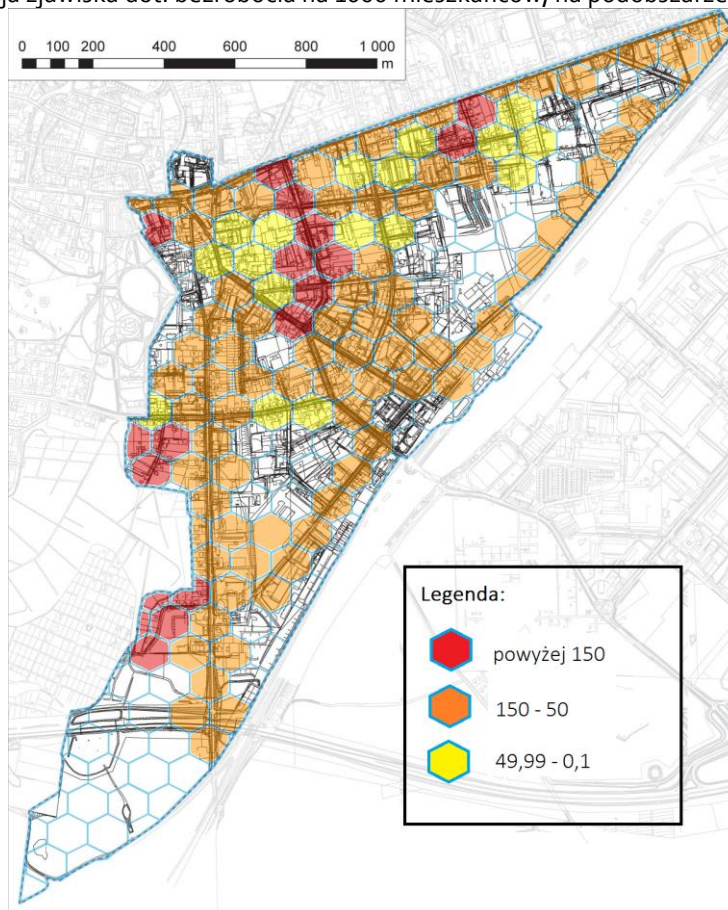
Bardzo istotnym problemem społecznym (w Ustawie o rewitalizacji wymieniony jako pierwszy) jest zjawisko bezrobocia. Z punktu widzenia ekonomii jest to sytuacja nierównowagi na rynku pracy, tj. nadwyżki podaży pracy nad popytem na pracę. Zjawisko to jest na ogół przyczyną innych problemów społecznych, dlatego działania zmierzające do niwelowania bezrobocia mają tak ogromną wagę. Skalę bezrobocia na obszarze rewitalizacji przeanalizowano z zastosowaniem dwóch wskaźników: liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców oraz liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców.

Zgodnie z prawem, bezrobotnym jest osoba obywatelstwa polskiego, niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej albo, jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępująca do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Raporcie dotyczącym Delimitacji Obszarów Zdegradowanych Miasta Chojnice na terenie miasta zdiagnozowano trzy jednostki urbanistyczne, w których wartość wskaźnika: liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyj-

nym przewyższały średnią miejską. Są to: Dzielnica Dworcowa, Osiedle Pawłówko oraz Śródmieście. Ze względu na agregację i występowanie danych dotyczących bezrobocia na mapie miasta Chojnice, do zwizualizowania koncentracji zjawiska w Podobszarze Dworcowa nie wykorzystano parametru stopy bezrobocia, czyli proporcji liczby bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie, a zameldowanie zarejestrowanych osób bezrobotnych na poszczególnych ulicach w porównaniu do liczby mieszkańców (ryc. 7). Dane do wyznaczenia wskaźnika otrzymano od Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Chojnicach według stanu na dzień 1.12.2016, ze względu na niemożliwość pozyskania danych archiwalnych z 2015 r. Rozkład danych dotyczący liczby osób bezrobotnych na podobszarze Dworcowa obrazuje najliczniejsze występowanie (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) osób bezrobotnych w szczególności w obrębie ul. Stanisława Rolbeckiego (250), Subisława (241,38) oraz Targowej (200).

Rycina 7. Koncentracja zjawiska dot. bezrobocia na 1000 mieszkańców, na podobszarze Dworcowa

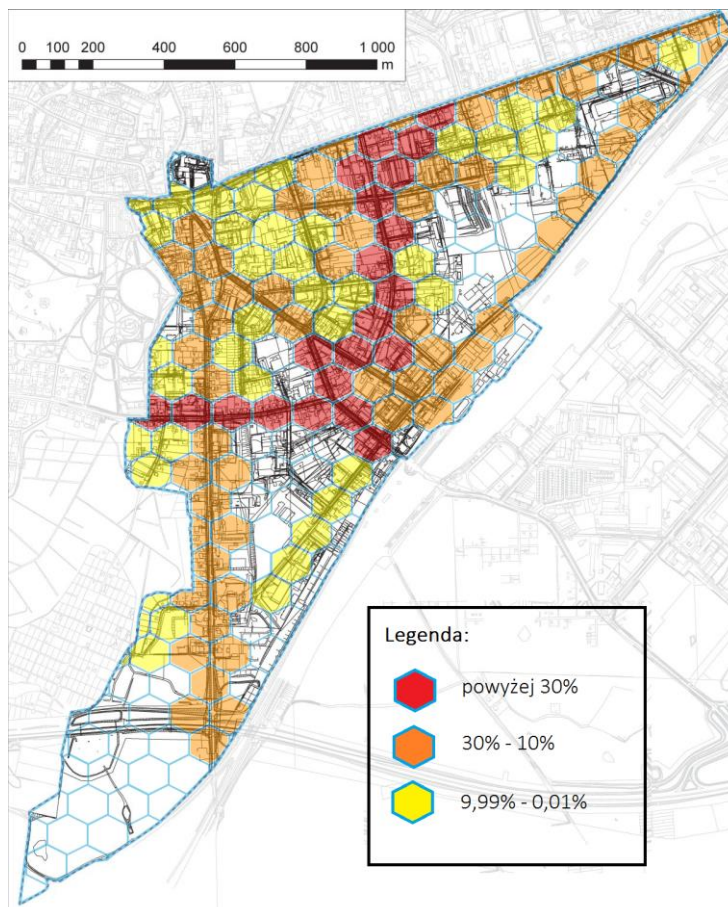

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez PUP.

Osobną, często analizowaną sprawą jest zjawisko tzw. **długotrwałego bezrobocia**. W Świetle podstawowej wiedzy psychologicznej i pedagogicznej, osoby długotrwanie bezrobotne są w szczególnie trudnej sytuacji z uwagi na swoje przyzwyczajenia i duży problem powrotu na rynek pracy. Za długotrwanie bezrobotnego uznaje się osobę, która w okresie ostatnich dwóch lat pozostawała w rejestrze powiatowego urzędu pracy przez minimum 12 miesięcy. Wskaźnik dotyczący bezrobocia długotrwałego dotyczy udziału osób długotrwanie bezrobotnych w

populacji osób bezrobotnych ogółem. Na mapie koncentracji osób długotrwale bezrobotnych w Chojnicach znajdują się ulice: Aleja Brzozowa (39%), Dworcowa (39%), Budowlanych (37%) oraz Michała Drzymały (36%).

Rycina 8. Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych ogółem na podobszarze Dworcowa

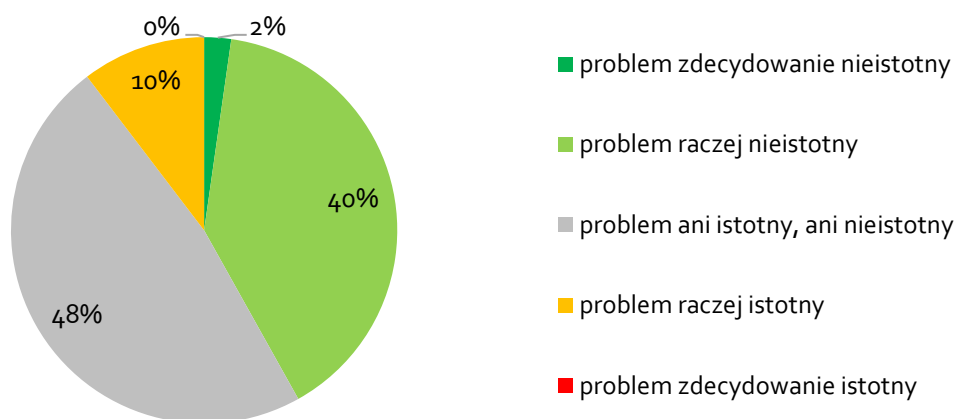
źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez PUP.

Zjawisko bezrobocia na podobszarze Dworcowa jest także dość sceptycznie oceniane przez mieszkańców tego terenu. W wywiadzie kwestionariuszowym zawarto obszernie pytanie, w którym respondenci określali rangę poszczególnych problemów społecznych (Pytanie: *Jak oceniają Państwo natężenie poszczególnych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji? Bardzo prosimy o cenę na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza natężenie najniższe, a 5 najwyższe*). Przedmiotem oceny było w sumie 13 problemów: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym, bezdomność, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, problemy opiekuńczo-wychowawcze, niski poziom integracji z os. niepełnosprawnymi, wandalizm, niedostateczny dostęp do nowoczesnej technologii (Internet) oraz starzenie się społeczeństwa.

Średnia ocen wśród mieszkańców podobszaru Dworcowa dla wszystkich problemów wyniosła 2,54. Mediana rozdzielająca oceny na pozytywne i negatywne wynosi w tym przypadku 3, co oznacza, że mieszkańcy podobszaru Dworcowa raczej dość optymistycznie patrzą na sferę problemów społecznych obserwowanych w ich okolicy. Trzeba jednak powiedzieć, że wśród

wszystkich problemów są takie, uzyskały ocenę wyższą od średniej i te należy uznać za relatywnie szczególnie dotkliwe na tym terenie, przynajmniej w percepcji respondentów uczestniczących w badaniu społecznym. W przypadku bezrobocia, średnia ocena wyniosła 2,66. Oznacza to nieco ponadprzeciętną rangę. Choć sprawy braku miejsc pracy są w Polsce już coraz mniej obecne i dotkliwe, to jednak na tym terenie widzi się w nich deficyt.

Rycina 9. Ocena rangi problemu bezrobocia przez mieszkańców podobszaru Dworcowa.

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

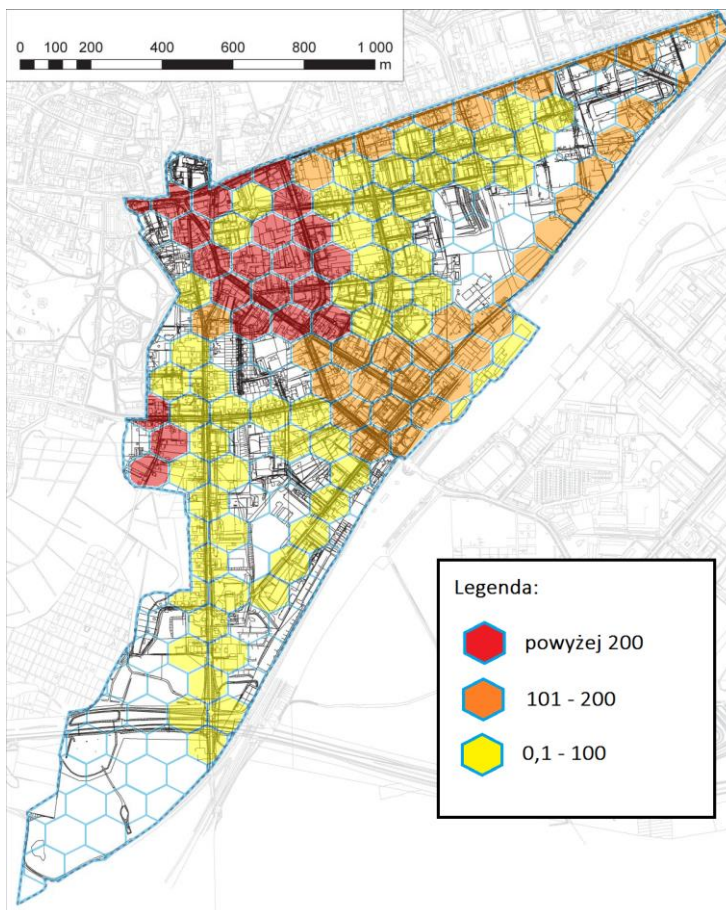
(2) UBÓSTWO

Zjawisko bezrobocia jest często powiązane z innym problemem – ubóstwa. Ubóstwo jest kategorią bardzo szeroką i pojemną znaczeniowo. Najczęściej określa się je za pomocą miary dochodu osobistego, czasami wykorzystuje się w tym celu także wskaźniki pokazujące wielkość majątku, inflacji lub bezrobocia. Ubóstwo oznacza „niemożliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych człowieka, to stan, w którym standard życia spada poniżej społecznie akceptowanego minimum (...) Ubóstwo jest najczęstszą przyczyną społecznej ekskluzji, jest to zjawisko stopniowalne, zaczyna się od stygmatyzacji, kolejną fazą jest marginalizacja, ostatnią – wykluczenie. Dziś ubóstwo traktowane jest jako stan niezawiniony, choć postawy świadczeniobiorców mogą mieć wpływ zarówno na przyznanie pomocy, jak i na jej odebranie” (Sierpowska 2014). Ubóstwo jest także podstawowym powodem interwencji publicznej nazywanej powszechnie pomocą społeczną. Świadczenia pomocowe mają najczęściej charakter pieniężny, nierzadko również celowy.

Jednym ze wskaźników opisujących skalę ubóstwa jest wskaźnik dotyczący liczby przyznanych świadczeń, przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Analizując skalę degradacji oraz szczegółową lokalizację źródła problemów na terenie obszaru rewitalizacji, zastosowano dane otrzymane od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach, dotyczące liczby przyznanych świadczeń o okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. Na terenie podobszaru Dworcowa najwięcej świadczeń pochodzących z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wydanych zostało osobom zameldowanym

przy ul. Swaróżyca (322,58), Świętopełka (286,71) oraz Działkowej (271,43). Przestrzenny rozkład wartości wskaźnika w poszczególnych miejskich jednostkach urbanistycznych przedstawiono na ryc. 10.

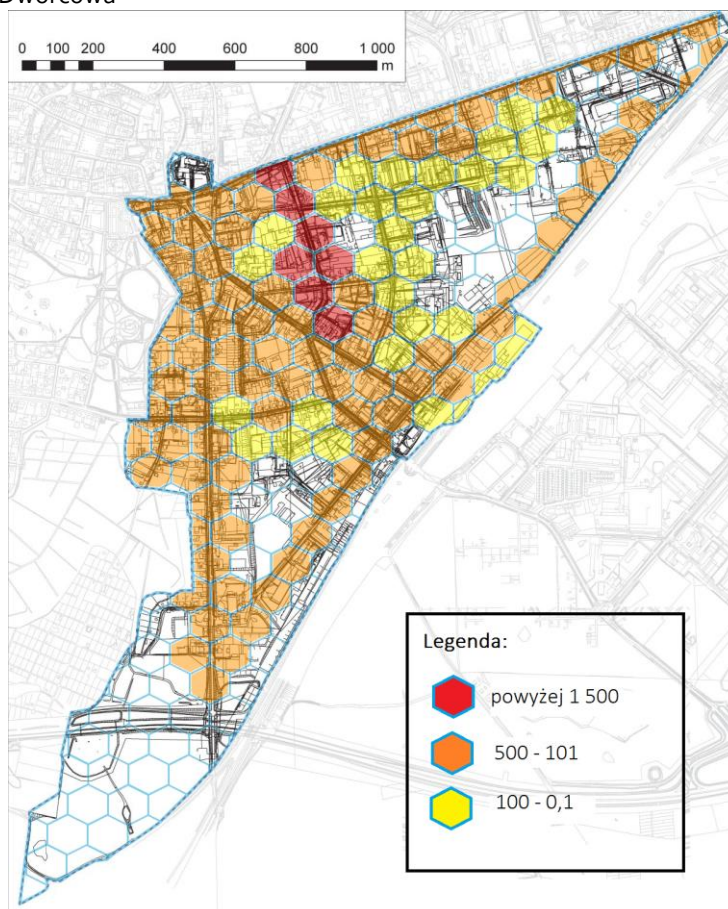
Rycina 10. Koncentracja zjawiska dot. osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, na podobszarze Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

W celu uszczegółowienia skali problemów dotyczących zasiłków z pomocy społecznej analizie poddane zostały również statystyki odnoszące się do zsumowanych kwot świadczeń pieniężnych przyznawanych przez MOPS na terenie podobszaru Dworcowa w 2015 r. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Zgodnie z Raportem dotyczącym Delimitacji Obszarów Zdegradowanych i Rewitalizacji Miasta Chojnice, całe miasto charakteryzuje się rosnącym trendem dotyczącym liczby zasiłków stałych, zarówno pod względem świadczeniobiorców (wzrost o 46% na przestrzeni lat 2010-2014), jak również liczby przyznanych świadczeń (wzrost o 38% w 2014 r. względem roku 2010). Podobnie jak w przypadku liczby klientów pomocy społecznej, najwyższe przeciętne (przypadające na jednego mieszkańca) kwoty zasiłków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla mieszkańców Dzielnicy Dworcowej kumulują się głównie w obrębie ul. Świętopełka (1 036,23zł) oraz Działkowej (423,96zł) (ryc. 11).

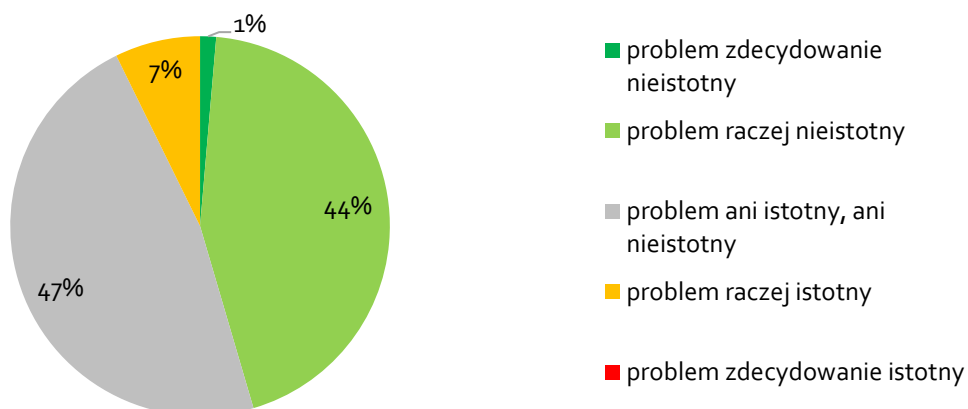
Rycina 11. Kwoty pochodzące z MOPS, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, przekazywane klientom pomocy społecznej podobszarze Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

Zjawisko ubóstwa zostało przez mieszkańców podobszaru Dworcowa oceniano dość optymistycznie. Otóż w świetle wyników średnich, zjawisko to ocenione zostało na 2,6 co oznacza, że uzyskało bardziej pozytywną ocenę niż problem bezrobocia, choć ciągle niższą niż ogólna średnia ocen. Udział poszczególnych odpowiedzi w badaniu kwestionariuszowym zaprezentowano na rycinie 12.

Rycina 12. Ocena rangi problemu ubóstwa przez mieszkańców podobszaru Dworcowa

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Respondenci uczestniczący w indywidualnym wywiadzie pogłębionym zwrócili także uwagę na **pogłębiające się różnice społeczne spowodowane nierównościami dochodów**, które generują problemy związane z integracją społeczną i swoistą gettoizacją mniej zamożnych członków społeczności lokalnej:

„Myślę, że poziom nierówności dochodów, na tym obszarze są miejsca – „dzielnice bogatych”, a obok powiedzmy „dzielnice biednych”, gdzie się patrzy, że tam są np. złodzieje, pijacy. Różnice się zwiększają, ci, co mają pracę, im się powodzi, natomiast ci drudzy czują się coraz gorzej. Jest to na pewno kwestia integracji, teraz ci ludzie się rozdzielają. Wiadomo, że jeżeli kogoś stać to się wyprowadza.”

„Czynniki wewnętrzne wpływają na ten stan. (...) Wydaje mi się, że jest to kwestia biedy, w tej dzielnicy mieszkają mniej zamożni ludzie. Również patologia dotyka większej liczby mieszkańców.”

W świetle opinii lokalnych liderów wyrażonej w indywidualnych wywiadach pogłębionych pojawiają się **argumenty pozytywne, mówiące o ograniczeniu skali ubóstwa w związku z wprowadzeniem państwowego programu wsparcia dla rodzin 500+**, który może ograniczyć zjawisko błędnego koła w „dziedziczeniu” niektórych problemów społecznych:

„Aktualna sytuacja finansowa mieszkańców tego terenu uległa poprawie w związku z wprowadzeniem programów pomocowych jak 500+. Zauważamy że rodzice chętniej wysyłają dzieci na koła językowe, coś zaczyna się dziać dobrego w funkcjonowaniu tych rodzin czyli wydaje mi się że sytuacja materialna od wielu pokoleń była przyczyną przenoszenia z pokolenia na pokolenie takiej ciągłości nieporadności. (...) W dużej części są to rodziny objęte pomocą MOPS-u, szacujemy że jedna trzecia liczby uczniów to są dzieci podopiecznych MOPS-u, korzystają z bezpłatnego dożywiania w szkole, stypendiów jak i darmowych podręczników.”

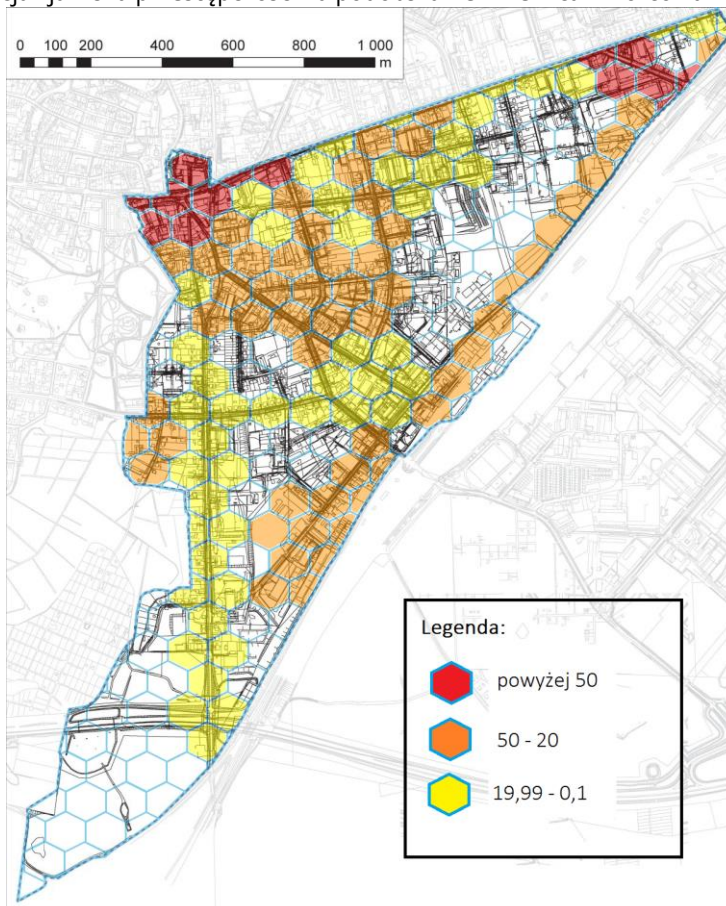
(3) PRZESTĘPCZOŚĆ

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w *Raporcie dotyczącym Delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji Miasta Chojnice* **liczba przestępstw** w całym mieście w latach 2010-2014 wzrosła o 24%, natomiast wykrywalność przestępstw w powiecie chojnickim spadła o ponad 6 punktów procentowych, co wiąże się z zmniejszeniem poziomu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz interesariuszy miasta Chojnice. Poczucie bezpieczeństwa jest stanem pewności i gwarancją jej utrzymania, dającą poczucie stabilizacji i pozwalającą na dalszy rozwój jednostki. Ta konieczność ładu i harmonii jest jedną z podstawowych potrzeb egzystencjalnych człowieka i charakteryzuje się brakiem obawy przed utratą wartości, takich jak życie, zdrowie, uczucia, szacunek, praca, czy dobra, zarówno materialne, jak i niematerialne. Analizując dane Komendy Powiatowej Policji można stwierdzić, że na poziom bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji wpływa częstotliwość oraz liczba przestępstw stwierdzonych.

Analizując szczegółowo lokalizację popełnianych przestępstw w 2015 r. na terenie Podobszaru Dworcowa można zauważyć, że ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, stwierdzono w obrębie ulic Sukienników (275,86), Niepodległości (105,26) oraz Kasztanowej (66,67). Relatywnie wysoką liczbę przestępstw stwierdzono również w okolicy ulicy

Świętopełka (41,96). Czyny karalne osób nieletnich odnotowane zostały w okolicy ul. Towarowej, natomiast najwięcej ofiar przemocy przyporządkowano ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz Budowlanych.

Rycina 13. Koncentracja zjawiska przestępczości na podobszarze Dzielnica Dworcowa

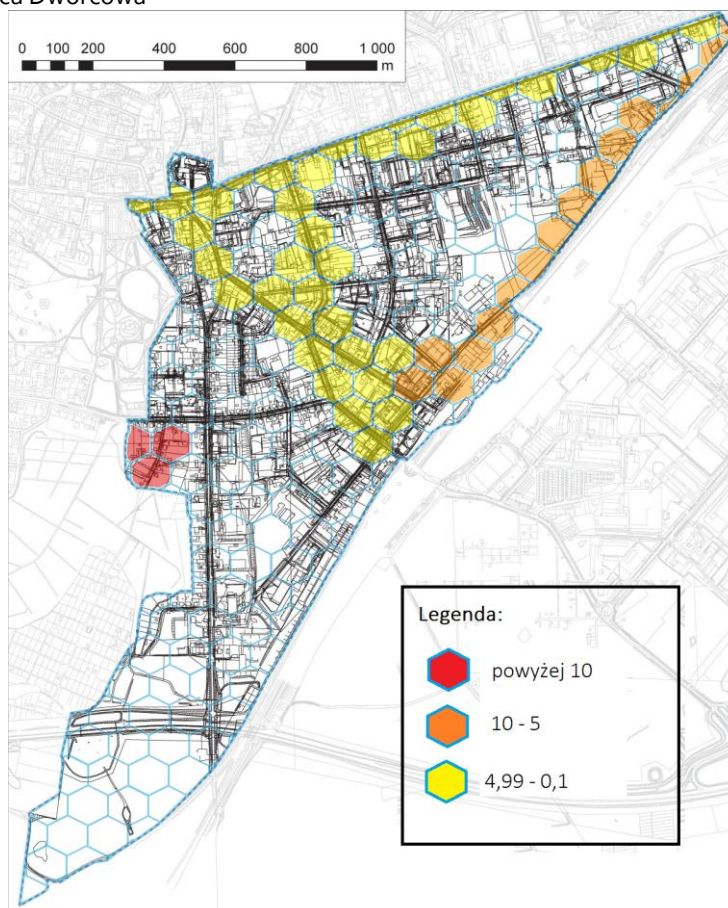

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez KPP.

Specyficznym rodzajem przestępstw są **przestępstwa przeciw rodzinie**. Kodeks Karny, do przestępstw przeciwko rodzinie i opiece zalicza 7 czynów zabronionych: bigamię, znęcanie się fizyczne lub psychiczne, rozpijanie osoby małoletniej, uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej, uprowadzenie małoletniego lub osoby nieporadnej, organizowanie adopcji dzieci w celu osiągnięcia korzyści. Zgodnie z opracowanym Raportem z Delimitacji skala przestępstw przeciwko rodzinie i opiece obrazują skalę deprawacji społeczności lokalnej, której nasycenie mierzone jest wskaźnikiem dotyczącym liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców poszczególnych jednostek urbanistycznych. W 2012 r. zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Policji w Chojnicach wniesiono 71 postępowań dot. liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, w tym z artykułu 46 dotyczących znęcania się fizycznego lub psychicznego, 1 dotyczące rozpijania osoby małoletniej oraz 24 dotyczące uporczywego uchylania się od obowiązku alimentacyjnego. W celu pogłębienia diagnozy wykonanej na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, wskaźnik dotyczący przemocy w rodzinie został uzupełniony o dane pochodzące z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Analizując lokalizację popełnianych ww. czynów zabronionych można zauważyć, że największa liczba osób otrzymujących świadczenia z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa oraz przemoc w rodzinie koncentruje się we wschodniej części Dzielnicy Dworcowej (w obrębie ulicy Działkowej – 14,29).

Rycina 14. Koncentracja zjawiska dot. ochrony macierzyństwa i przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Dzielnica Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

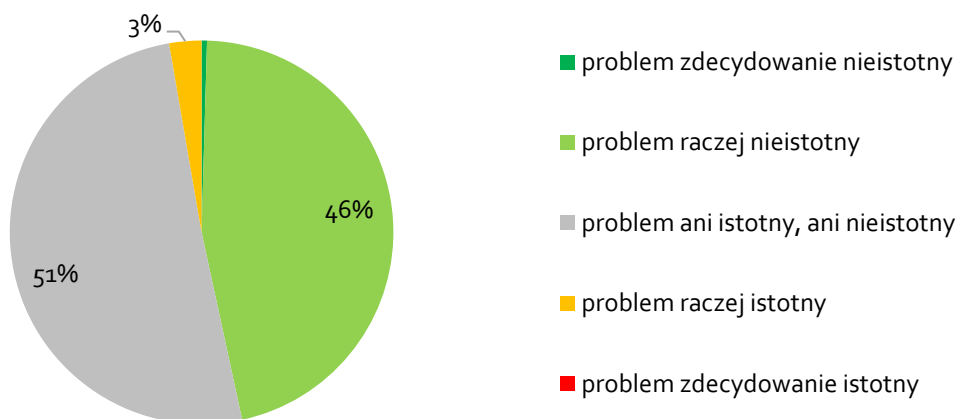
Działania dotyczące przeciwdziałaniu przemocy domowej są skuteczne, jeżeli zaangażowane są w nie różne służby społeczne: policja, ośrodek pomocy społecznej, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, służba zdrowia, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe itp. Współpraca pomiędzy tymi instytucjami polega na analizowaniu sytuacji rodzin, planowaniu pomocy, kierowaniu osób nadużywających alkoholu i sprawców przemocy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do Ośrodków Leczenia Uzależnień, udzielaniu pomocy psychospołecznej i prawnej ofiarom przemocy domowej, wymianie informacji pomiędzy instytucjami.

Przestępstwa i niski poziom bezpieczeństwa są jednym z głównych problemów zdiagnozowanych podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych:

„Ta część Chojnic jest taką częścią pomijaną, mieszkańcy ze względów bezpieczeństwa nie spacerują w tej dzielnicy zbyt często.”

Z kolei w badaniach ilościowych, mieszkańcy podobszaru Dworcowa dość neutralnie ocenili skalę problemu przestępczości na tym terenie (ryc. 15). Aż 51% z nich uznało tę kwestę za ani istotną, ani nieistotną. Może to wynikać z faktu dość rzadkich przestępstw lub ich kumulacji w bardzo niewielkich fragmentach przestrzeni, co powoduje, że ich konsekwencje doświadczane są przez niewielką grupę osób.

Rycina 15. Ocena rangi problemu przestępczości przez mieszkańców podobszaru Dworcowa

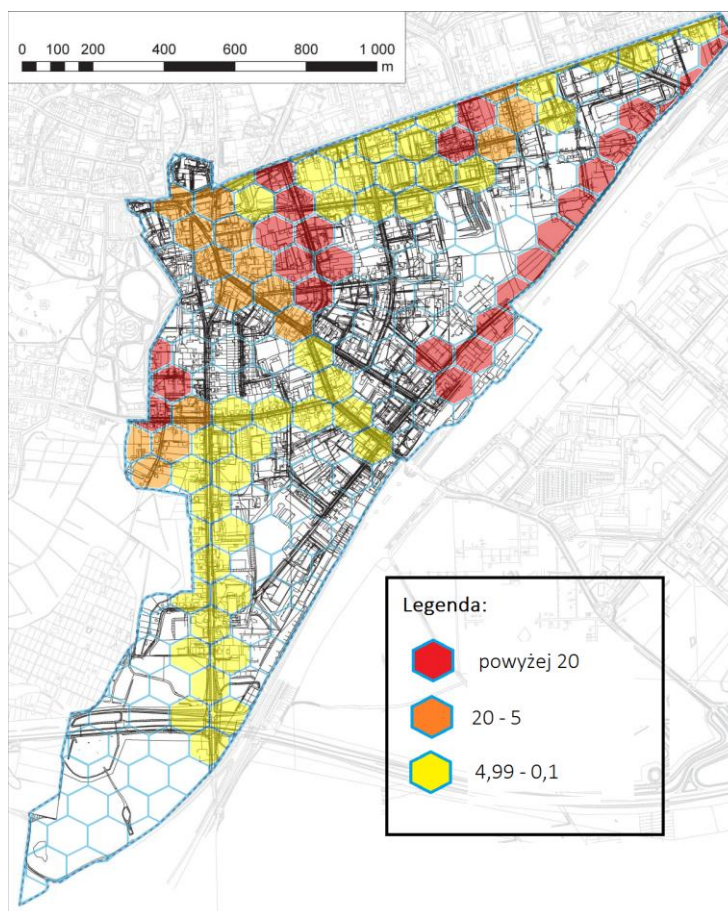

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

(4) ALKOHOLIZM ORAZ PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Analiza wyników wywiadów kwestionariuszowych oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych wykazały występowanie na terenie podobszaru Dworcowa innego problemu generującego zjawiska patologii życia społecznego oraz wykluczenia społecznego, a mianowicie **problemu związanego z nadużywaniem alkoholu**, którego nasycenie obrazują dane pochodzące z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z którymi na przestrzeni lat 2007-2014 w całym mieście wpłynęły 692 wnioski dotyczące nadużywania alkoholu. Dane dotyczące uzależnienia od alkoholu opierają się wyłącznie na przypadkach osób zdiagnozowanych jako uzależnione, dlatego wizualizacja zjawiska nie bazuje na danych rzeczywistych, a wyłącznie na informacjach pozyskanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z powyższymi danymi analizie poddano liczbę przyznanych przez MOPS świadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu w Dzielnicy Dworcowej. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w zakresie osób nadmiernie spożywających alkohol wykazała ich najczęstsze występowanie w każdej ze stref wyznaczonego obszaru rewitalizacji, które w szczególności zauważalne jest w obrębie ulic: (a) Świętopełka (48,95), (b) Subisława (34,48), (c) Towarowej (24,75).

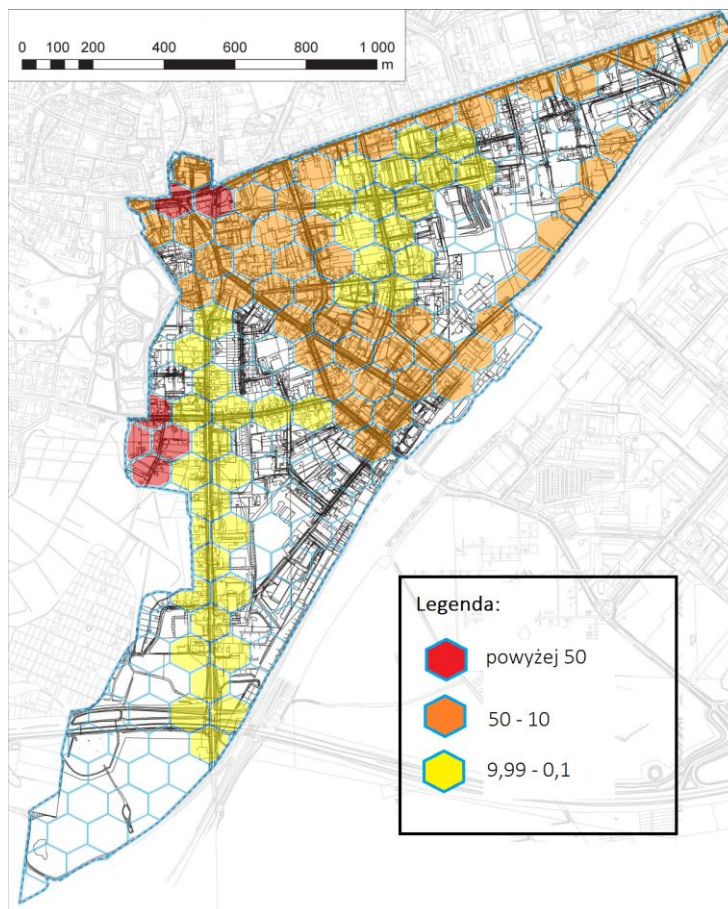
Rycina 16. Koncentracja zjawiska dot. uzależnienia od alkoholu na 1000 mieszkańców na podobszarze: Dzielnica Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem, najczęściej generującym konieczność interwencji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podobszarze Dworcowa są **problemy opiekuńczo-wychowawcze wśród rodzin** zamieszkujących analizowaną dzielnicę. Dane dotyczące problemów opiekuńczo-wychowawczych (rodzina niepełna, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego) przedstawione zostały w postaci zagregowanej i ulokowanej w poszczególnych strefach obszaru rewitalizacji. Analizując występowanie zjawisk pod scalonym nazewnictwem – „bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych” na obszarze rewitalizacji miasta Chojnice można zauważyć ich wzmożoną koncentrację w obrębie ul. Działkowej (85,71), ul. Niepodległości (52,63) oraz ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego (46,09).

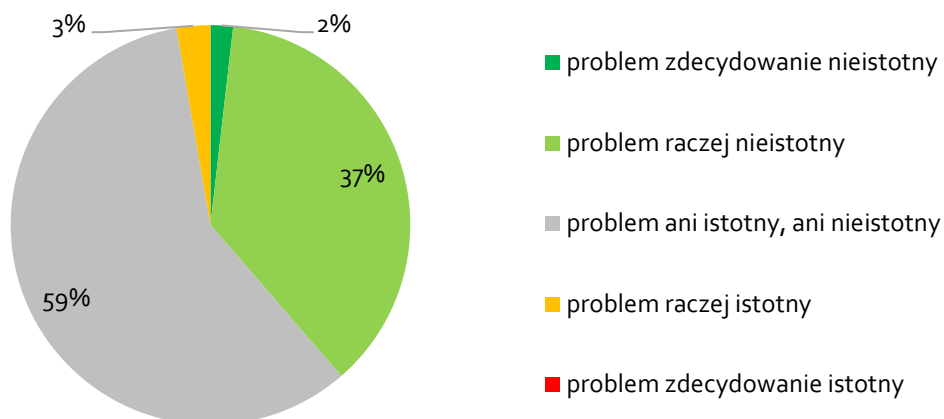
Rycina 17. Koncentracja zjawiska dot. problemów opiekuńczo-wychowawczych na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

Problem alkoholizmu jest w dość niewielkim stopniu bagatelizowany przez mieszkańców podobszaru Dworcowa (ryc. 18). Tylko 39% z nich uznało bowiem, że jest to problem zdecydowanie lub raczej nieistotny. Choć trzeba także przyznać, że stosunkowo niewielka liczba respondentów uznała ten problem za raczej lub zdecydowanie istotny.

Rycina 18. Ocena rangi problemu **alkoholizmu** przez mieszkańców podobszaru Dworcowa

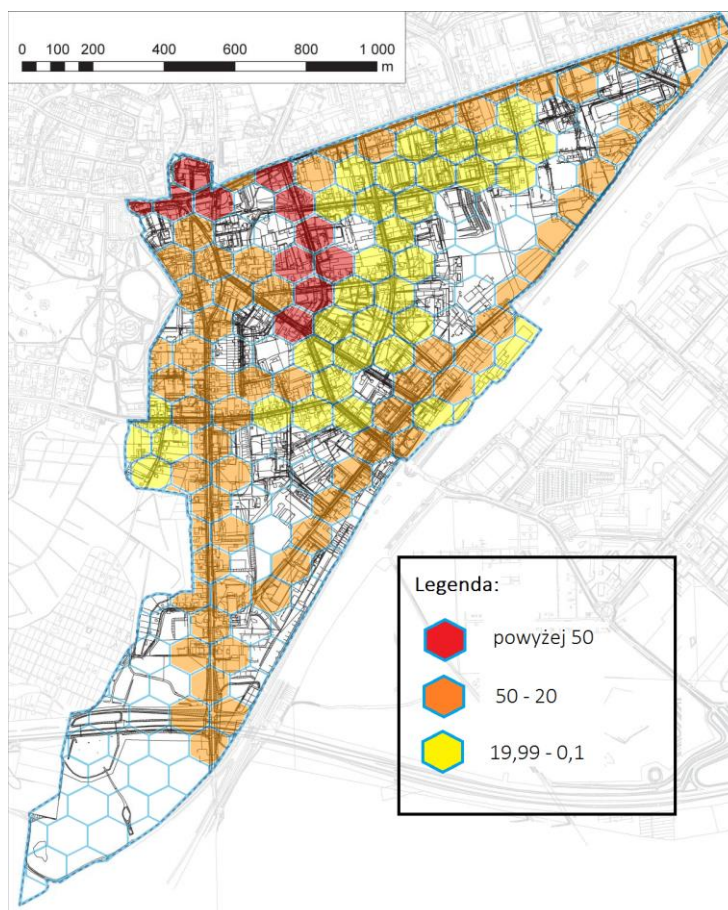

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

(5) WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Kolejnym przykładem sytuacji kryzysowej w aspekcie społecznym jest sytuacja osób wykluczonych, w tym **osób z niepełnosprawnością**. Niepełnosprawność stanowi istotny problem dla społeczności lokalnej miasta Chojnice, w szczególności dla obszaru rewitalizacji. Zgodnie z informacjami wykorzystanymi do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie podobszaru Dzielnica Dworcowa zamieszkuje 199 osób z niepełnosprawnością (blisko 27% populacji osób niepełnosprawnych). Na podstawie analizy danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z 2015 r. dotyczących osób niepełnosprawnych oraz ich zameldowania w poszczególnych strefach obszaru rewitalizacji wytypowane zostały miejsca, które charakteryzują się najwyższym wskaźnikiem koncentracji tego zjawiska społecznego. Poddane analizie zameldowanie osób z niepełnosprawnościami w podobszarze Dworcowa Miasta Chojnice wskazuje ich największą koncentrację w obrębie ulic Świętopętka (125,87) oraz Swarozycza (64,52).

Rycina 19. Koncentracja zjawiska dot. osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Dzielnica Dworcowa

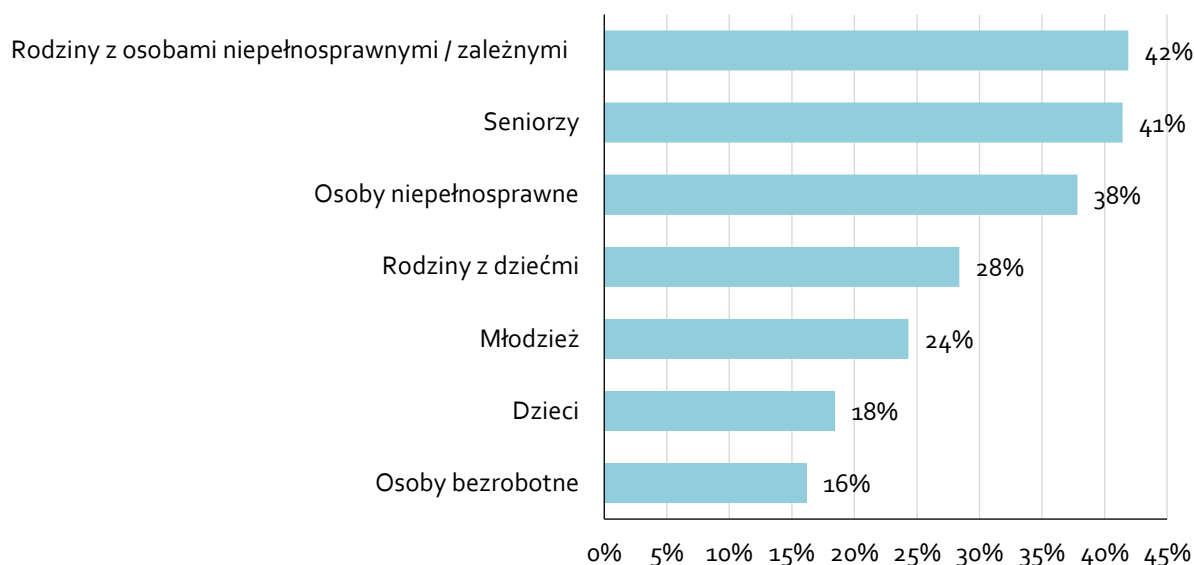

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

W tym miejscu warto wspomnieć, że zdaniem mieszkańców podobszaru Dworcowa **wsparcie rewitalizacyjne powinno być w pierwszej kolejności skierowane właśnie do rodzin z oso-**

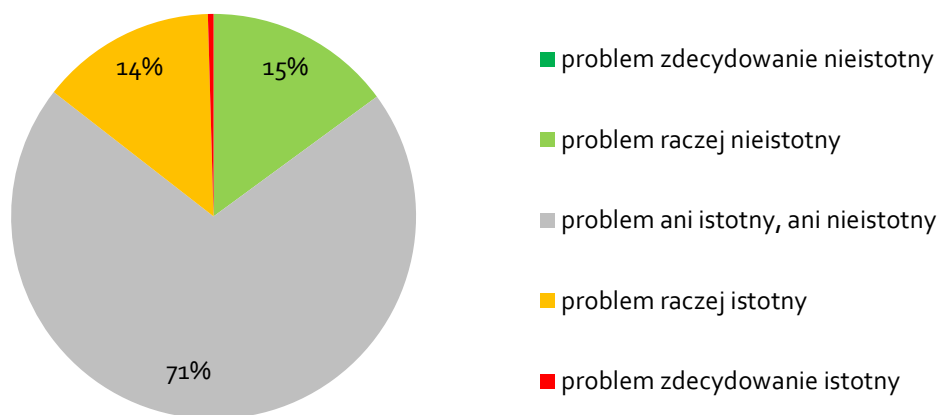
bami niepełnosprawnymi/zależnymi (42%) oraz seniorów (41%) (ryc. 19). W dalszej kolejności, zdaniem uczestników badania ankietowego wsparcia wymagają same osoby niepełnosprawne (38%), rodziny z dziećmi (28%) oraz młodzież (24%). Nieco poniżej jedna piąta respondentów wskazało na terenie Dzielnicy Dworcowej takie grupy społeczne jak: dzieci (18%) oraz osoby bezrobotne (16%).

Rycina 20. Jakie grupy społeczne powinny być głównie wspierane na obszarze rewitalizacji?

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Rycina 21. Ocena rangi problemu **starzenia się społeczeństwa** przez mieszkańców podobszaru Dworcowa

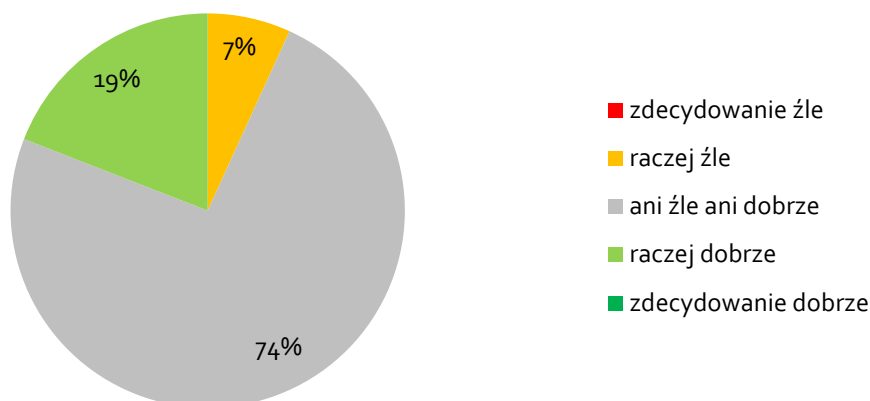
źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Warto także przy okazji problemu potencjalnego wykluczenia społecznego wspomnieć o narastającym zjawisku **starzenia się społeczeństwa**. W świetle wyników wywiadu kwestionariuszowego, jest to bowiem najbardziej dostrzegalny problem społeczny na podobszarze Dworcowa (ryc. 21). Fakt ten wynika z dwóch czynników. Po pierwsze, w ostatnich latach obserwujemy konsekwentny spadek współczynnika urodzeń i zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Po drugie, Chojnice (a w szczególności obszar rewitalizacji) dotyka zjawisko ujemnego bilansu migracyjnego, szczególnie w relacji z krajami zagranicznymi oraz dużymi miastami. Można w tym

przypadku mówić o wyjeździe młodych osób do pracy lub na studia. Wyjazdy te najczęściej nie wiążą się z powrotem do rodzinnego miasta.

Problem starzenia się społeczeństwa wymaga adekwatnych działań, które z jednej strony będą starały się minimalizować skalę tego zjawiska, a z drugiej – odpowiadać na potrzeby tworzącego się sektora srebrnej gospodarki, czyli usług skierowanych do osób starszych.

Rycina 22. Odpowiedzi na pytanie: Jak Państwo oceniają **dostępność i jakość usług dla osób starszych** na obszarze rewitalizacji?

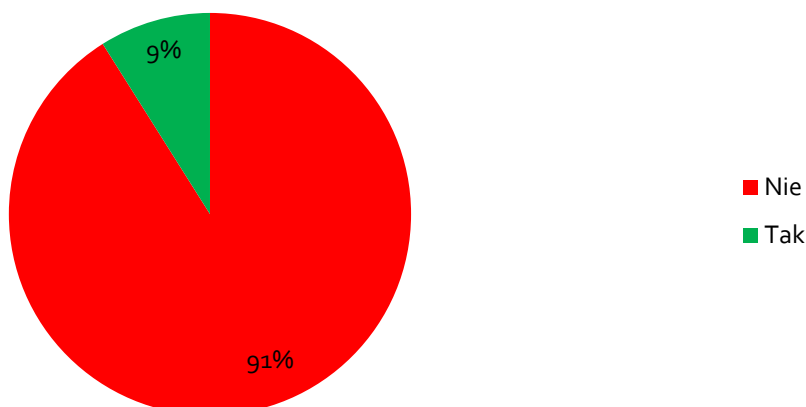
źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Jak jednak pokazują badania kwestionariusze, **dostępność i jakość usług dla osób starszych jest przeciętnie gorzej oceniana w stosunku do pozostałych aspektów** (ryc. 22). Uśredniona wartość dla tego zjawiska wynosi 3,12, podczas gdy dla całego spektrum ocenianych elementów 3,23. Potwierdza to tylko konieczność wzmocnienia sektora srebrnej gospodarki i wsparcia publicznego dla osób starszych, którzy często bez tego wsparcia mogą stać się osobami wykluczonymi społecznie.

(6) AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

W ramach diagnozy obszaru rewitalizacji, aktywność społeczną przeanalizowano w kilku sferach. Uczestnicy wywiadów kwestionariuszowych zamieszkujący podobszar Dworcowa w zdecydowanej większości (91%) wskazywali negatywną odpowiedź świadczącą o znajomości organizacji pozarządowych działających na rzecz integracji społecznej i zawodowej oraz kultury i edukacji, które mogą wspomóc proces rewitalizacji (ryc. 23). Wśród osób odpowiadających twierdząco na zadane pytanie, respondenci wskazywali takie organizacje jak: Projekt Chojnicka Samorządność; Kluby sportowe; Morenka; Wrzos; Chojnickie Forum Samorządowe; Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej; Samorząd Mieszkańców Śródmieścia; Stowarzyszenie Pośrodku Życia; Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie; Arkana Chojnic; Chojnickie Towarzystwo Naukowe; Chojnickie Towarzystwo Kulturalne; Agencja Promocji Chojnic; WOPR; Hospicjum Aniołowo.

Rycina 23. Czy zna Pan/Pani organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne) z obszaru rewitalizacji, które działają na rzecz integracji społecznej i zawodowej oraz kultury i edukacji, które mogą wspomóc proces rewitalizacji?

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Wyniki wywiadu kwestionariuszowego potwierdzają respondenci uczestniczący w indywidualnych wywiadach pogłębionych, którzy w znacznej mierze potwierdzali **brak znajomości takich organizacji** lub wskazywali funkcjonowanie na obszarze rewitalizacji organizacji pozarządowych działających na rzecz lokalnej społeczności, jednak w większości nie potrafili wskazać konkretnych nazw takich organizacji:

„Są spółki miejskie, jest PKS, jakiegoś rodzaju stowarzyszenia kulturalne trudno mi mówić z pamięci ale występują, przewijają się.”

„Szczepnie powiedziawszy niewiele jest takich organizacji, nie ma tam żadnej organizacji takiej typowo lokalnej działającej na rzecz tego obszaru. Są organizacje prowadzące ogólnie dosyć szeroka działalność np. stowarzyszenia Spróbuj Sam oni realizują na zlecenie miasta usługi opiekuńcze.”

„Nie, ale próby są żeby się zawiązała taka grupa ludzi, mieszkańcy powinni mówić więcej o swoich potrzebach i o swoim mieście, bo tak działając jesteśmy w stanie więcej zmieniać.”

Podobnie jak w przypadku znajomości organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji, analogicznie respondenci odpowiadali na pytanie: *Proszę wskazać czy do tej pory na terenie obszaru rewitalizacji realizowane były przedsięwzięcia związane z przeciwdziałaniem zjawiskom kryzysowym, w których lokalne władze współpracowały z partnerami społeczno-gospodarczymi. Jakie były to działania?*

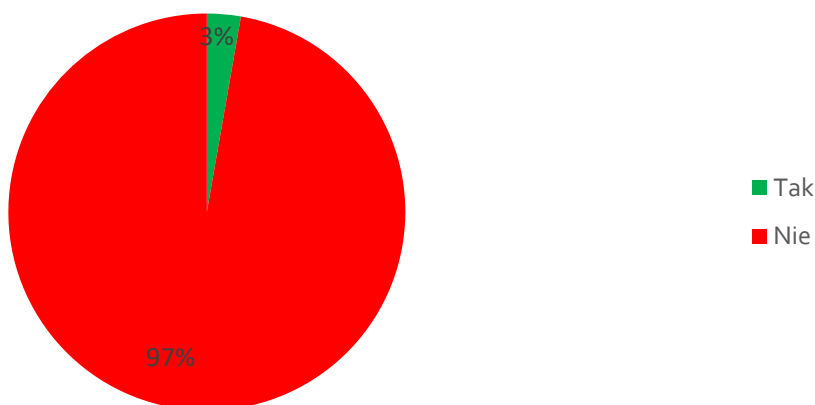
„Nie wiem, nic mi na ten temat nie wiadomo. Mamy z naszego osiedla radną w komisji alkoholowej i wiem, że pod swoją opieką parę rodzin i pomaga.”

„Nie kojarzę.”

Świadczy to o **niedostatecznym zakresie i intensywności współpracy władz z partnerami społeczno-gospodarczymi** w odniesieniu do podobszaru Dworcowa lub niewystarczającej promocji powyższych działań.

Z kolei analizując poziom zaangażowania mieszkańców należy zwrócić uwagę na fakt, iż **zaledwie 3% mieszkańców angażowało się dotychczas w działania na rzecz swojego miejsca zamieszkania** o charakterze przestrzennym, społecznym lub gospodarczym. Wśród przykładów takich działań respondenci wskazywali m.in.: (1) coroczne akcje dla schroniska dla psów - zbieramy pokarm; (2) organizowanie różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych z dziećmi: grę teatralną, koncert młodzieżowy (jako nauczyciel, organizator); (3) czyny społeczne; (4) pomoc dzieciom niepełnosprawnym.

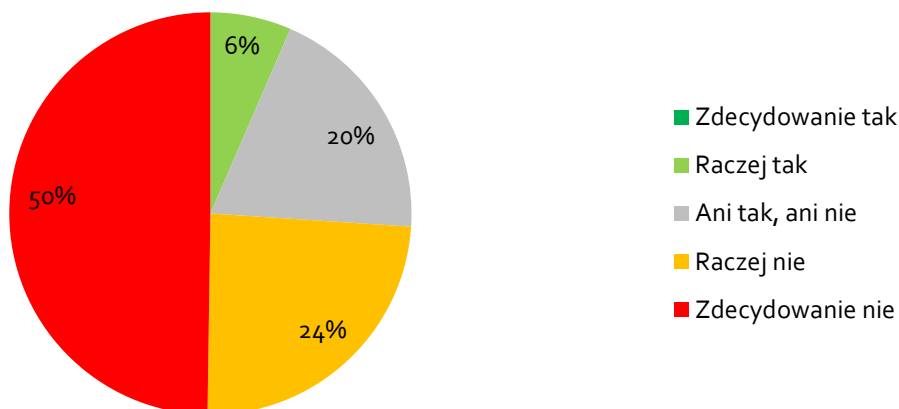
Rycina 24. Czy angażował(a) się Pan(i) w dotychczas podejmowane działania na rzecz swojego miejsca zamieszkania o charakterze przestrzennym, społecznym lub gospodarczym (np. organizacja kiermaszu, sadzenie drzew, sprzątnięcie podwórek)?

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Ponadto zdecydowana większość (74%) mieszkańców podobszaru Dworcowa na pytanie: *Czy włączyłaby/by się Pani/Pan w działania podejmowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania?* udzieliła odpowiedzi negatywnej (ryc. 25), z czego połowa respondentów odpowiedzi: zdecydowanie nie, 24% - raczej nie. Jedna piąta wskazała odpowiedź: Ani tak, ani nie. Za ledwie 6% wskazało odpowiedź: raczej tak, natomiast żaden z uczestników badania nie wskazał odpowiedzi: zdecydowanie tak.

Rycina 25. Czy włączyłaby/by się Pani/Pan w działania podejmowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania?

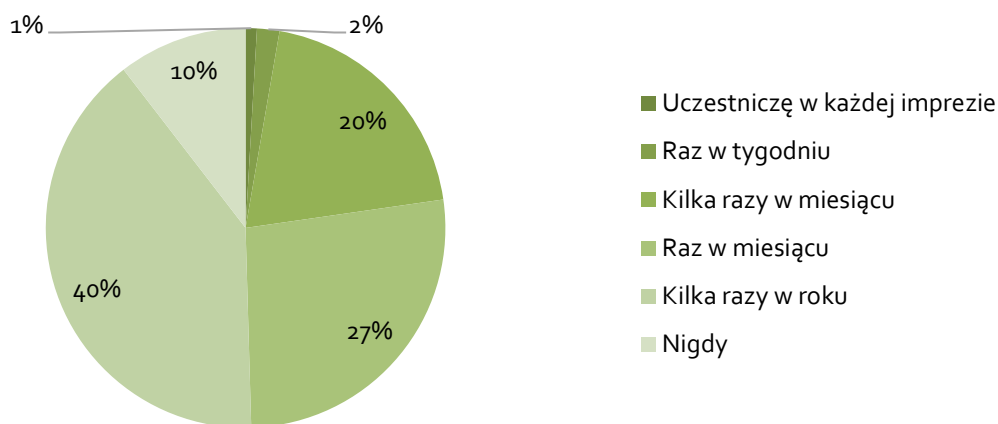
źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

Struktura odpowiedzi na powyższe pytania świadczy o **bardzo niskim poziomie zaangażowania mieszkańców w dotychczas podejmowane działania** o charakterze przestrzennym, społecznym, gospodarczym oraz potencjalnym zaangażowaniu w proces zmian na terenie podobszaru Dworcowa.

W związku z powyższym, zaangażowanie mieszkańców podobszaru Dworcowa wymaga przeprowadzenia kompleksowego procesu informacyjno-promocyjnego wśród mieszkańców analizowanej dzielnicy w celu zapewnienia efektywnej partycypacji społecznej z włączeniem mieszkańców zdegradowanej dzielnicy.

Poziom zaangażowania społeczności lokalnej podobszaru Dworcowa oraz gotowość działania potwierdza struktura odpowiedzi na pytanie ukazujące poziom uczestnictwa w wydarzeniach i imprezach kulturalnych organizowanych w całym mieście (ryc. 26). Co dziesiąty respondent nigdy nie uczestniczył w takich wydarzeniach i imprezach, 40% badanych – kilka razy w roku. 27% respondentów uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych raz w miesiącu, 20% - kilka razy w miesiącu, natomiast zaledwie 3% uczestników badania bierze udział w imprezach i wydarzeniach kulturalnych częściej niż kilka razy w miesiącu (2% - raz w tygodniu, 1% - uczestniczę w każdej imprezie).

Rycina 26. Jak często uczestniczy Pani/Pan w wydarzeniach, imprezach kulturalnych organizowanych w Mieście?

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

W celu zapobieganiu przyczyn postępującej degradacji podobszaru Dworcowa, interesariusze podobszaru rewitalizacji zostali poproszeni o wskazanie, czy na terenie analizowanej dzielnicy prowadzony są lub były inicjatywy mające na celu niwelowanie problemów społecznych. W zdecydowanej większości respondenci nie potrafili wskazać przykładów takich działań, natomiast wszyscy uczestnicy wywiadów wykazali się nieznanymi konkretnymi przedsięwzięciami realizowanymi na terenie podobszaru Dworcowa:

„Mało tu takich inicjatyw, były, ale niewiele.”

„Ciężko mi powiedzieć, ale na pewno trochę by tego się znalazło.”

„Nie kojarzę.”

„Nie wiem, nic mi na ten temat nie wiadomo. Mamy z naszego osiedla radną w komisji alkoholowej i wiem, że pod swoją opieką parę rodzin i pomaga.”

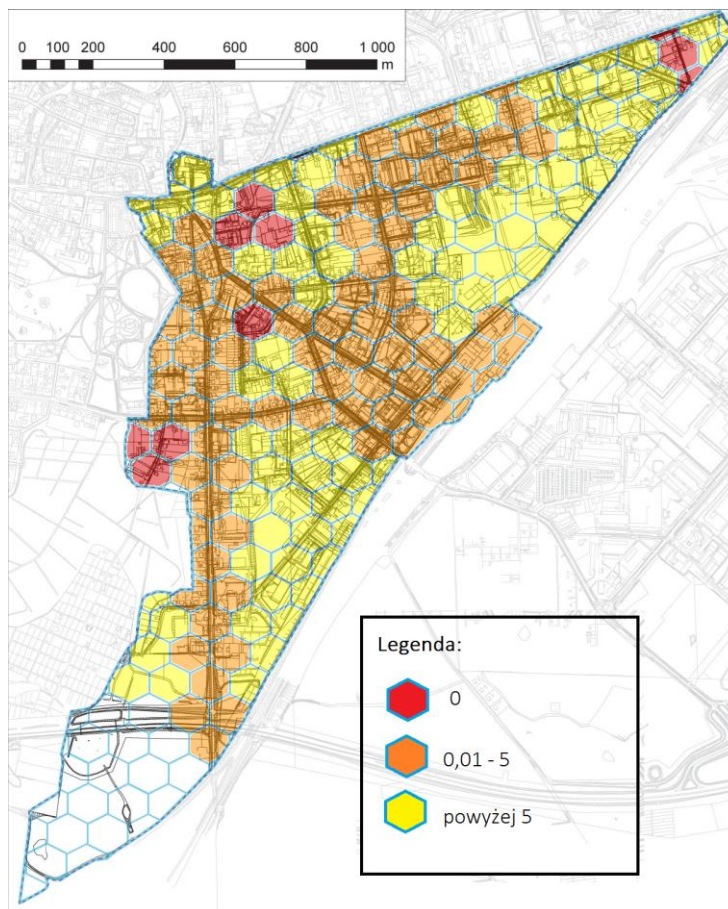
W celu przeciwdziałania degradacji infrastruktury i utworzenia instrumentów wykorzystania potencjałów lokalizacji atrakcyjnych historycznie obszarów miejskich miasto Chojnice opracowało Program Rewitalizacji Miasta Chojnice na lata 2004-2013, który był kontynuacją wcześniej podjętych działań w zakresie naprawy miasta. Jego funkcje winny odzwierciedlać potrzeby człowieka. W ramach powyższego PR zaplanowano rewitalizację w zakresie: Plac Św. Jerzego i ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego: uporządkowanie przestrzeni Placu Św. Jerzego we wszystkich możliwych zakresach; problem wyburzenia obiektu we wschodnim narożniku placu od ul. Gdańskiej; remonty elewacji wszystkich budynków w zakresie uzupełnienia wyprawy, malowania, opierzenia; naprawy dachu na budynku (były sklep harcerski); w ciągu ul. Piłsudskiego elewacje, opierzenia, bramy, wejścia główne, detale architektoniczne; projekt i realizacja odzyskania pierwotnej postaci architektury budynków na posesji Zakładów Zbożowych; inne projekty porządkujące przestrzeń np. wokół „Biedronki”.

5.2 Aspekt gospodarczy

W aspekcie rewitalizacji stan kryzysowy w podsystemie gospodarczym dotyczy przede wszystkim niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Jednym z wyznaczników niskiego stopnia przedsiębiorczości jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na danym obszarze. Ich przestrzenny rozkład z wykorzystaniem kartogramu geometrycznego zaprezentowano na rycinie 27. W przypadku obszaru rewitalizacji miasta Chojnice na ul. Działkowej, Jana Matejki, Jana Pawła Łukowicza, Stanisława Rolbeckiego, Bocznej, Jeziornej, Koszarowej, Krótkiej, Kwiatowej, Pokoju Toruńskiego oraz Św. Piotra nie ma zarejestrowanego żadnego podmiotu gospodarczego. Na pozostałych ulicach są, przy czym ich największą liczbę notuje się w rejonie ulic Angowickiej, Dworcowej, Piłsudskiego, Warszawskiej.

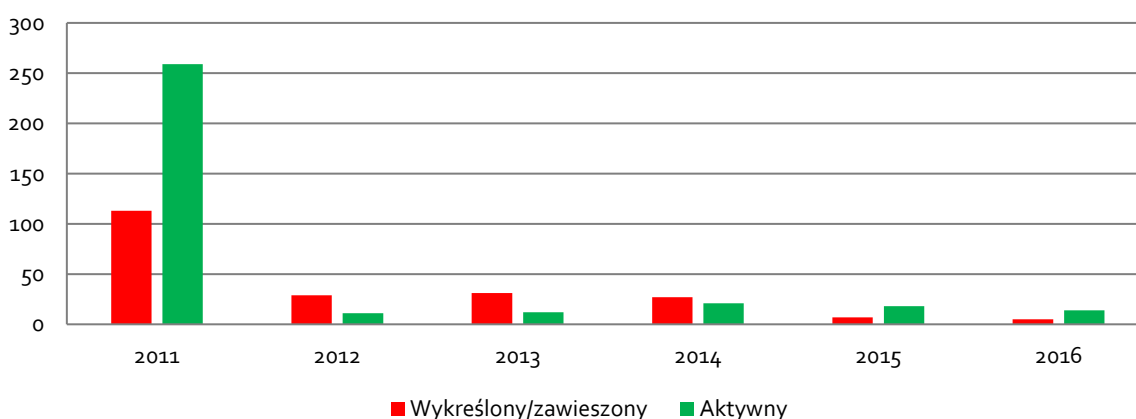
Sama liczba podmiotów gospodarczych nie jest wystarczającym miernikiem do oceny sytuacji w tym aspekcie na obszarze rewitalizacji. Pomocne mogą być np. dane dotyczące tworzenia i wykreślenia lub zawieszania działalności gospodarczej na podobszarze Dworcowa (ryc. 28). W świetle informacji opublikowanych w Centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej, saldo liczby podmiotów gospodarczych w okresie 2011-2016 utrzymuje się na dodatnim poziomie. Wyjątkowym pod tym względem był rok 2011, kiedy to ruch na rynku podmiotów gospodarczych był największy – w tym właśnie roku uaktywniło się ponad 250 podmiotów (wykreślono z ewidencji lub zawieszono działalność w ponad 100). W kolejnych latach liczby te były znacznie mniejsze, jednak ogólny bilans pozostał relatywnie pozytywny.

Rycina 27. Koncentracja zjawiska dot. zmniejszonej aktywności gospodarczej na 100 mieszkańców, na podobszarze Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach.

Rycina 28. Saldo aktywnych i wykreślonych/zawieszonych podmiotów gospodarczych na podobszarze Dworcowa w latach 2011-2016

źródło: dane Centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej udostępnione przez Urząd Miejski w Chojnicach.

Liczne wnioski dla podobszaru Dworcowa płyną także z przeprowadzonych badań społecznych. Zdaniem uczestników indywidualnych wywiadów pogłębionych, do zewnętrznych czynników oddziałujących na społeczność podobszaru Dworcowa zaliczyć można: **niską atrakcyjność inwestycyjną**, którą dodatkowo pogłębia brak dofinansowania dla niektórych form prowadzonych działalności zlokalizowanych na analizowanym terenie.

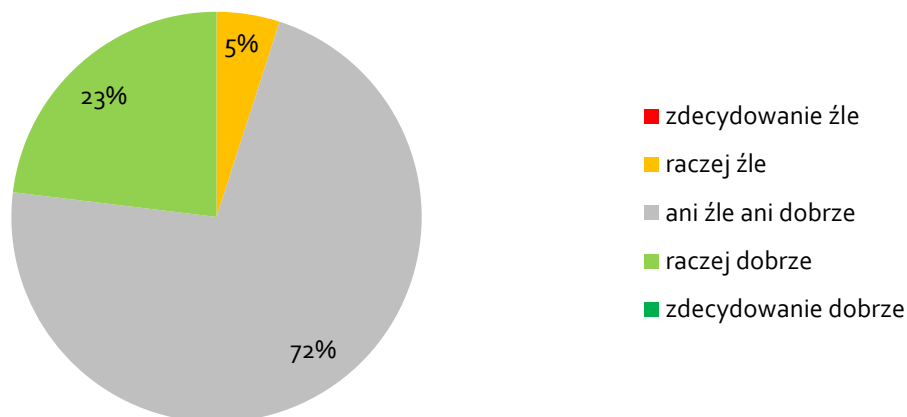
„Pewnie brak dofinansowania dla niektórych rzeczy, bo to też wiąże się ze środkami finansowymi jakie posiada miasto. Mało jest zakładów produkcyjnych jeśli chodzi o miasto, są same zakłady prywatne. (...)”

W opinii lokalnych przedsiębiorców wśród czynników zewnętrznych najbardziej oddziałujących na interesariuszy, w szczególności na osoby prowadzące działalność gospodarczą na terenie podobszaru Dworcowa jest **poziom płac** oraz wspomniane wcześniej, starzejące się społeczeństwo, których dochody nie są w stanie wygenerować odpowiedniego popytu na oferowane produkty i usługi.

„Jest, co najmniej kilka takich rzeczy, samo to, że społeczeństwo się starzeje, niski poziom dochodów, nawet te osoby, co pracują to zarabiają po prostu mało.”

Z drugiej strony należy wskazać, że **w wywiadach kwestionariuszowych warunki do prowadzenia działalności gospodarczej zostały ocenione przez mieszkańców podobszaru Dworcowa dość pozytywnie** (średnia ocen wyniosła 3,18, czyli niewiele mniej niż średnia dla całego zbioru ocenianych elementów) (ryc. 28). Może to wynikać z jednej z dość niskiego poziomu znajomości przeciętnego mieszkańca specyfiki pracy przedsiębiorcy. Z drugiej strony, jako warunki prowadzenia działalności gospodarczej mogły zostać potraktowane ogólnokrajowe regulacje fiskalno-prawne, a te zdaniem mieszkańców nie są złe.

Rycina 29. Odpowiedzi na pytanie: Jak Państwo oceniają **warunki do prowadzenia działalności gospodarczej** na obszarze rewitalizacji?

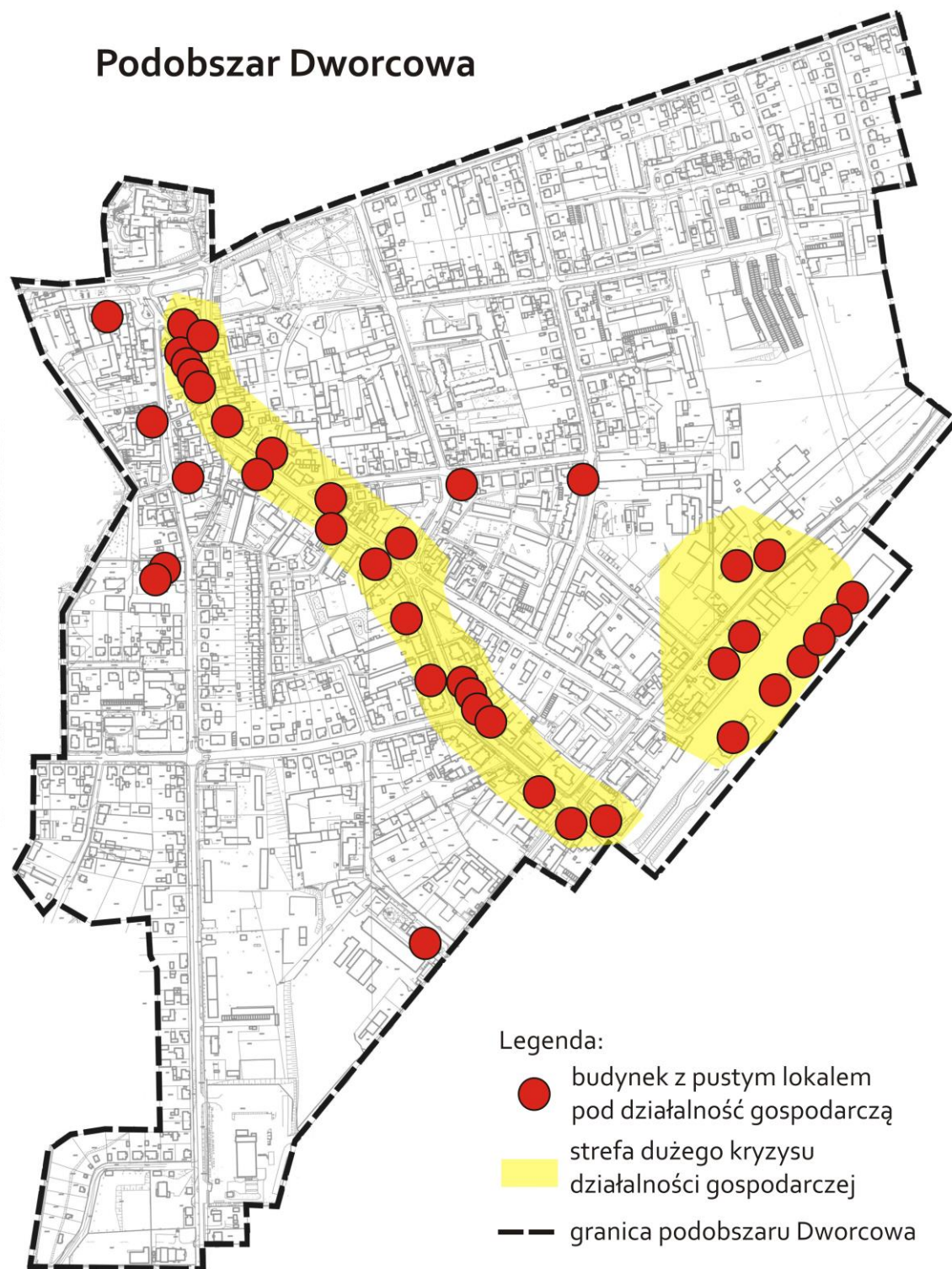

źródło: opracowanie na podstawie wywiadu kwestionariuszowego z mieszkańcami.

W świetle tych subiektywnych opinii mieszkańców podobszaru Dworcowa, mogłoby się wydawać, że sytuacja gospodarcza tego terenu jest bardzo dobra. Dane zebrane w trakcie inwentaryzacji urbanistycznej nie są jednak tak pozytywne. Jednym z aspektów identyfikacji sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji była próba oszacowania zjawiska tzw. pustostanów gospodarczych, czyli pustych lokali usługowych, handlowych, znajdujących się najczęściej w parterach budynków. Najczęściej są one wystawione do wynajęcia lub sprzedaży. Pustostany pokazują najbardziej wyraźnie i dobitnie zjawisko kryzysu gospodarczego na obszarze rewitalizacji, gdyż w takiej sytuacji naocznie widać jak życie na dobrze kiedyś prosperującym obszarze zanikło. Punkty usługowe i handlowe w parterach budynków na głównych

ulicach mają oprócz swojego wymiaru gospodarczego, także znaczenie społeczne i przestrzenno-funkcjonalne. Przyczyniają się one do istnienia wysokiej jakości przestrzeni publicznej, miejsc życia i przebywania ludzi. Deptaki i ulice handlowe są głównymi osiami komunikacji i codziennych kontaktów w wielu średnich i dużych miastach.

Rycina 30. Struktura przestrzenna problemu tzw. pustostanów gospodarczych na podobszarze Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej.

Na podobszarze Dworcowa zidentyfikowano w sumie **58 pustostanów** (ryc. 30), z których **znaczna większość ma potencjał wyłącznie gospodarczy** (usługowy, handlowy). Stanowi to w sumie blisko **13% wszystkich zinwentaryzowanych nieruchomości** na tym podobszarze. Jest to liczba bardzo duża i wyraźnie skoncentrowana przestrzennie w dwóch obszarach: (1) ciągu ulic Józefa Piłsudskiego-Dworcowa oraz (2) w okolicach Dworca kolejowego. Są to tereny, które historycznie były najbardziej reprezentacyjną przestrzenią południowo-wschodniej części miasta. Ulica Piłsudskiego miała nawet specjalnie dobraną kompozycję i wyjątkowo bogatą architekturę budynków (która dziś jest mocno zmodyfikowana przez odbudowę po zniszczeniach wojennych). Po latach świetności, transport kolejowy zaczął przechodzić okres dużego kryzysu. W Chojnicach odczuwa się go wyraźnie. I ma to także swoje konsekwencje gospodarcze. Należy konsekwentnie dążyć do ożywienia terenów wokół Dworca oraz w ciągu komunikacyjnym Dworzec-Rynek, gdyż tylko to może uruchomić duży, gospodarczy potencjał przestrzeni znajdującej się pomiędzy tymi dwoma bardzo istotnymi przestrzeniami publicznymi miasta Chojnice.

5.3 Aspekt przyrodniczy

Chojnice są miastem położonym w szczególnie atrakcyjnym pod względem przyrodniczym regionie. W samym mieście występuje szereg różnych zasobów środowiskowych, jednak znaczna część z nich położona jest poza obszarem rewitalizacji. Jednak niektóre z nich, związane nieodłącznie z podobszarem Dworcowa (stanowiących niewątpliwie atuty tego terenu), należy szerzej opisać.

Pierwszym z takich zasobów jest, **Park 1000-lecia**. To teren o powierzchni ok. 15 ha, położony centralnie w planie miasta (po północno-zachodniej stronie podobszaru Dworcowa), otoczony zabudową jednorodziną. Skład gatunkowy drzewostanu to głównie topole i wierzyby. Skład gatunkowy drzewostanu parku jest stosunkowo ubogi, ponieważ w kompozycji przestrzennej dominują przede wszystkim nasadzenia topoli, wierzb, lip oraz kasztanowców. Pojedynczo występują klony, buki i jarzębie a z drzew iglastych modrzew. Żywopłoty zbudowane są z krzewów berberysu i śliwy ałyczy. Drzewostan występujący w parku jest stosunkowo młody, jego wiek ocenia się na około 45-50 lat.

Warto w tym miejscu dodać, że Park 1000-lecia został w ostatnim czasie bardzo gruntownie zrewaloryzowany (ryc. 31). W latach 2009-2012 zrealizowane bardzo duże przedsięwzięcie, które sprawiło, że dziś jest to jedna z najbardziej atrakcyjnych przestrzeni publicznych miasta. Rewitalizację Parku 1000-lecia wykonano na terenie istniejącego, lecz niezagospodarowanego wcześniej parku, inwestycja otworzyła drzwi do stworzenia mieszkańcom Chojnic możliwość obcowania z naturą. Po jej realizacji, dostępna jest atrakcyjna przestrzeń zielona, której rola jest wielowymiarowa. Pozwala nie tylko na odpoczynek i relaks, jest również miejscem uprawiania sportów, jest to również ważne miejsce wydarzeń kulturalnych, odbywają się tutaj koncerty, imprezy z konkursami, a na boisku wielofunkcyjnym z przeznaczeniem np. do gry w boule, odbywają się ogólnopolskie turnieje. Inwestycja skierowana była głównie dla

mieszkańców miasta, ale również turystów. Dzięki rewitalizacji Parku 1000-lecia w centrum miasta powstała przestrzeń publiczna, która podniosła komfort życia mieszkańców Chojnic oraz wizerunek miasta. Do parku wprowadzono wiele elementów służących wypoczynkowi i rekreacji starszych mieszkańców oraz dzieci. Powstały ścieżki edukacyjne obejmujące aspekty przyrodnicze oraz historyczne. Nowe elementy zostały tak zaprojektowane, aby chronić cenne przyrodniczo tereny znajdujące się w parku.

Rycina 31. Wdrożona koncepcja rewaloryzacji Parku 1000-lecia w Chojnicach

źródło: Urząd Miejski w Chojnicach.

Drugim ważnym obszarem jest **Wzgórze Ewangelickie**. Jest to park o powierzchni ok. 2,20 ha, położony przy ul. Gdańskiej i ul. Świętopełka, w północnej części podobszaru Dworcowa. Drzewa występujące na terenie parku to starodrzew, pod względem gatunkowym to głównie klon i lipa. W roku 2000 nastąpiła przebudowa alejek w parku, utwardzenie ich kostką betonową wraz z ustawieniem obrzeży. Jednak dziś ciągle jest to przestrzeń w dużym stopniu niewykorzystana i słabo zagospodarowana. Należy więc skupić się na podniesieniu jej jakości – wzorując się także na praktyce rewaloryzacji Parku 1000-lecia.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że wśród negatywnych zjawisk dotyczących aspektów środowiskowych należy w szczególności rozpatrzyć przekroczenie standardów jakości środowiska oraz lokalizację odpadów zagrażających życiu lub zdrowiu. Czynnikiem, który w znacznym stopniu oddziałuje na poziom życia jest **stan czystości powietrza**. Ochrona powietrza

polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W ochronie powietrza przed zanieczyszczeniem występują dwa główne problemy o różnym stopniu trudności i różnych barierach utrudniających lub ograniczających ich rozwiązywanie. Pierwszym jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami pyłowymi, powstającymi w wyniku spalania paliw i stosowania różnorodnych technologii przemysłowych. Drugi problem to zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami gazowymi. Źródłami zanieczyszczeń powietrza jest wiele czynników, jednak jednym z najbardziej istotnych jest tzw. niska emisja. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji zlokalizowanych jest wiele źródeł niskiej emisji, w postaci: budynków jednorodzinnych, budynków wielorodzinnych, budynków użyteczności publicznej, budynków usługowo handlowych, miejsc o przeznaczeniu przemysłowym.

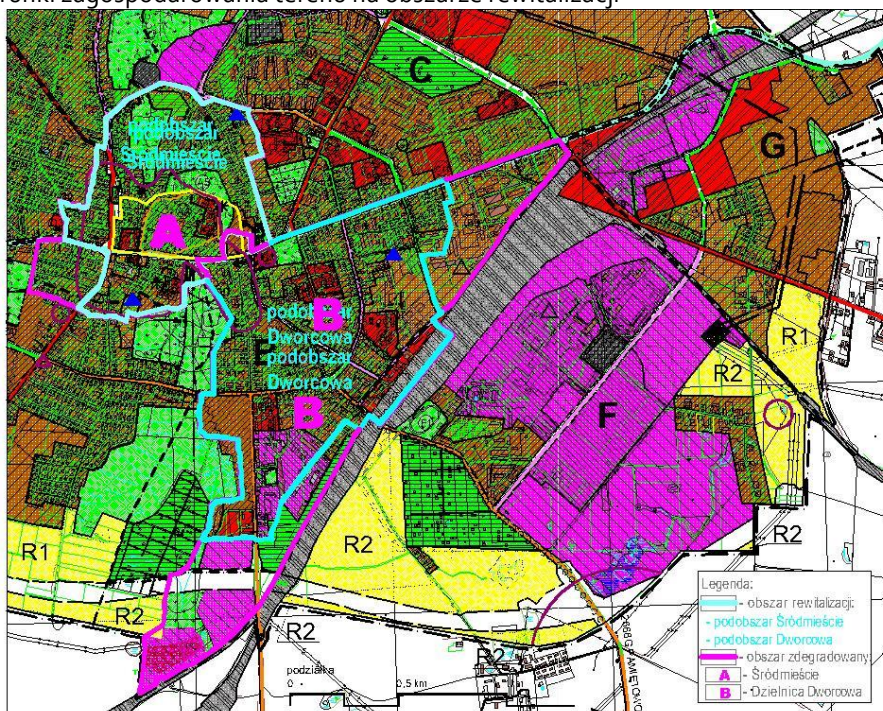
Powyższe budynki generujące najwięcej niskiej emisji zlokalizowane są przy ul. Gdańskiej, Budowlanych, Angowickiej, Dworcowej, Michała Drzymały, Łużyckiej, Alei Brzozowej oraz Placu Niepodległości.

5.4 Aspekt przestrzenno-funkcjonalny

Aspekt przestrzenno-funkcjonalny zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015, poz. 1777 z późn. zm.) jest ukierunkowany w szczególności na analizę niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych (art. 9, ust. 1, pkt. 3).

Podstawą analizy aspektu przestrzenno-funkcjonalnego jest sytuacja w zakresie podstawowych funkcji, jakie pełni dany obszar. Na rycinie 32 Zaprezentowano postulowane rodzaje zagospodarowania i użytkowania terenu na obu podobszarach rewitalizacji. Na podobszarze Dworcowa dominuje funkcja mieszkalnictwa z usługami oraz usług. Nie są to więc tereny predystynowane do działalności przemysłowej, choć w niedużej odległości znajdują się takie obiekty (przede wszystkim na południowy wschód od podobszaru Dworcowa). Dwie główne funkcje (mieszkaniowa i usługowa) są na tym obszarze bardzo dobrze zakorzenione historycznie. Jest to obszar powstały dzięki rozwojowi transportu kolejowego oraz rozbudowie miasta w stronę dworca. Najważniejszym obiektem tego terenu, docelowym punktem ścieżek migracyjnych był więc dworzec kolejowy. Aktualnie jest on w bardzo złym stanie technicznym, wymagającym pilnych zmian funkcjonalnych i modernizacyjnych. Po zrealizowaniu tej inwestycji będzie także można zauważyć stopniową poprawę jakości przestrzeni w ciągu komunikacyjnym dworzec kolejowy-rynek.

Rycina 32. Kierunki zagospodarowania terenu na obszarze rewitalizacji

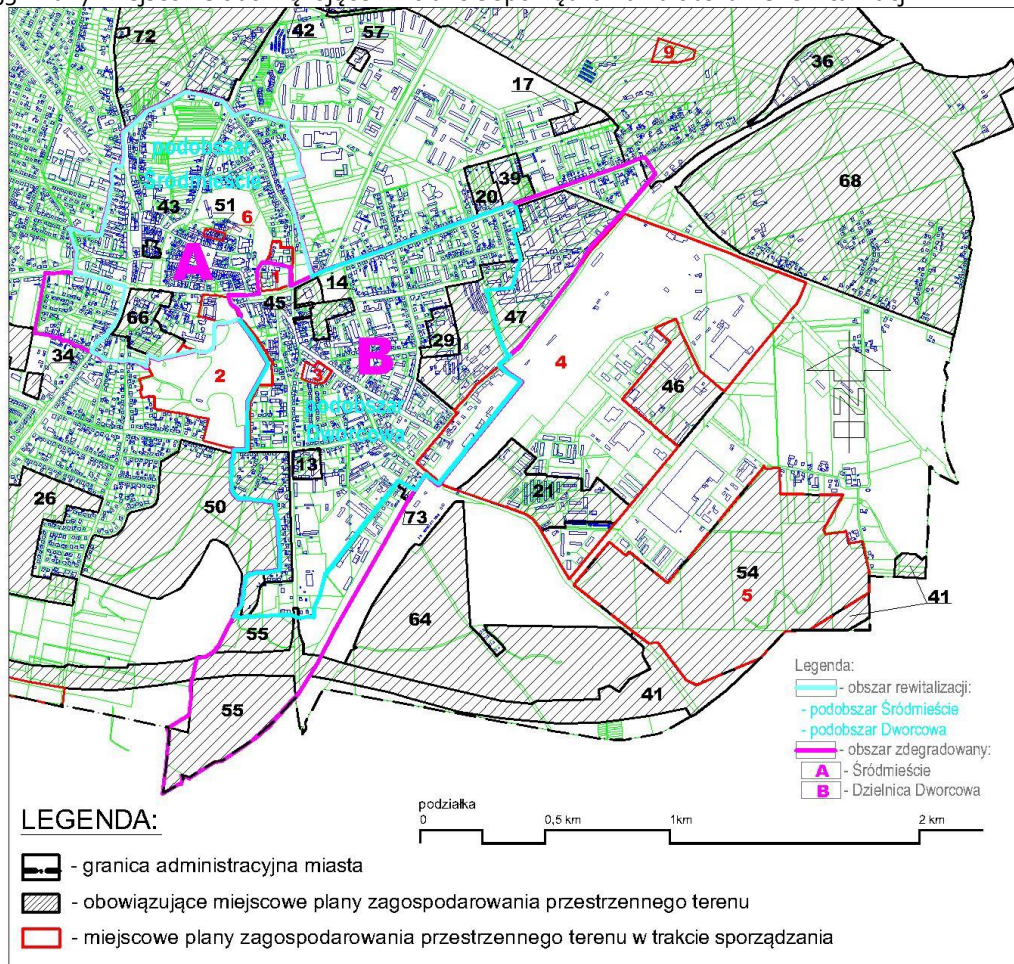
LEGENDA	LEGENDA
<p>I. OZNACZENIA OGÓLNE</p> <p>----- Granice administracyjne państwa</p> <p>- - - - - Granice administracyjne miast i gmin o znaczeniu lokalnym</p> <p>----- Granice oddziaływań otoczenia i szkodliwych (Zonowanie F.3000275)</p>	<p>V. STREFY FUNKCJONALNE W OBSZARACH DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ</p> <p>[Symbol] teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] teren o średniej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] teren o niskiej funkcji społecznej i gospodarczej</p>
<p>II. OBSZARY I OBIEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZA SOBÓW, OCHRONY PRZYRODY</p> <p>[Symbol] Granice rezerwatu przyrody (zakaz wstępu)</p> <p>[Symbol] Ochrona krajobrazu (zakaz budownictwa)</p> <p>[Symbol] Rezerwa przyrody</p>	<p>VI. KOMUNIKACJA</p> <p>[Symbol] Linie kolejowe</p> <p>[Symbol] Drogi gminne (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi gminne (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi powiatowe (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi wojewódzkie (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi krajowe (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi międzynarodowe (sieć drogowego "D")</p> <p>[Symbol] Drogi rowerowe</p> <p>[Symbol] Drogi pieszo-jezdzicze</p> <p>[Symbol] Drogi rowerowe</p>
<p>III. OBSZARY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DOBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ</p> <p>[Symbol] Granice obszarów ochrony konserwacji w mieście (obszary historyczne i kulturowe)</p> <p>[Symbol] Granice obszarów ochrony konserwacji w mieście (obszary historyczne i kulturowe)</p> <p>[Symbol] Obszary ochrony konserwacji w mieście (obszary historyczne i kulturowe)</p> <p>[Symbol] Granice obszarów ochrony konserwacji w mieście (obszary historyczne i kulturowe)</p> <p>[Symbol] Punkty ochrony konserwacji w mieście (obszary historyczne i kulturowe)</p>	<p>VII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA</p> <p>[Symbol] Teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o średniej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o niskiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o średniej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o niskiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] Teren o średniej funkcji społecznej i gospodarczej</p>
<p>IV. OBSZARY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE</p> <p>----- Granice obszarów funkcjonalno-przestrzennych (obszary inwestycyjne)</p> <p>----- Granice obszarów funkcjonalno-przestrzennych (obszary inwestycyjne)</p> <p>Obszary działalności inwestycyjnej</p> <p>[Symbol] teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>[Symbol] teren o średniej funkcji społecznej i gospodarczej</p> <p>W tym:</p> <p>[Symbol] Obszary o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>Zieleni</p> <p>[Symbol] teren o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>Rolniczej przestrzeni produkcyjnej do przekształceń</p> <p>[Symbol] Zonowanie obszarów do przekształceń (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Zonowanie obszarów do przekształceń (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Zonowanie obszarów do przekształceń (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p>	<p>[Symbol] Obszary o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o średniej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o niskiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o średniej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o niskiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o wysokiej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p> <p>[Symbol] Obszary o średniej funkcji społecznej i gospodarczej (obszary inwestycyjne)</p>

źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice.

Warto także dodać, że na podobszarze Dworcowa, miasto Chojnice prowadzi aktywną politykę przestrzenną. Na rycinie 33 przedstawiono aktualny stan prac planistycznych, uwzględniający plany miejscowe istniejące i w trakcie sporządzania. W zasadzie wszystkie kluczowe tereny podobszaru Dworcowa, podlegające potencjalnej presji inwestycyjnej lub przewidy-

wane do zmiany funkcji, mają opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Ma to pozytywny wpływ na ochronę tych terenów przed niekorzystnym sposobem zagospodarowania.

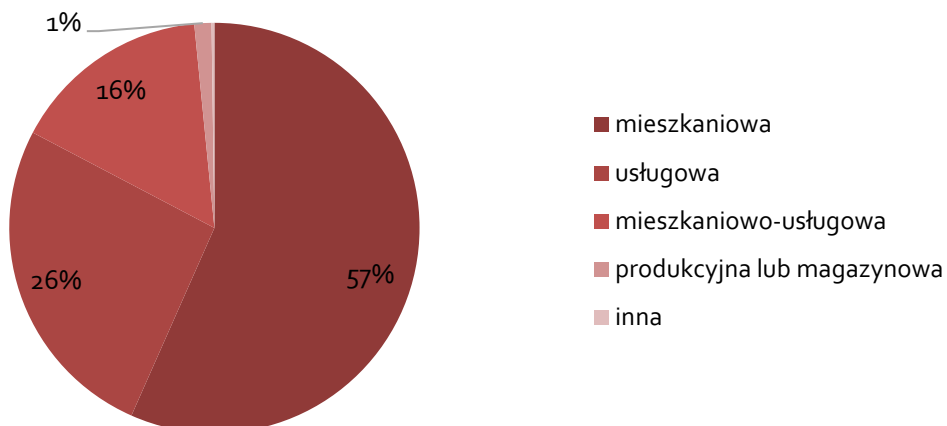
Rycina 33. Plany miejscowe obowiązujące i w trakcie sporządzania na obszarze rewitalizacji

źródło: System informacji przestrzennej miasta Chojnice.

Planowane kierunki zagospodarowania terenów na podobszarze Dworcowa są w zasadzie zgodne z istniejącą funkcją zagospodarowania nieruchomości budowlanych. Zagadnienie to było przedmiotem przeprowadzonej inwentaryzacji urbanistycznej. Jej rezultat przedstawiono na rycinie 34. Widać na niej wyraźnie, że dominującą funkcją na tym obszarze jest funkcja mieszkaniowa (57% budynków), kolejną – funkcja usługowa (26% budynków) oraz mieszkaniowo-usługowa (16%). Obiekty mieszkaniowo-usługowe dominują przede wszystkim na głównych traktach komunikacyjnych pomiędzy Starym Rynkiem a Dworcem kolejowym (ul. Józefa Piłsudskiego, Dworcowa). Ważnym aspektem problemowym, o którym wspomniano przy okazji charakterystyki aspektu gospodarczego jest skala zjawiska pustostanów, a więc obiektów tracących swoje dotychczasowe funkcje. Jest zjawisko bardzo niebezpieczne, wyraźnie obecne w ciągu komunikacyjnym łączącym Dworzec ze ścisłym Śródmieściem. Przykłady takich obiektów zaprezentowano na rycinie 35.

Rycina 34. Struktura funkcji istniejącej zabudowy na podobszarze Dworcowa

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej.

Rycina 35. Przykłady pustostanów na podobszarze Dworcowa, tracących swoje pierwotne funkcje

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej.

Pozostałe elementy infrastruktury technicznej są na dość wysokim poziomie. Infrastruktura drogowa została oceniona przez uczestników wywiadów pogłębionych na dobrym poziomie, a wszelkie zaplanowane inwestycje, jak dworzec, tunele i modernizacja chodników przyczynią się do komfortu korzystania z infrastruktury drogowej.

Oświetlenie jest dobre, ulice są, jakie są, chodniki też. Z tego, co wiem to będą poprawiane, będzie robiony ten dworzec, tunele robione, chodniki robione także coś tu będzie robione.

Parkingów za dużo nie ma szczególnie przy dworcu, zawsze jest problem, jeśli chodzi o drogi to jest ok. chodniki też są może ścieżki rowerowe by się przydały.

Jeden z problemów zdiagnozowanych przez respondentów to niewystarczająca liczba miejsc postojowych, ponadto zdaniem uczestników badania należy odciążać główną arterię komunikacyjną oraz poprawić tablice informacyjne.

Powiedzmy średnio, zawsze są braki aczkolwiek w ostatnich latach dużo się poprawiło, główne trakty zarówno ulic jak i chodników wyglądają w miarę dobrze.

Wydaje mi się, że odciążać główny trakt komunikacyjny, dzielnicę dworcową, Piłsudzkiego, zapewnić alternatywne dojazdy do dworca i uzupełnić lub naprawić te tablice, co są w najgorszym stanie.

Zapytani o niedogodności przestrzenne, respondenci wskazywali utrudnienia dla osób starszych z niepełnosprawnościami w obrębie budynków mieszkalnych – klatkach schodowych, czy podwórzach.

Wydaje mi się, że w samych budynkach mieszkalnych, tam sporo takich ludzi mieszka. Są to stare kamienice same te budynki mieszkalne, ich otoczenie, podwórza to czasami jest dla tych starszych ludzi już poważny problem. Plus to, że mają daleko do instytucji, które mogą im pomóc.

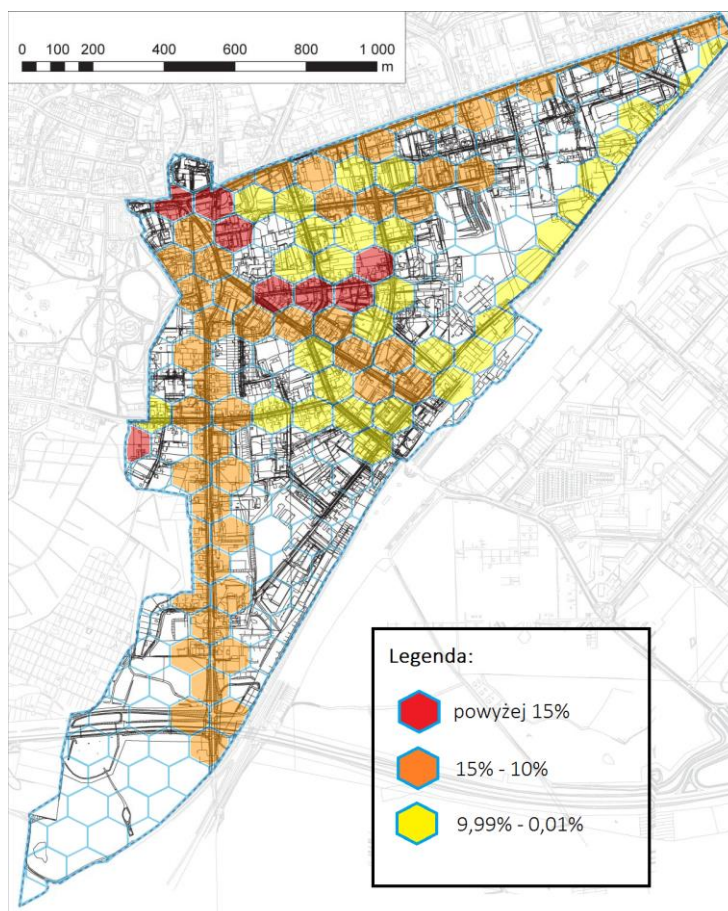
Powiedziałbym, że nie najgorzej. Obiekty użyteczności publicznej muszą być dostosowane dla osób niepełnosprawnych, wydaje mi się, że gorzej jest w miejscu zamieszkania niż w instytucjach.

5.5 Aspekt techniczny

Aspekt techniczny zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji jest ukierunkowany w szczególności na analizę stopnia degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz identyfikację stopnia dysfunkcji rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska (art. 9, ust. 1, pkt. 4).

W ramach inwentaryzacji urbanistycznej, na podobszarze Dworcowa zidentyfikowano w sumie 463 budynki. Znaczna ich część (ok. 57%) to budynki mieszkaniowe lub (ok. 16%) mieszkaniowo-usługowe. Budynki te rozpoznano pod kątem kilku kluczowych elementów związanych z ich opisem pod kątem technicznym. Pierwszym z nich jest kwestia stanu technicznego. Jednym z wcześniej stosowanych mierników do identyfikacji obszarów zdegradowanej zabudowy były dane dotyczące budynków wybudowanych przed 1970 r. Na podobszarze Dworcowa, ich największa liczba znajduje się (ryc. 36) przy ul. Swarozyca (20%), Placu Św. Jerzego (18,18%) oraz Mestwina (16,67%).

Rycina 36. Koncentracja negatywnego zjawiska dot. budynków wybudowanych przed 1970 r. na podobszarze: Dzielnica Dworcowa

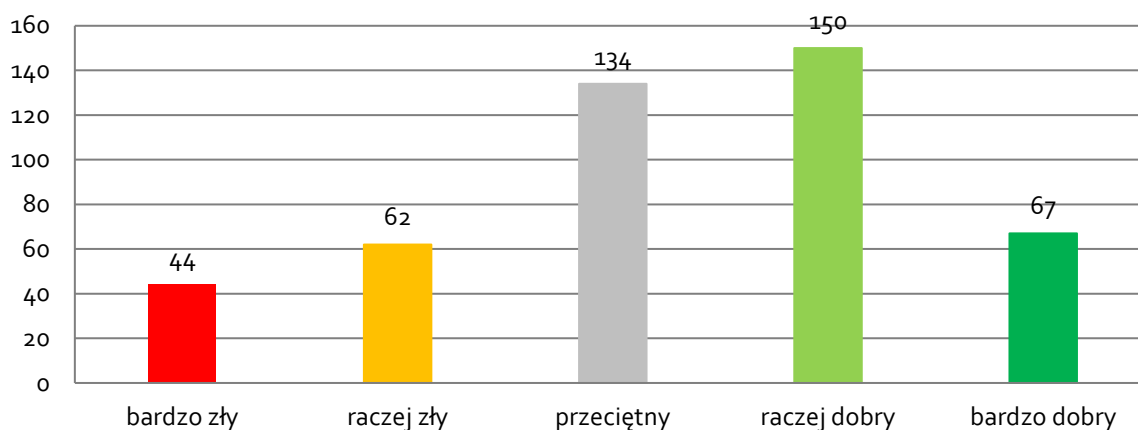

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Chojnicach.

Na podobszarze Dworcowa znajduje się również szereg budynków mieszkalnych wymagających natychmiastowego remontu. Podczas inwentaryzacji urbanistycznej zdiagnozowano na

podobszarze Dworcowa ponad 100 budynków o bardzo złym lub raczej złym stanie technicznym (w sumie ok. 24% wszystkich zinventaryzowanych budynków) (ryc. 37). Fakt, że blisko ¼ obiektów budowlanych wymaga pilnych prac remontowo-modernizacyjnych jest niepokojący. Obiektów o przeciętnym stanie technicznym zidentyfikowano ponad 130, z kolei w ok. 220 budynków jest aktualnie w raczej dobrym lub bardzo dobrym stanie technicznym.

Rycina 37. Budynki z podobszaru Dworcowa wg ich stanu technicznego

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej.

Obok skali problemów technicznych zabudowy podobszaru Dworcowa, niepokojąca jest ich koncentracja przestrzenna w obszarze kilku istotnych ulic: Nad Dworcem, Towarowej, Dworcowej oraz Piłsudskiego (tab. 4). Są to ulice kluczowe z punktu widzenia ożywienia przestrzeni tej części miasta, a także najważniejsze z punktu widzenia zasobów mieszkaniowych społeczności zamieszkującej podobszar Dworcowa.

Tabela 4. Ulice szczególnie problemowe pod kątem stanu technicznego budynków

Ulica	Liczba budynków		% budynków w złym stanie technicznym
	w złym stanie technicznym	Ooółem	
Nad Dworcem	12	12	100%
Towarowa	10	13	77%
Dworcowa	21	40	53%
Piłsudskiego	23	67	34%
Swarożyca	2	6	33%
Warszawska	6	30	20%
Angowicka	16	87	18%
Łużycka	4	22	18%
Targowa	2	11	18%
Drzymały	6	38	16%
Pl. Niepodległości	2	13	15%
Pl. Świętego Jerzego	1	7	14%
Al. Brzozowa	1	13	8%
razem	106	359	30%

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej.

W zasobach komunalnych Miasta Chojnice aktualnie znajduje się 1803 mieszkań, z czego 175 nie posiada łazienek. Najwięcej mieszkań, w których mieszkańcy nie mają dostępu do łazienki

w mieszkaniu zlokalizowanych jest przy ul. Świętopełka,, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Angowickiej oraz Michała Drzymały.

Ponadto na obszarze rewitalizacji znajdują się mieszkania przeznaczone do wykwaterowania, zlokalizowane są one przy ul. Świętopełka, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Towarowej, Wysokiej, Żwirki i Wigury oraz Dworcowej.

Jednocześnie najmniejsza powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na jednego mieszkańca przypada na ulice Towarową oraz Swarżycza.

5.6 Analiza SWOT

Najczęstszym narzędziem stosowanym w celu syntezy diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego jest **analiza SWOT** (Parysek 1997; Dutkowski 2004; Miszczuk 2007; Dziemianowicz i in. 2012). Polega ona na podsumowaniu diagnozy poprzez określenie mocnych stron (*Strengths*), słabych stron (*Weaknesses*), szans (*Opportunities*) i zagrożeń (*Threats*) mogących wpłynąć na sytuację rozwojową danego obszaru. Różnice pomiędzy tymi czterema elementami są często przedmiotem dyskusji i powodem wielu nieporozumień metodycznych (zob. Dutkowski 2003). Nie budzi wątpliwości, że mocne strony oraz szanse to pewne pozytywne czynniki, natomiast słabe strony i zagrożenia – negatywne. Problem pojawia się jednak przy definiowaniu różnic między mocnymi stronami i szansami oraz między słabymi stronami i zagrożeniami. W tym celu można zastosować trzy rozróżnienia. Pierwsze z nich odróżnia mocne i słabe strony od szans i zagrożeń z uwzględnieniem miejsca ich powstania – tym sposobem można wyodrębnić te czynniki, które identyfikujemy w obrębie danej jednostki (czynniki wewnętrzne) oraz te, które identyfikujemy w jej otoczeniu (czynniki zewnętrzne). Drugie z nich (nazywane analizą instytucjonalną) definiuje szanse i zagrożenia jako czynniki, na które miasto (jako podmiot administracji publicznej) nie ma bezpośredniego wpływu, natomiast mocne i słabe strony leżą w obszarze jego oddziaływania. Trzecim sposobem jest analiza dynamiczna, w świetle której czynnikiem różnicującym silne strony i szanse oraz słabe strony i zagrożenia jest czas ich występowania, tj. szanse i zagrożenia dotyczą przyszłości, natomiast mocne i słabe strony – teraźniejszości. Ten trzeci sposób postępowania przyjęto w syntezie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji miasta Chojnice.

Porównanie wyników szczegółowej diagnozy z analizą potencjałów zostało przeprowadzone na zasadzie analizy SWOT obszaru rewitalizacji, której celem jest identyfikacja czynników w kontekście ustalonego celu oraz wskazanie najlepszych rozwiązań, wytyczenie kierunków działania przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także minimalizacji zagrożeń i słabych stron analizowanego podmiotu. Przystępując do analizy należy wskazać czynniki, które mogą wpływać na funkcjonowanie analizowanego obszaru.

Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice składowe analizy zostały pogrupowane na silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Tabela 5. Macierz SWOT podobszaru Dworcowa

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobry stan infrastruktury technicznej 2. Dworzec kolejowy jako istotny węzeł komunikacyjny 3. Tereny przyrodnicze 4. Duża liczba obiektów użyteczności publicznej 5. Działalność samorządów osiedlowych 6. Aktywna polityka planistyczna 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy osób wykluczonych 2. Stosunkowo mocno odczuwalne bezrobocie 3. Zły stan lokalnej przedsiębiorczości 4. Zły stan techniczny budynków, szczególnie w okolicach Dworca i w osi Dworzec-Rynek 5. Niski poziom aktywności społecznej 6. Wysoki wskaźnik przestępczości
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwości rozwoju obszaru dworca kolejowego 2. Potencjał gospodarczy terenu 3. Potencjał inwestycyjny 4. Wysoki potencjał kapitału społecznego 5. Możliwości pozyskania dodatkowych środków finansowych z UE na działania rewitalizacyjne i transportowe 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba świadczeń dostępnych w ramach pomocy społecznej 2. Migracja młodych osób do większych miast 3. Starzenie się społeczeństwa 4. Niski poziom poczucia bezpieczeństwa 5. Środki zapobiegawcze stosowane wobec osób nieletnich

6 Szczegółowa diagnoza podobszaru Śródmieście

Drugim podobszarem rewitalizacji miasta Chojnice jest Śródmieście. To teren o powierzchni 66,7 ha (3,2% powierzchni miasta), zamieszkiwany przez ok. 4 700 osób (12% populacji miasta Chojnice). Podobszar Śródmieście tworzy najstarsza, historyczna część Chojnic, obejmująca tereny na północ od Starego Miasta oraz część zabudowy na południe od ul. Sukienników i Człuchowskiej. Do jednostki należą tereny na wschód od ulicy Szerokiej, Stefana Batorego czy Pietruszkowej, a także na zachód od ul. Wysokiej. Jednostkę od północy „zamyka” ul. Zielona. Na południu jednostki granica przebiega wzdłuż Al. M. B. Fatimskiej i dalej w kierunku Parku 1000-lecia, po czym biegnie w górę wzdłuż Alei Sztuki do ul. Sukienników. Z jednostki wyłączone zostały zabytkowe obiekty poszpitalne położone pomiędzy ulicami Wysoką, Okrężną i Pl. Niepodległości.

Rycina 38. Podobszar rewitalizacji Śródmieście

źródło: opracowanie własne.

Na obszarze jednostki znajduje się stosunkowo dużo placówek oświatowych. Należą do nich: Szkoła Podstawowa Nr 1 (ul. 31 Stycznia 21/23), Gimnazjum Nr 2 (ul. Szpitalna 3), Liceum

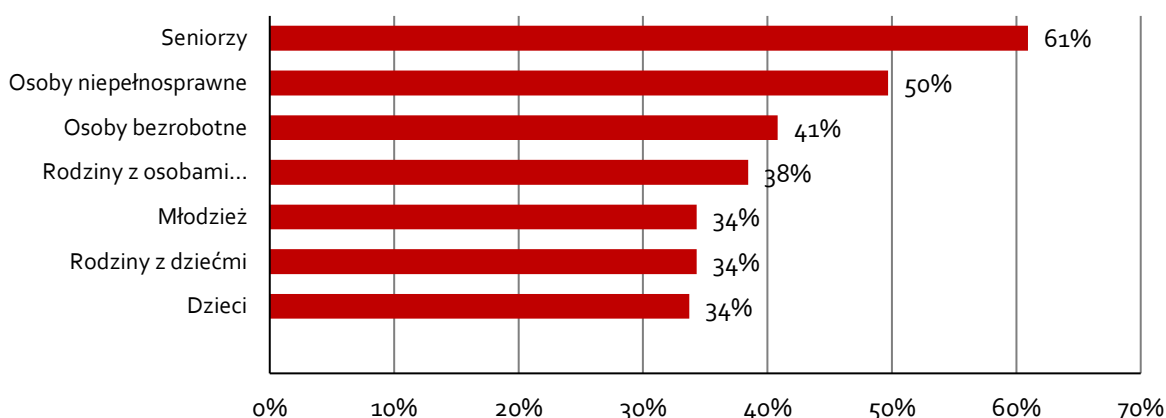
Ogólnokształcące im. Filomatów Chojnickich (ul. Nowe Miasto 4), Katolickie Liceum Ogólnokształcące (ul. Grunwaldzka 1), Technikum nr 3 (ul. Sukienników 13) oraz Technikum im. Stefana Bieszka (ul. Nowe Miasto 6). Dodatkowo zlokalizowana jest tu placówka Polskiego Związku Niewidomych (Okręg Pomorski. Koło Powiatowe w Chojnicach - ul. Mickiewicza 12A), a także Hostel Readaptacji Społecznej (ul. Mickiewicza 48/2), Punkt Konsultacyjny przy Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (ul. 31 Stycznia 56a) oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. 31 Stycznia 56a). Swoją siedzibę na terenie jednostki ma także Muzeum Historyczno-Etnograficzne w Chojnicach (ul. Podmurna 13). Według raportu MOPS dotyczącego osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej (zasiłki stałe, okresowe, celowe itp., dane z połowy kwietnia 2015 r.), ul. 31 Stycznia była jedną z ulic, przy której zamieszkiwało stosunkowo dużo osób objętych tego rodzaju pomocą (35 osób). Łączna liczba niepełnosprawnych objętych wsparciem przez chojnicki MOPS wynosiła 747 osób

Szczegółowa diagnoza podobszaru Śródmieście została przeprowadzona analogicznie do diagnozy podobszaru Dworcowa, w związku z czym opis negatywnych zjawisk społecznych zawiera wyłącznie syntetyczne opisy wykresów, cytatów i rysunków oraz przedstawienie wniosków i przyczyn degradacji podobszaru Śródmieście.

6.1 Aspekt społeczny

Mieszkańcy obszaru Śródmieście jako grupy społeczne wymagające wsparcia wskazywali osoby starsze (61%), osoby niepełnosprawne (50%) oraz bezrobotnych (41%). Relatywnie często uczestnicy badania ankietowego, jako osoby potrzebujące wsparcia wskazywali rodziny z osobami niesamodzielnymi (38%).

Rycina 39. Jakie grupy społeczne powinny być głównie wspierane na obszarze rewitalizacji?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zgodnie z *Raportem Dotyczącym Delimitacji Obszarów Zdegradowanych Miasta Chojnice*, w którym ocena stopnia zaawansowania degradacji w Chojnicach została oparta na analizie wskaźników ilustrujących negatywne zjawiska w podsystemie społecznym w porównaniu do

średniej krajowej oraz wewnątrzmięskiej, najbardziej odbiegające od średniej wewnątrzmięskiej i wojewódzkiej charakteryzują wskaźniki: Liczba niebieskich kart (średnia wyższa o 231% względem średniej Miasta Chojnice), Liczba osób niepełnosprawnych otrzymująca świadczenia z MOPS na 100 mieszkańców (195%), Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców (190%), Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców (143%), Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (139%), Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (137%), Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności (112%).

Szczegółowe informacje dotyczące nasycenia negatywnymi zjawiskami w podsystemie społecznym Śródmieścia przedstawia tabela:

Tabela 6. Ocena Śródmieścia w podsystemie społecznym

Wskaźnik	Śródmieście	Miasto	Pomorskie	Miasto (porównanie)	Pomorskie (porównanie)
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	166,6	87,6	52,9	190%	315%
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	5	3,6	2,4	139%	208%
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	20,3	18,1	6,3	112%	322%
Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	28,1	19,7	27,7	143%	101%
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	12,2	8,9		137%	
Liczba osób niepełnosprawnych otrzymująca świadczenia z MOPS na 100 mieszkańców	3,7	1,9		195%	
Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	3	1,3		231%	

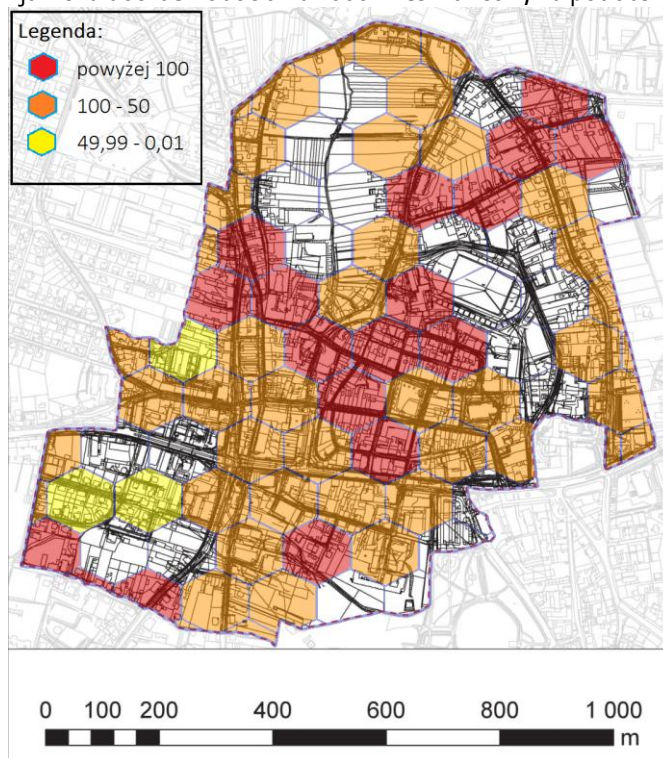
źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu Dotyczącego Delimitacji Obszarów Zdegradowanych Miasta Chojnice.

(1) BEZROBOCIE

Rozkład danych dotyczący liczby osób bezrobotnych na podobszarze Śródmieście obrazuje, że największą koncentrację występowania osób bezrobotnych charakteryzuje w szczególności ul. Młyńska, Koszarowa oraz Szewska (ryc. 40). Jest to przestrzeń szczególnie dotknięta zjawiskiem bezrobocia w podobszarze Śródmieście, położona w centralnej i północnej części. Zjawisko bezrobocia jest jedną z głównych przyczyn innych problemów społecznych.

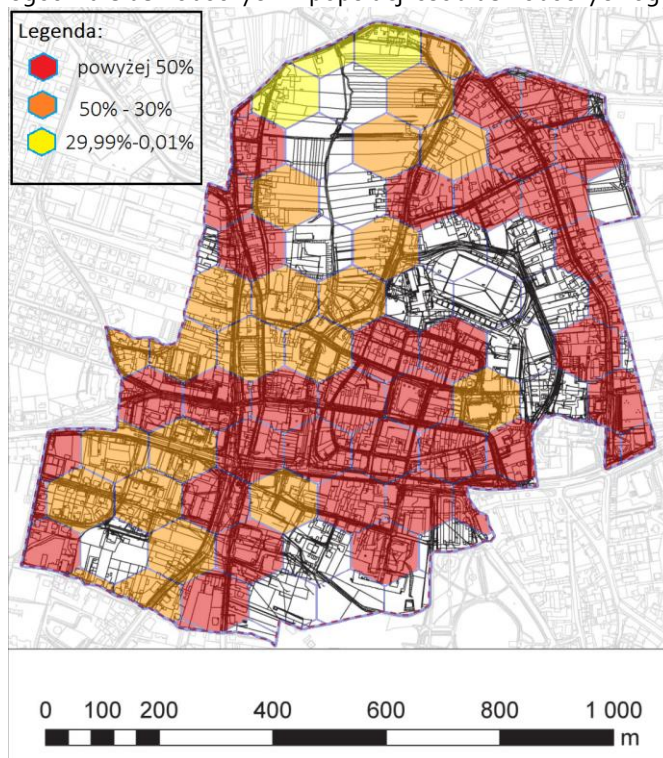
Drugim analizowanym wskaźnikiem dotyczącym bezrobocia jest liczba osób długotrwale bezrobotnych. Po przeanalizowaniu informacji płynących z tego wskaźnika, do zbioru ww. ulic należy także włączyć obszar obejmujący ulice Staroszkolną, Ludwika Waryńskiego, Szpitalną oraz Krótką. Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest (w sensie konsekwencji dla osoby bezrobotnej) znacznie trudniejsze do zwalczania w ramach polityki społecznej. Należy jednak podejmować próby przeciwdziałania temu zjawisku i dążyć do minimalizacji jego skutków samych osób bezrobotnych oraz ich rodzin.

Rycina 40. Koncentracja zjawiska dot. bezrobocia na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne.

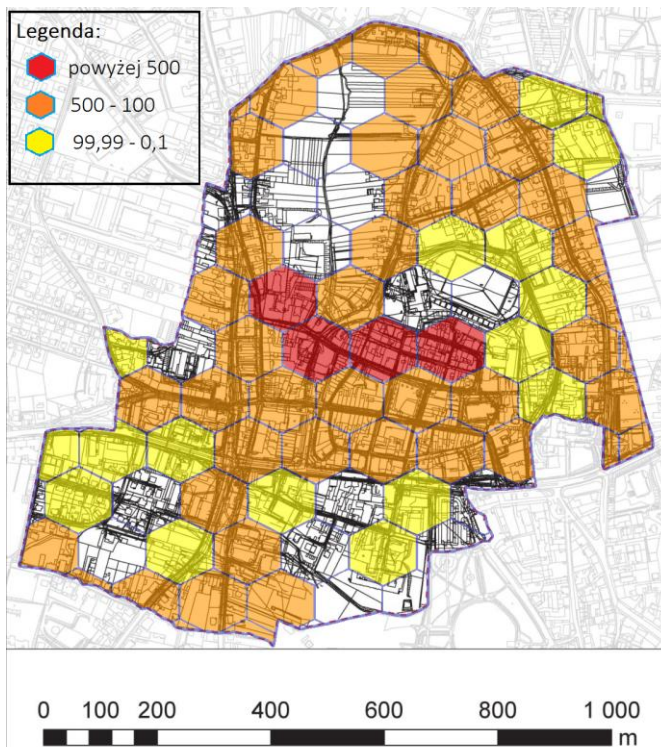
Rycina 41. Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych ogółem

Źródło: opracowanie własne.

(2) UBÓSTWO

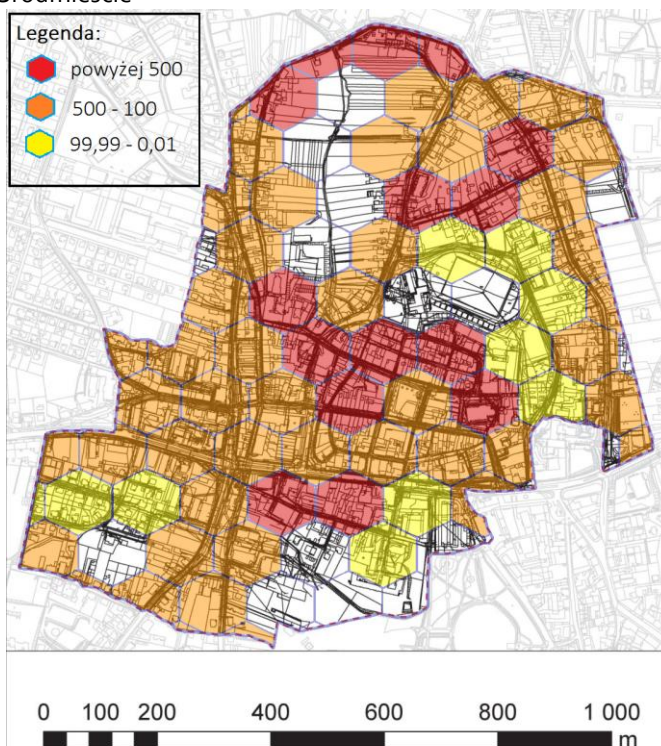
Rycina 42. Koncentracja zjawiska dot. osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

Zjawisko ubóstwa, podobnie jak na podobszarze Dworcowa, zostało przeanalizowane z uwzględnieniem wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz wskaźnika kwoty pochodzącej z MOPS przekazywanej klientom pomocy społecznej.

Rycina 43. Kwoty pochodzące z MOPS przekazywane klientom pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca, na podobszarze: Śródmieście

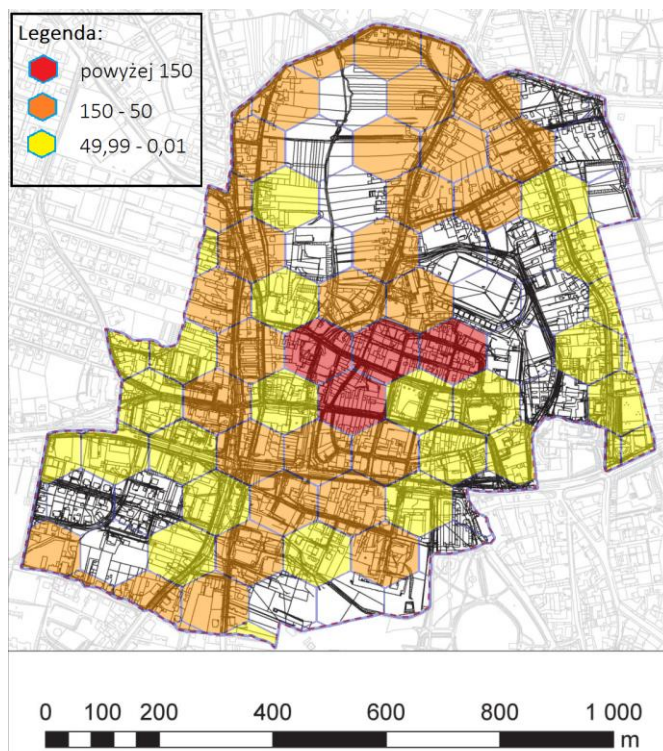
źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS.

Najwięcej świadczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z MOPS na terenie Śródmieścia otrzymali mieszkańcy ul. Podgórnaj (1500) oraz Młyńskiej (1263,16), co oznacza, że mieszkańcy powyższych ulic otrzymywali średnio więcej niż jedno świadczenie z MOPS.

Podobnie jak w przypadku liczby klientów pomocy społecznej, średnia kwota zasiłków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla mieszkańców Śródmieścia najwyższa jest w obrębie ul. Młyńskiej (1381,69zł).

Przeprowadzona analiza negatywnych zjawisk społecznych uproszczonych w zwyczajowym postrzeganiu pojęcia „ubóstwo” wykazała jego największą koncentrację w części Śródmieścia obejmującej ul. Podgórną, Szewską oraz Młyńską.

Rycina 44. Koncentracja zjawiska dot. ubóstwa na 1000 mieszkańców lokalnej społeczności na podobszarze: Śródmieście

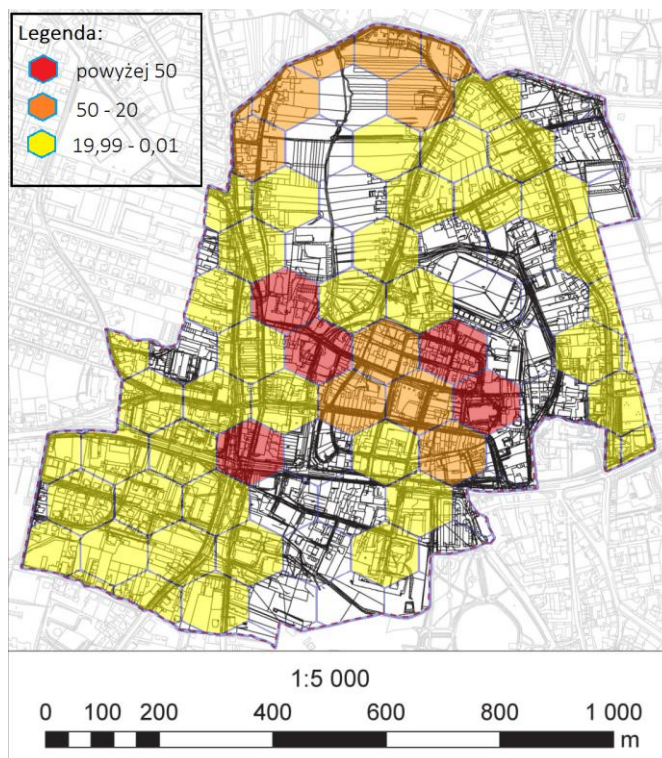

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS

(3) PRZESTĘPCZOŚĆ

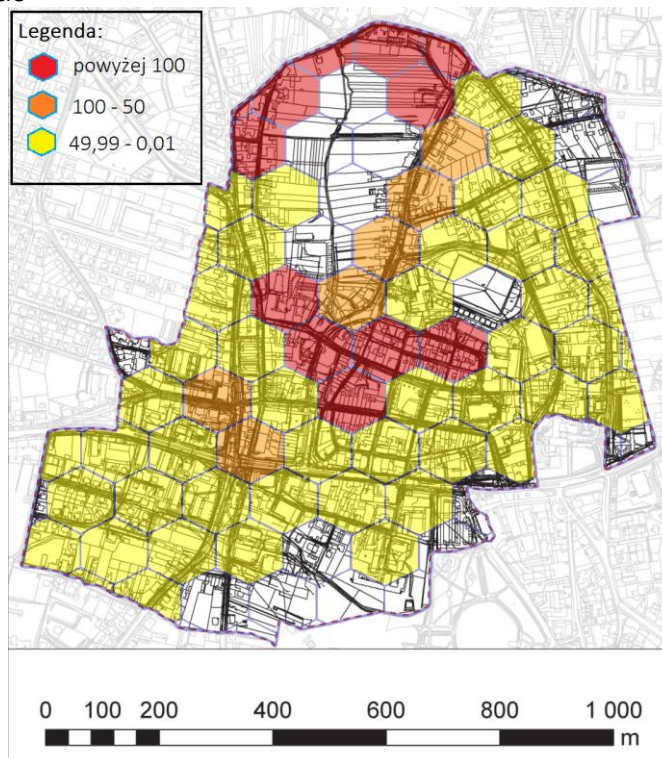
Najwięcej przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, stwierdzono w obrębie ulic Młyńskiej (131,58) oraz Szerokiej (111,11). Z kolei najwięcej ofiar przemocy odnotowano przy ul. 31 Stycznia.

Rycina 45. Koncentracja zjawiska dot. przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez KPP

Rycina 46. Koncentracja zjawiska dot. ochrony macierzyństwa i przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

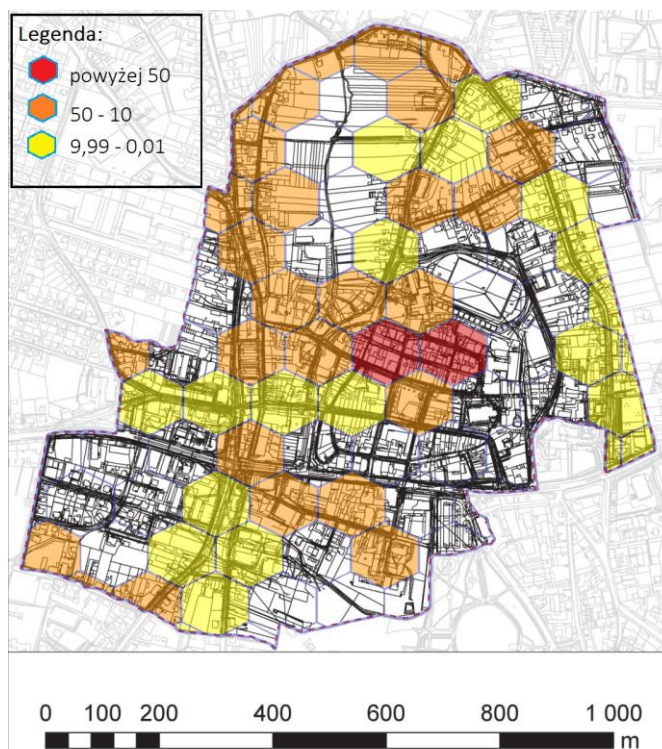

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS

(4) ALKOHOLIZM ORAZ PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Analiza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w zakresie osób nadmiernie spożywających alkohol wykazała ich nasycenie zjawiskiem przy ul. Podgórzkiej (166,67), Grunwaldzkiej (49,50) oraz Nowe Miasto (48,54).

Rycina 47. Koncentracja zjawiska dot. uzależnienia od alkoholu na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

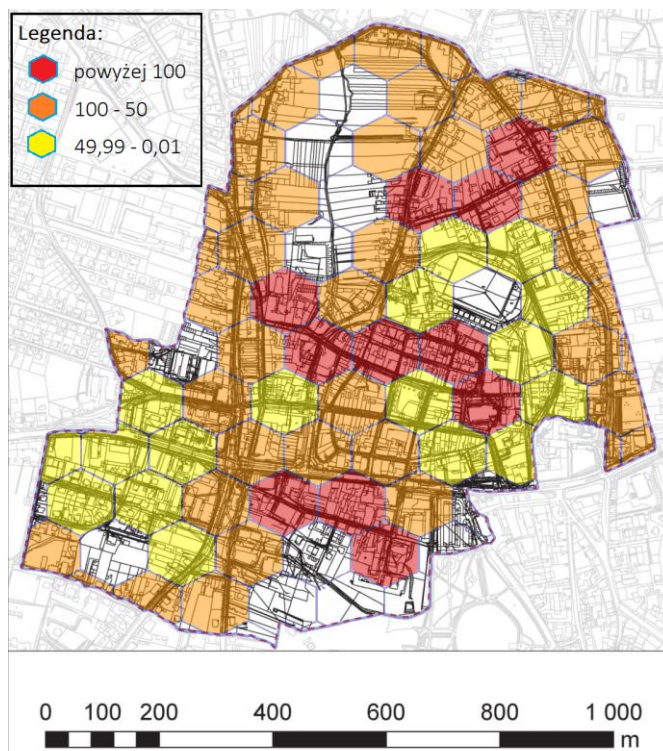
Źródło: Opracowanie własne „EU-CONSULT”

Na terenie podobszaru Śródmieście w agregacji danych na ulice odnotowano szczególne nasycenie zjawiska na ulicach: Podgórzna (166,67) oraz Zielona (49,18).

(5) WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Poddane analizie zameldowanie osób z niepełnosprawnościami w obszarze rewitalizacji Miasta Chojnice wskazuje ich największą koncentrację w obrębie ulic: Młyńska (342,11), Podgórzna (333,33) oraz Koszarowa (250).

Rycina 48. Koncentracja zjawiska dot. osób z niepełnosprawnością na 1000 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

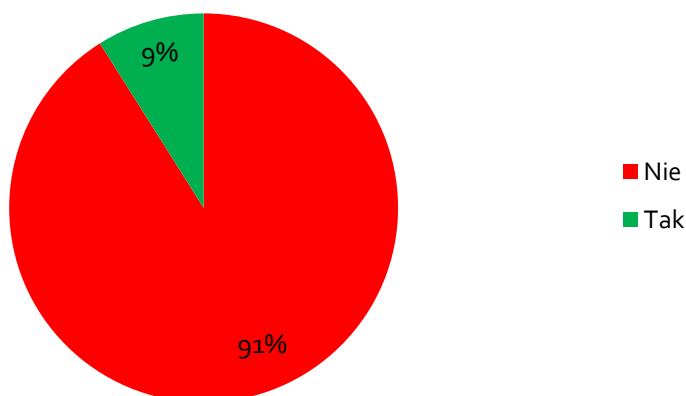

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS

(6) AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Uczestnicy badania ankietowego CATI w zdecydowanej większości (91%) wskazywali negatywną odpowiedź świadczącą o braku znajomości organizacji pozarządowych działających na rzecz Śródmieścia.

Rycina 49. Czy zna Pan/Pani organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne) z obszaru rewitalizacji, które działają na rzecz integracji społecznej i zawodowej oraz kultury i edukacji, które mogą wspomóc proces rewitalizacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

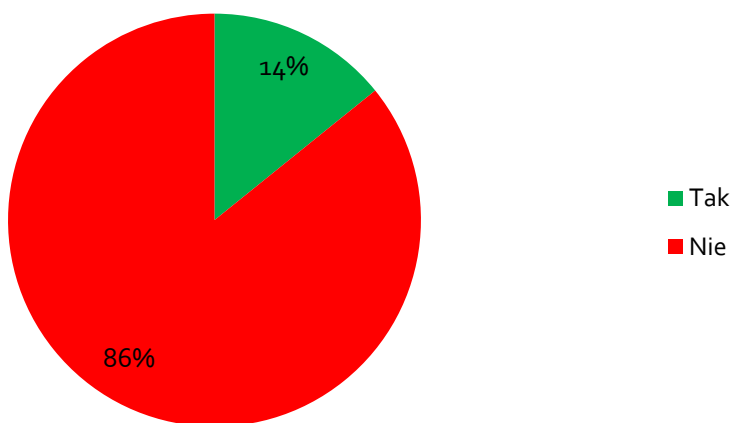
Podobnie jak w przypadku Dzielnicy Dworcowej interesariusze związani z podobszarem Śródmieście nie potrafili precyzyjnie wskazać organizacji pozarządowych działających na analizowanym obszarze.

Są spółki miejskie, jest PKS, jakiegoś rodzaju stowarzyszenia kulturalne trudno mi mówić z pamięci, ale występują, przewijają się.

Pewno są, ale ja ich nie znam

Zaledwie 14% uczestników badania angażowało się dotychczas w działania podejmowane na rzecz podobszaru Śródmieście.

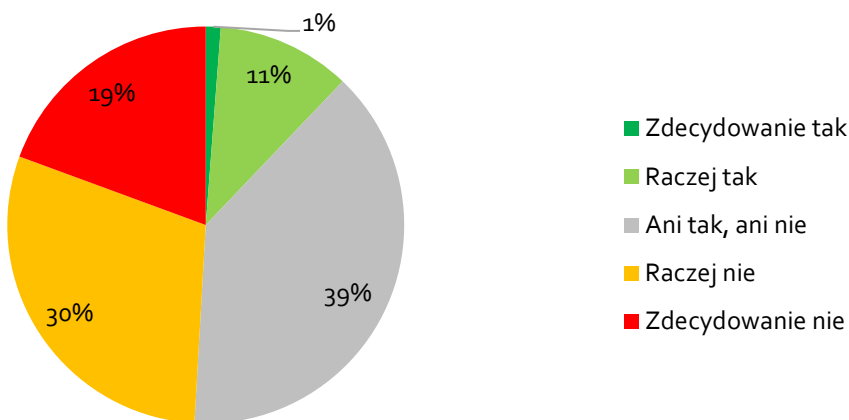
Rycina 50. Czy angażował(a) się Pan(i) w dotychczas podejmowane działania na rzecz swojego miejsca zamieszkania o charakterze przestrzennym, społecznym lub gospodarczym (np. organizacja kiermaszu, sadzenie drzew, sprzątanie podwórek)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zaledwie 12% (1% - zdecydowanie tak; 11% - raczej tak) uczestników badania wykazało chęć włączenia się w działania podejmowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania, co świadczy o niskim wskaźniku aktywności społecznej wśród lokalnej społeczności. Z kolei blisko połowa badanych wskazała negatywną odpowiedź na zadane pytanie (30% - raczej nie; 19% - zdecydowanie nie).

Rycina 51. Czy włączyłaby/by się Pani/Pan w działania podejmowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania?

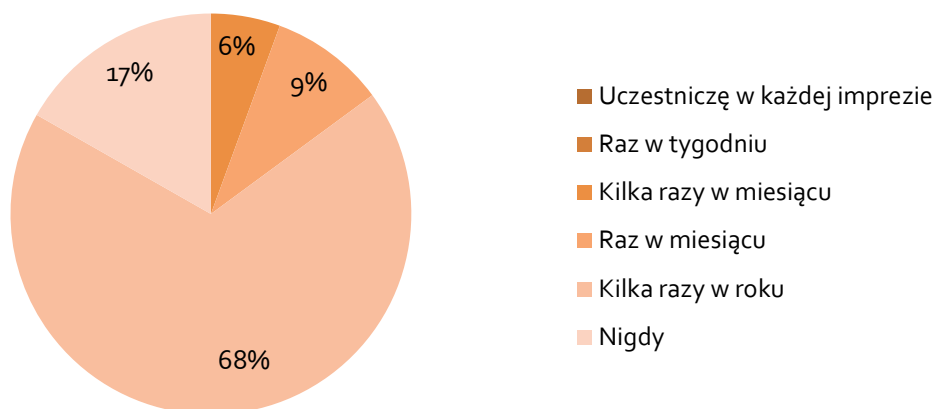

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Żaden z uczestników badania CATI, zamieszkujący Śródmieście nie bierze udziału we wszystkich wydarzeniach kulturalnych organizowanych w Mieście. Zdecydowana większość (68%)

uczestnicy w powyższych wydarzeniach kilka razy do roku, 9% - raz w miesiącu, 6% - kilka razy w miesiącu, natomiast 17% respondentów nigdy nie brało udziału w wydarzeniach kulturalnych organizowanych w Chojnicach.

Rycina 52. Jak często uczestniczy Pani/Pan w wydarzeniach, imprezach kulturalnych organizowanych w Mieście?

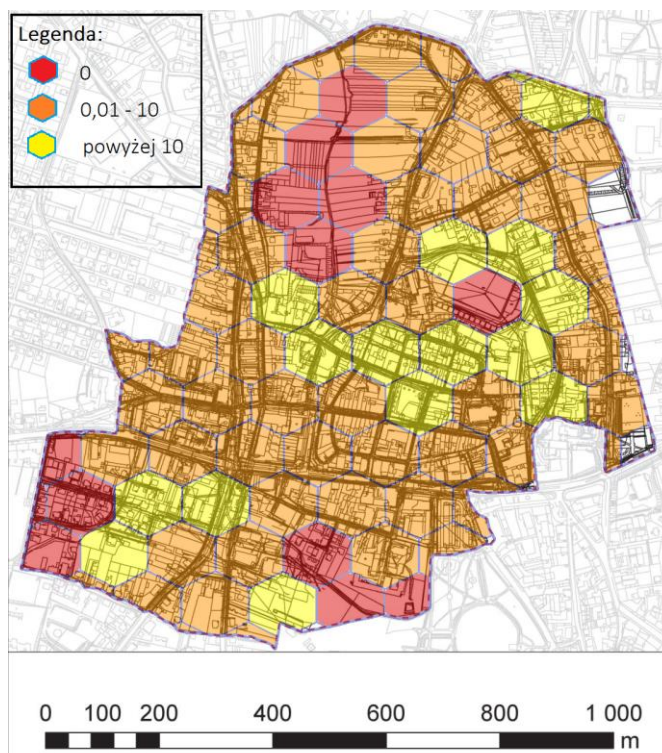

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

6.2 Aspekt gospodarczy

W przypadku podobszaru Śródmieście działalność gospodarcza nie jest prowadzona przy ul. Jana Pawła Łukowicza, Bocznej, Jeziornej, Koszarowej, Krótkiej, Kwiatowej, Pokoju Toruńskiego oraz Św. Piotra.

Rycina 53. Koncentracja zjawiska dot. zmniejszonej aktywności gospodarczej na 100 mieszkańców, na podobszarze: Śródmieście

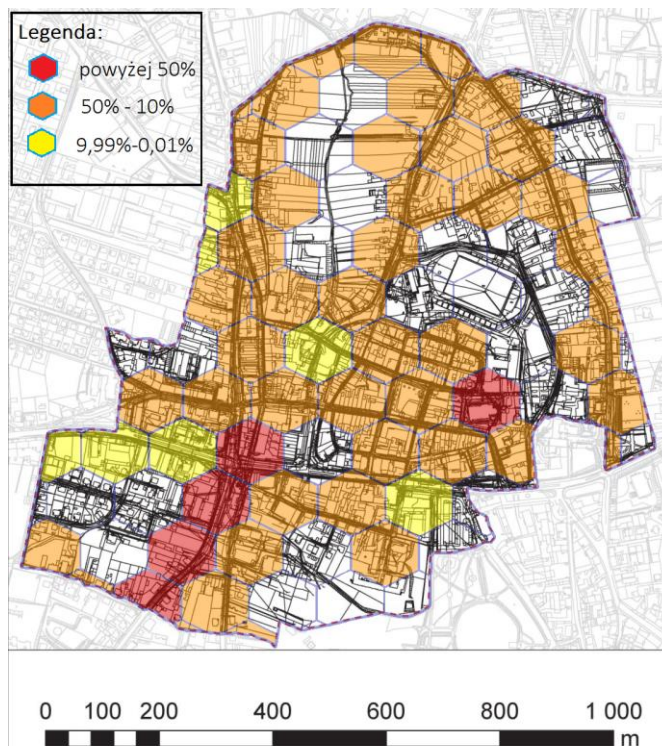

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Chojnicach

6.3 Aspekt przyrodniczy, przestrzenno-funkcjonalny i techniczny

Najwięcej budynków wybudowanych przed 1970 r. wśród wszystkich budynków mieszkalnych zlokalizowanych na podobszarze Śródmieście znajduje się przy ul. Szpitalnej (25%), oraz 14 Lutego i Gimnazjalnej (po 20%).

Rycina 54. Koncentracja negatywnego zjawiska dot. budynków wybudowanych przed 1970 r. na podobszarze: Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Chojnicach

Na obszarze rewitalizacji Miasta Chojnice znajdują się również budynki mieszkalne wymagające natychmiastowego remontu. Są to budynki zlokalizowane przy ul. Tadeusza Kościuszki, 31 Stycznia, Młyńskiej, Nowe Miasto oraz Bankowej.

Infrastruktura drogowa na terenie Śródmieścia została oceniona całkowicie pozytywnie, w opinii respondentów należy w dalszym ciągu inwestować w rozwój infrastruktury drogowej wewnątrz osiedli.

(...) W centrum miasta nie widzę specjalnie czegoś do poprawy, może jakaś dziura w chodniku, ale o to tutaj nie chodzi. Pewnie dalsze inwestowanie w drogi osiedlowe, oświetlenia.

W Mieście Chojnice aktualnie znajdują się 1803 mieszkania, z czego 175 nie posiada łazienek. Najwięcej mieszkań w Śródmieściu, w których mieszkańcy nie mają dostępu do łazienki w mieszkaniu zlokalizowanych jest przy Nowe Miasto oraz Wysokiej.

Ponadto na terenie Śródmieścia znajdują się mieszkania przeznaczone do wykwaterowania, zlokalizowane są one przy ul. Człuchowskiej, Tadeusza Kościuszki, Grunwaldzkiej, Wysokiej,

Ogrodowej, Adama Mickiewicza, Szewskiej, 31 Stycznia, Młyńskiej, Staroszkolnej oraz na Placu Jagiellońskim.

Z kolei pustostany znajdujące się na analizowanym obszarze znajdują się przy ul. Tadeusza Kościuszki, Strzeleckiej, Adama Mickiewicza oraz Nowe Miasto.

Z kolei najmniejsza powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na jednego mieszkańca przypada na ulice Szpitalną oraz Aleję Matki Bożej Fatimskiej.

6.4 Analiza SWOT

Tabela 7. Tabela 1 Analiza mocnych i słabych stron podobszaru Śródmieście

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastruktura techniczna 2. Rynek i Centrum miasta 3. Liczne punkty handlowe i usługowe 4. Wizytówka Miasta 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej 2. Bezrobocie 3. Stan infrastruktury budynków mieszkalnych (elewacji, klatek schodowych, bram, podwórz) 4. Niski poziom bezpieczeństwa 5. Niski poziom aktywności społecznej 6. Wysoki wskaźnik przestępczości
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał gospodarczy i konkurencyjna gospodarka • Wysoki potencjał kapitału społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba świadczeń dostępnych w ramach pomocy społecznej • Migracja młodych ludzi • Starzenie się społeczeństwa • Społeczeństwo niewyedukowane ekonomicznie • Środki zapobiegawcze stosowane wobec osób nieletnich

7 Wnioski: analiza przyczyn degradacji na obszarze objętym programem

Przyczyn degradacji na obszarze rewitalizacji należy szukać przede wszystkim wewnątrz lokalnej społeczności: bezrobocie, ubóstwo, zachowania patologiczne oraz dziedziczenie negatywnych postaw życiowych generują stan degradacji społecznej wewnątrz granic Miasta Chojnice. Społeczność lokalna poprzez korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej pogłębia stan funkcjonowania populacji obszaru rewitalizacji, którzy ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury czy alternatywy spędzają wolny czas na spożywaniu alkoholu, stojąc w bramach czy dewastując przestrzeń publiczną. Szczególnie zachowania patologiczne, zauważalne są podczas okresu letniego, podczas wydarzeń rozrywkowych w lokalnym nocnym klubie w okolicy dworca PKP i PKS w Chojnicach. Osoby samotne, niesamodzielne są bardzo często pozostawione samym sobie oraz zdane na „łaskę” odpowiednich służb, co powoduje pogłębienie stanu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dodatkowo wizerunek Dzielnicy Dworcowej stanowi swoisty wyznacznik poziomu jej degradacji, ponieważ powyższy podobszar postrzegany jest jako miejsce niebezpieczne, którego należy unikać po zmroku (szczególnie bram, podwórz i miejsc spędzania czasu wolnego okolicznej młodzieży).

Mimo, postrzegania Śródmieścia jako wizytówki Chojnic, przedsiębiorcy niechętnie lokalizują swoje działalności na terenie obszaru rewitalizacji. Wśród przyczyn tej niechęci wskazują przede wszystkim lokalną społeczność, która ze względu na niski poziom dochodów i styl życia nie generuje odpowiedniego popytu na usługi i produktu (z wyłączeniem branży spirytusowej).

8 Analiza lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji

Analiza negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji zestawiona została z analizą lokalnych potencjałów. Celem analizy lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji jest efektywne wykorzystanie zdiagnozowanych mocnych stron w kontekście zniwelowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych.

(1) POTENCJAŁ KAPITAŁU SPOŁECZNY

Mimo, iż obszar rewitalizacji jest również obszarem zdegradowanym pod względem społeczno-gospodarczym większość osób uczestniczących w indywidualnych wywiadach pogłębionych zapytanych o potencjał Śródmieścia oraz Dzielnicy Dworcowej wskazywało na potencjał kapitału ludzkiego, czyli społeczeństwa, które jest skłonne do współpracy i działania wewnątrz swoich lokalnych społeczności – osiedli, budynków mieszkalnych czy całej dzielnicy.

Mieszkańcom brakuje miejsca spotkań, integracji i aktywizacji społecznej, w których mogliby pobudzać i wykorzystywać potencjał do tworzenia nieformalnych grup lub organizacji pozarządowych działających na rzecz lokalnej społeczności.

(2) ISTOTNY WĘZEL KOMUNIKACYJNY

Dzielnica Dworcowa oraz Śródmieście przed laty stanowiły bardzo istotny węzeł komunikacyjny prowadzący bezpośrednio do dworca. Aktualnie wprost proporcjonalnie do spadającego znaczenia transportu kolejowego, analizowane dzielnice nie stanowią już tak istotnego miejsca na mapie podróży. Jednakże lokalizacja obszaru rewitalizacji może w przyszłości stanowić bardzo mocną stronę Chojnic w rozwoju turystyki, usług oraz punktów handlowych ze względu na bliskość dworca i reprezentacyjnego centrum miasta.

(3) POTENCJAŁ GOSPODARCZY

Obszar rewitalizacji posiada bardzo wysoki potencjał gospodarczy – z jednej strony istnieją miejsca, w których możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej bez większych inwestycji w utworzenie nowej infrastruktury, które charakteryzują się doskonałą dostępnością komunikacyjną, przystosowaniem do potrzeb osób z ograniczonymi możliwościami ruchowymi oraz szerokim gronem potencjalnych odbiorców.

Z drugiej strony rewitalizacja społeczna może zwiększyć potencjał zakupowy mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez zwiększenie poziomu dochodów, świadomości ekonomicznej oraz zwiększonej sile nabywczej.

(4) POTENCJAŁ INWESTYCYJNY

Obszar rewitalizacji Miasta Chojnice zdaniem uczestników badania IDI oraz badania ankietowego charakteryzuje się wysokim potencjałem inwestycyjnym ze względu na wolne tereny zlokalizowane w Dzielnicy Dworcowej. Aktualnie bezużyteczne tereny mogą zostać spożytkowane pod działalność handlową, produkcyjną usługową, a nawet społeczną i integracyjną.

(5) MIEJSCA ZIELONE, WEWNĄTRZOSIEDLOWE

Na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji znajdują się zaniedbane skwery, place, oraz trawniki, które zdaniem respondentów, mogą przeobrazić się w miejsca spotkań, integracji i aktywizacji lokalnej (sąsiedzkiej społeczności).

(6) RYNEK I CENTRUM MIASTA

Stary Rynek oraz centrum miasta stanowią wizytówkę Miasta Chojnice, przyciągającą turystów, przedsiębiorców oraz inwestorów. Kompatybilne inwestycje w Dzielnicy Dworcowej mogą poszerzyć powierzchnię atrakcyjnych terenów dla zewnętrznych interesariuszy.

(7) DRUŻYNA SPORTOWA

Zdaniem uczestników indywidualnych wywiadów pogłębionych aspekty sportowe obszaru rewitalizacji mogą stanowić bodziec rozwojowy dla społeczności oraz gospodarki miasta Chojnice.

Z jednej strony drużyna „Chojniczanka” swoją postawą promuje miasto oraz buduje tożsamość lokalną w oparciu o tradycje i wartości sportowe, umożliwiając mieszkańcom Chojnic ofertę sportową na najwyższym poziomie.

Z drugiej strony drużyna „Kolejarz” dysponuje ofertą oraz infrastrukturą, która może stanowić miejsce spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, aktywizacji sportowo-ruchowej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przeciwdziałać zjawiskom negatywnym.

(8) LOKALIZACJA – ODDALENIE OD DUŻYCH AGLOMERACJI

Zdaniem uczestników badania IDI oddalenie Chojnic od dużych aglomeracji miejskich może stanowić potencjał rozwojowy miasta ze względu na przyciągnięcie osób z mniejszych, pobliskich miejscowości. Może to zmniejszyć skutki emigracji młodych mieszkańców Chojnic do większych miast oraz za granicę.

(9) IMPREZY KULTURALNE

Zdaniem zdecydowanej większości respondentów wywiadów indywidualnych oferta kulturalno-rozrywkowa w mieście jest zróżnicowana, atrakcyjna oraz adekwatna i dostosowana od potrzeb wszystkich grup wiekowych i społecznych.

(10) TOŻSAMOŚĆ LOKALNA

Uczestnicy badania IDI bardzo często wskazywali na wartości miasta związane z jego historią (m.in. rzeczywistym rozpoczęciem II Wojny Światowej w Chojnicach), wartościach kulturowych i lokalnych, które odpowiednio wykorzystane mogą stanowić bodziec do rozwoju lokalnej tożsamości, która może być fundamentem integracji społecznej i przywiązania do miejsca zamieszkania.

Tabela 8. Przyporządkowanie zdiagnozowanych lokalnych potencjałów do odpowiednich podobszarów

Potencjał	Podobszar Dworcowa	Podobszar Śródmieście
Potencjał kapitału społecznego	x	X
Istotny węzeł komunikacyjny	X	
Potencjał gospodarczy	X	X
Potencjał inwestycyjny	x	
Miejsca „zielone” wewnątrz osiedli	X	
Stary Rynek i centrum miasta		X
Sport	x	X
Lokalizacja – oddalenie od większych aglomeracji (migracja)	x	X
Imprezy kulturalne	x	X
Historia i tożsamość lokalna	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

9 Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego

Wizja jest jednym z głównych elementów wpływających na kierunek procesu rewitalizacji. Nakreśla pożądany stan docelowy, do którego należy dążyć, podporządkowując mu jednocześnie wszystkie działania. Rewitalizacja obszarów kryzysowych przebiegać powinna w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, zakładające równowagę pomiędzy:

- (1) rozwojem społecznym, – którego przykładem może być obniżenie poziomu przestępczości, zapobieganie wykluczeniom społecznym lub aktywizacja osób starszych;
- (2) rozwojem gospodarczym – na przykład tworzenie nowych miejsc pracy, uatrakcyjnienie obszaru dla potencjalnych inwestorów lub zwiększenie atrakcyjności turystycznej;
- (3) poprawą przestrzeni i infrastruktury - dla przykładu modernizacja zabudowy i infrastruktury drogowej, konserwacja zabytkowych obiektów, poprawa stanu środowiska.

Wykreowany wizerunek rewitalizowanego obszaru sprawi, że Chojnice będą miejscem rozpoznawalnym zarówno wśród potencjalnych inwestorów, jak i turystów. Stanie się także miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla mieszkańców i przedsiębiorców prowadzących na terenie wyznaczonym do rewitalizacji swoją działalność. Wsparcie i oferta społeczno-kulturalna kierowana będzie do wszystkich mieszkańców miasta – zarówno do dzieci i osób młodych, osób starszych, jak i często pomijanych osób w wieku produkcyjnym. Szczególną opieką otoczone zostaną tereny rewitalizacji. Dzięki działaniom miasta oraz wsparciu interesariuszy, obszary rewitalizowane staną się miejscami atrakcyjnymi i bezpiecznymi zarówno dla mieszkańców, jak i turystów i inwestorów.

Proponowana wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego brzmi:

Obszar rewitalizacji stanowiący wizytówkę miasta oraz istotną dla rozwoju miasta część łączącą dworzec i tereny przydworcowe z centrum Chojnic.

Atrakcyjny, nawiązujący do historii i tradycji obszar bogaty jest w przyjazną i bezpieczną przestrzeń służącą integracji, aktywizacji i rekreacji wielopokoleniowej społeczności.

Kamienice na obszarze rewitalizacji przyciągają wzrok, integrują społeczność sąsiedzką oraz tętnią życiem wewnętrznym.

Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje chęć działania, współpracy, uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Misja natomiast, to ogólny kierunek działań rewitalizacyjnych w planowanym przedziale czasu. Istotne jest wskazanie aspektów najistotniejszych dla procesu rewitalizacji. Misja stanowi sposób osiągnięcia stanu docelowego - wyrażonego w wizji wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Misja usprawnia osiągnięcie wyznaczonego celu poprzez dobór i wykonanie poszczególnych działań.

Misją procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów Miasta Chojnice jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez aktywizację społeczną i gospodarczą, tworzenie szans i działania z zakresu rozwoju infrastrukturalnego oraz realizacja zadań mających na celu zmianę wizerunku obszaru rewitalizacji.

10 Cele rewitalizacji i kierunki działań

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania aktywizujące i integrujące społeczność lokalną oraz działania dotyczące modernizacji infrastruktury mieszkaniowej i technicznej.

Wyodrębniony w toku badań i analizy obszar rewitalizacji to podobszar zlokalizowany w centrum miasta (Śródmieście) oraz podobszar łączący centrum z terenami dworcowymi miasta (Dzielnica Dworcowa), w których dominuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. W otoczenie terenów znajdują m.in. tereny kolejowe, punkty handlowe i usługowe oraz Rynek i Stare Miasto

Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice zaplanowano w formie kierunków interwencji (dziedzin strategicznych) określonych na podstawie analizy danych zastanych, diagnozy potrzeb i problemów rewitalizacyjnych. Dziedziny te odpowiadają na zidentyfikowane w ramach diagnozy zjawiska kryzysowe, realizując cel nadrzędny Gminnego Programu Rewitalizacyjnego, jakim jest **znielowanie zjawisk negatywnych i obszarów problemowych oraz ożywienie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru rewitalizacji Chojnic przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji.**

Realizacja celu nadrzędnego Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzić będzie do zrównoważenia szans rozwojowych obszarów obecnie problemowych na terenie Miasta oraz wprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez kreowanie i wdrażanie kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarach problemowych przy pełnym zaangażowaniu i partycypacji interesariuszy GPR.

Interesariusze to osoby, instytucje lub ich grupy, które są w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz podmioty, które mogą uczestniczyć w realizacji Programu i wpływać (pozytywnie lub negatywnie) na jego rezultaty. Interesariuszami Programu Rewitalizacji mogą być, zatem lokalne społeczności i poszczególne osoby oraz ich formalni i nieformalni przedstawiciele, władze samorządowe i krajowe, politycy, przywódcy religijni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, grupy specjalnych interesów, społeczności akademickie oraz przedstawiciele biznesu².

1.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Dziedziny strategiczne określają kierunki działania dla Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice w wieloletnim horyzoncie czasowym.

² International Finance Corporation (2007). Stakeholder Engagement: A Good Practice Handbook for Companies Doing Business in Emerging Markets, World Bank Group.

Każdej dziedzinie strategicznej przyporządkowano cele strategiczne, a w ramach każdego celu strategicznego opracowano cele operacyjne, na podstawie, których zaplanowano działania rewitalizacyjne. Dwa obszary strategiczne (społeczeństwo i gospodarka) stanowią podstawę skutecznej realizacji GPR poprzez bezpośrednie oddziaływanie na mieszkańców terenów rewitalizowanych. Trzeci obszar jest natomiast związany z infrastrukturą i przestrzenią terenów rewitalizowanych. Działania w tym obszarze są pośrednim sposobem wpływania na społeczność lokalną.

Cele określają ustalony stan, przewidywane w perspektywie czasu zamierzenia do osiągnięcia, które wynikają ze zidentyfikowanych potrzeb i problemów. Operacjonalizację celów i ich uszczegółowienie stanowią kierunki działań, które pokazują, jaką ścieżkę należy wybrać, aby osiągnąć zakładane cele. Najniższym poziomem w strukturze planowania są przedsięwzięcia i projekty, które konkretnie wskazują zadania, koszty, rezultaty i osoby odpowiedzialne za ich wykonanie. W Gminnym Programie Rewitalizacji została przyjęta następująca struktura planowania i osiągnięcia zakładanej wizji:

Rycina 55. Struktura osiągnięcia zakładanej wizji

Źródło: opracowanie własne

Zakładana wizja oraz wyznaczony cel nadrzędny odnoszą się do trzech podsystemów, w ramach których identyfikowane były problemy i potrzeby rewitalizacyjne mieszkańców. W związku z tym cele strategiczne zostały wyznaczone w każdym z podsystemów. Uwzględnienie kwestii społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych w powiązaniu z aspektami technicznymi i środowiskowymi pozwoli na zachowanie zrównoważonego rozwoju obszarów.

Wizja i misja			
Cel nadrzędny rewitalizacji			
Obszary strategiczne	Społeczeństwo	Gospodarka	Przestrzeń i infrastruktura
Cele strategiczne	Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej	Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
Cele operacyjne	Integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym	Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową
	Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	Wsparcie działalności organizacji pozarządowych, w szczególności podmiotów Ekonomii Społecznej	Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji	Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego

1.2. Opis Celów strategicznych i określenie celów operacyjnych

Cele operacyjne stanowiące uszczegółowienie celów strategicznych wskazują sposób, w jaki zakładana wizja obszaru rewitalizacji zostanie osiągnięta. W ramach każdego celu strategicznego wyznaczone zostały po 3 cele operacyjne, które odpowiadają zidentyfikowanym problemom na etapie diagnozy. Wypracowane cele, a następnie kierunki działań zostały opracowane na podstawie przeprowadzonych analiz oraz wyników badań i spotkań z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz mieszkańcami i interesariuszami. Poniżej przedstawione są powiązania między celami operacyjnymi i strategicznymi.

Obszar strategiczny: Społeczeństwo

Cel strategiczny 1. Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej

Kapitał społeczny zgodnie z definicją Pierre'a Bourdieu „to zbiór rzeczywistych i potencjalnych zasobów, jakie związane są z posiadaniem trwałej sieci mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych związków wspartych na wzajemnej znajomości i uznaniu (...), która dostarcza każdemu ze swych członków wsparcia w postaci kapitału posiadanego przez kolektyw, wiarygodności, która daje im dostęp do kredytu w najszerszym sensie tego słowa³.”

Zgodnie z powyższą definicją społeczność lokalna obszaru wyznaczonego do rewitalizacji w Mieście Chojnice powinna uzyskać wsparcie w celu wypracowania formalnych i nieformalnych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych. W szczególności interwencji wymagają grupy społeczne, które mogą mieć problemy z budowaniem i nawiązywaniem relacji sąsiedzkich pomiędzy interesariuszami obszarów rewitalizacji, tj.: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, seniorzy, osoby z niepełnosprawnością, czy rodziny wielodzietne i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Konsekwencją budowania kapitału społecznego w oparciu o lokalne wartości powinno zostać rozwiązanie problemów społecznych i gospodarczych mieszkańców, przy zachowaniu lokalnej tożsamości i przynależności mieszkańców obszaru rewitalizacji, które mogą stanowić bodziec rozwoju Dzielnicy Dworcowej i Śródmieścia tworząc wizytówkę miasta potęgującą rozwój społeczno-gospodarczy.

Integracja społeczna stanowi stan zorganizowania, zespolenia i zharmonizowania różnorodnych elementów tworzących zbiorowość społeczną, odnoszący się do sfery norm i wartości, działań oraz łączności pomiędzy jednostkami i grupami społecznymi⁴.

Na obszarze rewitalizacji Miasta Chojnice zdiagnozowane zostały grupy społeczne o zróżnicowanym statusie materialnym, społecznym, statusie na rynku pracy, wieku oraz sprawności

³ Bourdieu P., The Forms of Capital, w: Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, J. Richardson (ed.), New York 1986

⁴ Encyklopedia PWN, hasło: Integracja Społeczna

ruchowej, które mogą stanowić grupy lub jednostki szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym. Wśród grup społecznych oraz osób, do których działania rewitalizacyjne związane z integracją społeczności lokalnej, powinny być skierowane w pierwszej kolejności są: osoby bezrobotne, w tym przede wszystkim długotrwale bezrobotni, osoby korzystające z pomocy społecznej, w tym przede wszystkim ze względu na kryterium ubóstwa, dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne oraz seniorzy.

Cele operacyjne:

- 1.1. Integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym;
- 1.2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- 1.3. Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych.

Obszar strategiczny: Gospodarka

Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

„Aktywizacja społeczno-zawodowa, (...), to zespół działań, zmierzających do wywołania motywacji do znalezienia pracy, jej zdobycia, podjęcia i utrzymania, a także rozwoju kariery zawodowej. Pierwszy człon definicji – „wywołanie motywacji” – to właśnie aktywizacja społeczna. Osiągana jest ona poprzez specjalistyczne oddziaływania głównie psychologiczne i psychospołeczne korygujące, kształtujące i rozwijające umiejętności osobiste i społeczne osób, które mają trudności w pełnej integracji społecznej i zawodowej. Łączne definiowanie obu pojęć nie jest przypadkiem. Wynika ono z doświadczeń praktycznych wskazujących, iż warunkiem aktywizacji zawodowej jest właśnie aktywizacja społeczna. Ta zależność szczególnie wyraźnie została podkreślona w dokumentach programowych wdrażających realizację Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce, w obszarach zmierzających do aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (opis celów strategicznych POKL oraz SzOP POKL priorytet VI i VII).⁵”

Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego społeczności zamieszkującej Dzielnicę Dworcową oraz Śródmieście wymaga interwencji w sferze zawodowej, która wiązać się będzie ze zmianą postaw życiowych związanych z motywacją do podjęcia pracy, która bezpośrednio wpłynie na status materialny (przeciwdziałanie ubóstwu), zaangażowanie w życie społeczne

⁵http://www.akme-consulting.pl/doswiadczenie/dobre-praktyki---doswiadczenia-zespołu/aktywizacja_społeczna.aspx

(aktywizacja społeczna), uczestnictwo w życiu kulturalnym (integracja społeczna) oraz, dzięki zmianom trybu życia – przeciwdziałanie patologiom.

Cele operacyjne:

- 2.1. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2.2. Wsparcie działalności organizacji pozarządowych, w szczególności podmiotów Ekonomii Społecznej;
- 2.3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji.

Obszar strategiczny: Przestrzeń i infrastruktura

Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji

Dostosowanie obszaru rewitalizacji do potrzeb społeczności lokalnej umożliwi jej konsekwentny i efektywny rozwój. Zgodnie z definicją pojęcia *Rozwój* („proces przechodzenia do stanów lub form bardziej złożonych pod pewnym względem doskonalszych⁶”) odnośnie do społeczności lokalnej, to: proces zmian, który przyczynia się do podnoszenia poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez m.in. wzmocnienie więzi i sieci kontaktów wśród interesariuszy, dzięki czemu następuje praca nad postawami wykreowania wspólnego dobra.

Zagadnienia dotyczące społeczności lokalnych obszaru rewitalizacji, które w związku z działaniami rewitalizacyjnymi powinny zostać pobudzone to: infrastruktura społeczna, infrastruktura techniczna, infrastruktura edukacyjna, kultura, sport i rekreacja, bezpieczeństwo mieszkaniowe.

Przestrzeń miejska, jako pojęcie powstałe w wyniku połączenia wyrażeń: przestrzeń publiczna (obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne⁷) oraz tkanka miejska (pojęcie opisujące regularną strukturę zabudowy charakterystyczną dla przestrzeni miejskich) dotyczy wszelkich miejsc powszechnie dostępnych, w której może znaleźć się każda jednostka społeczna.

Wizerunek przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji Miasta Chojnice stanowi integralny czynnik determinujący rozwój gospodarczy i społeczny, a także wpływa na inne wartości związane z działaniami rewitalizacyjnymi m.in.: tożsamość lokalną, poczucie przynależności do społeczności, aktywizację i integrację społeczną, a także budowanie relacji. Z psychologicznego

⁶ Słownik Języka Polskiego PWN

⁷ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

punktu modernizacja ładu przestrzennego zmieni postrzeganie obszaru rewitalizacji – z terenów zdegradowanych, na tereny rozwojowe, natomiast fizycznie umożliwi uczestnictwo w życiu publicznym osobom z ograniczoną zdolnością ruchową (seniorom, osobom z niepełnosprawnościami).

Cele operacyjne:

- 3.1. Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności obszaru rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową;
- 3.2. Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3.3. Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Poniżej przedstawione zostały cele operacyjne w powiązaniu z problemami i potencjałami oraz kierunkami działań w podsystemie społecznym:

Tabela 9. Powiązaniu celu strategicznego 1. z problemami i potencjałami oraz kierunkami interwencji

Cel strategiczny	Budowa kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji w oparciu o integrację wielopokoleniowej społeczności lokalnej
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzejące się społeczeństwo, ➤ Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ Ubóstwo, ➤ Bezrobocie/ Bezrobocie długotrwałe, ➤ Problemy opiekuńczo – wychowawcze, ➤ Alkoholizm, ➤ Niepełnosprawność, ➤ Potrzeba ochrony macierzyństwa i przemoc w rodzinie, ➤ Przystępczość i brak poczucia bezpieczeństwa, ➤ Niski poziom aktywności społecznej, ➤ Nierówności społeczne i ekonomiczne, ➤ Brak integracji społecznej, ➤ Wandalizm.
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potencjał kapitału społecznego, ➤ Miejsca „zielone” wewnątrz osiedli, ➤ Sport, ➤ Imprezy kulturalne, ➤ Historia i tożsamość lokalna, ➤ Istotny węzeł komunikacyjny, ➤ Stary rynek i centrum miasta, ➤ Lokalizacja – oddalenie od większych aglomeracji.
Kierunki działania (interwencji)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktywizacja społeczna, ➤ Integracja społeczna, ➤ Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej, ➤ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ➤ Poprawa bezpieczeństwa,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Partycypacja społeczna (m.in. w działaniach rewitalizacyjnych), ➤ Tereny zielone, rekreacji, integracji sąsiedzkiej, ➤ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ➤ Zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na kryterium ubóstwa, ➤ Wizytówka Miasta, ➤ Tereny zielone, rekreacji, integracji sąsiedzkiej.
--	--

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10. Powiązaniu celu strategicznego 3. z problemami i potencjami oraz kierunkami interwencji

Cel strategiczny	Przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzejące się społeczeństwo, ➤ Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ Ubóstwo, ➤ Bezrobocie/ Bezrobocie długotrwałe, ➤ Problemy opiekuńczo – wychowawcze, ➤ Alkoholizm, ➤ Niepełnosprawność, ➤ Potrzeba ochrony macierzyństwa i przemoc w rodzinie, ➤ Przemoc i brak poczucia bezpieczeństwa, ➤ Niski poziom aktywności społecznej, ➤ Niski poziom aktywności gospodarczej, ➤ Ograniczone możliwości opieki nad dziećmi (brak punktów przedszkolnych), ➤ Mała liczba potencjalnych klientów (niskie dochody społeczności lokalnej), ➤ Migracja mieszkańców, ➤ Nierówności społeczne i ekonomiczne.
Powiązanie z potencjami	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potencjał kapitału społecznego, ➤ Istotny węzeł komunikacyjny, ➤ Potencjał gospodarczy, ➤ Stary rynek i centrum miasta.
Kierunki działania (interwencji)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktywizacja społeczna, ➤ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ➤ Zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na kryterium ubóstwa, ➤ Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej, ➤ Partycypacja społeczna (m.in. w działaniach rewitalizacyjnych), ➤ Poprawa warunków mieszkaniowych, technicznych, itp.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Powiązaniu celu strategicznego 4. z problemami i potencjami oraz kierunkami interwencji

Cel strategiczny	Zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury społecznej oraz bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzejące się społeczeństwo, ➤ Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ Ubóstwo, ➤ Bezrobocie/ Bezrobocie długotrwałe, ➤ Problemy opiekuńczo – wychowawcze, ➤ Alkoholizm, ➤ Niepełnosprawność,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potrzeba ochrony macierzyństwa i przemoc w rodzinie, ➤ Przemoc i brak poczucia bezpieczeństwa, ➤ Ograniczone możliwości opieki nad dziećmi (brak punktów przedszkolnych), ➤ Migracja mieszkańców, ➤ Wandalizm.
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Istotny węzeł komunikacyjny, ➤ Miejsca „zielone” wewnątrz osiedli, ➤ Sport, ➤ Imprezy kulturalne, ➤ Potencjał gospodarczy, ➤ Potencjał inwestycyjny, ➤ Stary rynek i centrum miasta, ➤ Lokalizacja – oddalenie od większych aglomeracji (migracja).
Kierunki działania (interwencji)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ➤ Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej, ➤ Poprawa bezpieczeństwa, ➤ Komunikacja, ➤ Poprawa warunków mieszkaniowych, technicznych, itp. ➤ Wizytówka Miasta, ➤ Ułatwienia w ruchu komunikacyjnym, parkowaniu, ➤ Tereny zielone, rekreacji, integracji sąsiedzkiej.

Źródło: opracowanie własne

11 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

11.1 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 12. Karta projektu nr 1

Przedsięwzięcie nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełno sprawnościami oraz ich rodzin
Lokalizacja	Dzielnica Dworcowa
Opis przedsięwzięcia	
<p>Grupa uczestników objęta zostanie pakietem usług przygotowanym na podstawie indywidualnej diagnozy potrzeb osoby i jej najbliższego otoczenia. Pakiet obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> <p>Usługa opiekuńcza i asystencka dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych -_Możliwość skorzystania z usług opiekuńczych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób niesamodzielnych, w tym prowadzone w miejscu zamieszkania. Opiekun lub asystent pomoże sprostać codziennym obowiązkom: sprawom urzędowym, zrobić zakupy, iść na pocztę i do lekarza, nawiązać kontakt i współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami wsparcia osób niepełnosprawnych, itp. Usługa świadczona będzie np. przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w godzinach od 8 do 18. W ramach usługi zaplanowano również pomoc sąsiedzka, polegającą na wsparciu osób niepełnosprawnych/niesamodzielnych przy drobnych domowych naprawach, które często sprawiają tym osobom wielkich problemów i niejednokrotnie są niemożliwe do wykonania (np. wymiana żarówki, przeciekający kran, itp.). Pomoc sąsiedzka świadczona będzie przez osobę z tamtejszego otoczenia (bezrobotna), która zostanie wyposażona w telefon komórkowy, którym będą mogły być zgłaszane usterki u poszczególnych osób. Ten zakres usług wykonywać będzie wyłoniona organizacja pozarządowa.</p> <p>Teleopieka – rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowoczesne technologie.</p> <p>Zasada działania systemu teleopieki: u podopiecznego w domu, najczęściej obok telefonu stacjonarnego, instaluje się głośnomówiący transponder wyposażony w czuły mikrofon i głośnik. Umożliwia on prowadzenie rozmów bez podnoszenia słuchawki lub wykręcania numeru. W chwili zagrożenia: przy upadku, zasłabnięciu, lęku, podczas włamania czy pożaru, podopieczny naciska przycisk alarmowy – niewielki zegarek lub wisior i w kilka sekund łączy się z centrum interwencyjnym. Dzięki karcie informacyjnej, którą podopieczny wypełnia podczas instalacji urządzenia, przychodzące zgłoszenie nie jest anonimowe. Operator wie kto i skąd dzwoni, jaki jest jego stan zdrowia i jakie mogą być związane z tym zagrożenia. Znaną są również osoby z najbliższego otoczenia: rodzina, opiekunowie, sąsiedzi; których należy powiadomić w pierwszej kolejności. Teleopiekun, zależnie od powodu zgłoszenia, powiadamia osoby najbliższe lub służby ratunkowe. Każde zgłoszenie jest „zaopiekowane” do chwili, gdy teleopiekun uzyska pewność, że zgłoszony problem rozwiązano. Za zlecenie usługi odpowiedzialny będzie MOPS Chojnice.</p> <p>Punkt opieki dziennej dla osób niesamodzielnych – stworzenie miejsca krótkoterminowego pobytu dziennego. Działania wspierające opiekunów faktycznych w opiece nad osobami starszymi i niesamodzielnyimi. Punkt czynny codziennie w godzinach 9.00 – 15.00. Jednocześnie przebywać w punkcie będzie mogło około 20 osób. W ramach opieki zaplanowane będą zajęcia z muzykoterapii, biblioterapii, kulturoterapii, zdrowego stylu życia, zajęć manualnych – ze specjalistami w określonej dziedzinie, komputerowych (prowadzonych np. przez młodzież z obszaru rewitalizacji – forma wolontariatu), Stoliki Pamięci – narzędzie wspierające aktywizację osób starszych i niesamodzielnych. Odbywać się będą wykłady z bezpieczeństwa i zdrowia osób starszych i niesamodzielnych. Zorganizowane zostaną również wyjścia do kina i podobnych miejsc w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu i kulturalnemu. Działania animacyjne będą ukierunkowane na realizację przez osoby objęte wsparciem inicjatyw na rzecz środowiska lokalnego obszaru rewitalizacji, w tym wydarzeń o charakterze sąsiedzkim, wykorzystujących rewitalizowaną</p> 	

infrastrukturę (podwórka – miejsca spotkań). Za zadanie odpowiedzialny MOPS i NGO.

- Wsparcie opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi** – wsparcie obejmujące szkolenia i zajęcia praktycznej wymiany doświadczeń dla opiekunów faktycznych zwiększające ich umiejętności w zakresie opieki na osobami zależnymi oraz usługi świadczone przez specjalistów z różnych dziedzin, tj. np. psycholog, pedagog, pracownik socjalny, prawnik, doradca zawodowy. Usługi obejmować będą poradnictwo/doradztwo prawne, socjalne, pedagogiczne, rodzinne, opiekuńcze. Zakres tematyczny świadczonego doradztwa obejmował będzie sprawy związane z niepełnosprawnością osób, przepisy prawa, uprawnienia osób niepełnosprawnych, sprawy związane z rentami, emeryturami, pomoc w wypełnianiu dokumentów, oświadczeń, zaświadczeń, wniosków. Sfinansowanie usługi asystenckiej/opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego, edukacyjnego, również działania na rzecz aktywizacji społeczno – zawodowej (doradztwo zawodowe, jobcoach, trener pracy) – jako działanie towarzyszące. Za zadanie odpowiedzialne NGO.

Realizatorzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe wybrane w trybie otwartego konkursu ofert – realizacja poszczególnych działań w ramach zadania		
Inne podmioty zaangażowane	Urząd Miejski w Chojnicach		
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie			
Brak lub niewystarczająca opieka/pomoc świadczona osobom starszym, niepełnosprawnym, niesamodzielnym.			
Obszar dzielnicy Dworcowej charakteryzuje największy w skali miasta odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców. Niekorzystny, wyższy od średniej miejskiej, jest tu również wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych otrzymujących świadczenia z MOPS na 100 mieszkańców. Według raportu MOPS dotyczącego osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej przy centralnej ulicy tego obszaru - ul. Piłsudskiego w 2015 roku mieszkało 55 osób objętych tego rodzaju pomocą.. Mając na uwadze proces starzenia się społeczeństwa, zagrożenie wykluczeniem oraz ograniczone możliwości rodzin zapewnienia wsparcia we własnym zakresie, konieczne jest zapewnienie dodatkowych usług społecznych zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnymi.			
Zakres czasowy realizacji	Od 10-2017 do 09-2020		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	1 200 000 zł Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba zrealizowanych programów wsparcia realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szt.	4
	Liczba zrealizowanych programów wsparcia realizowanych przez organizacje pozarządowe	Szt.	3
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób niesamodzielnymi i z niepełnosprawnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym biorących udział w projekcie	osoby	40
	Liczba opiekunów osób niesamodzielnymi biorących udział w projekcie	osoby	20
	Liczba lokalnych organizacji pozarządowych działających w ramach projektu	Szt.	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 13. Karta projektu nr 2

Przedsięwzięcie nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny
Lokalizacja	Dzielnica Dworcowa
Opis przedsięwzięcia	
<p>W ramach tego zadania planuje się</p> <p>1. Pracę z rodziną w prawidłowym pełnieniu jej funkcji, w oparciu o ścieżkę reintegracji uzgodnioną z rodziną na podstawie analizy jej sytuacji.</p> <p>W oparciu o sporządzoną ścieżkę reintegracyjną, świadczona będzie pomoc asystencka oraz psychologiczna i terapeutyczna osobom, małżeństwom i rodzinom przeżywającym trudności życiowe np. uzależnienie lub współuzależnienie, przemoc w rodzinie, konflikty z najbliższymi, kłopoty w wychowaniu dzieci, problemy osobiste, stres związany z życiem codziennym, poczucie choroby, straty, krzywdy lub winy.</p> <p>Zakres usług obejmie wsparcie asystenta rodziny oraz ustalone w ścieżce reintegracji wsparcie realizowane przez partnerów społecznych (NGOs) w szczególności w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsultacji i poradnictwa specjalistycznego i rodzinnego, • terapii i mediacji, • warsztatów umiejętności rodzicielskich, • wsparcia opiekuńczego i specjalistycznego, • pomocy prawnej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, • grup wsparcia i grup samopomocowych mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji rodzin, • wspierania rodzin w organizacji czasu wolnego. <p>2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka świadczona przez tworzoną placówkę wsparcia dziennego prowadzoną w formie opiekuńczej, specjalistycznej (praca stacjonarna) z pracą podwórkową o charakterze animacyjnym i socjoterapeutycznym (w tym udział w działaniach rewitalizacyjnych najbliższego otoczenia).</p> <p>Działalność oparta o pracę podwórkową wychowawców w środowiskach sąsiedzkich objętych rewitalizacją, angażująca dzieci, młodzież wraz z rodzinami w procesy rewitalizacyjne oraz animująca do wspólnych działań na rzecz środowiska lokalnego. Praca podwórkowa będzie uzupełniona działalnością co najmniej dwóch grup świetlicowych o charakterze opiekuńczym i socjoterapeutycznym. Program obejmuje m.in. opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, zajęcia terapeutyczne i socjoterapeutyczne, kompensacyjne i korekcyjne, zajęcia stwarzające możliwości czynnego udziału w życiu kulturalnym i społecznym swojego środowiska, nabycia kompetencji przydatnych w życiu zawodowym oraz kształtowaniu zainteresowań.</p>	
Realizatorzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe wybrane w trybie otwartego konkursu ofert – realizacja poszczególnych działań w ramach zadania
Inne podmioty zaangażowane	Urząd Miejski w Chojnicach
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie	
<p>Obszar rewitalizacji cechuje notowana duża liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece. Jak wykazała dodatkowa analiza sporządzona na potrzeby delimitacji obszaru rewitalizacji, przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece są popełniane najczęściej w miejscach, gdzie występuje najwyższy poziom ubóstwa. Duża liczba klientów pomocy społecznej wskazuje trudności w sprawach wychowawczych. Nagromadzenie niekorzystnych czynników społecznych (przestępczość, uzależnienia, wyuczona bezradność) sprzyja utrwalaniu negatywnych wzorców i zjawisku dziedziczenia wykluczenia. Brakuje możliwości świadczenia kompleksowej usługi wspomagającej rodziny, w tym m.in. możliwości skorzystania z bezpłatnych porad specjalistów w oparciu o diagnozę sytuacji problemowej. Otoczenie społeczne obszaru rewitalizacji nie daje możliwości uzupełniania umiejętności społecznych młodych osób w ramach edukacji pozaformalnej – nie funkcjonują tu pozaszkolne placówki wsparcia dziennego.</p>	
Zakres czasowy realizacji	10-2017 do 09-2020
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	1.600.000,00 Środki własne - budżet gminy RPO WP

Sposób oceny i miary rezultatów		Rodziny, w tym dzieci i młodzież zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z Dzielnicy Dworcowej – 20 rodzin (80 osób).	
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba zrealizowanych programów wsparcia realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szt.	1
	Liczba zrealizowanych programów wsparcia realizowanych przez organizacje pozarządowe	Szt.	2
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, biorących udział w przedsięwzięciu	rodziny	20
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, biorących udział w przedsięwzięciu	osoby	80
	Liczba lokalnych organizacji pozarządowych działających w ramach projektu	Szt.	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 14. Karta projektu nr 3

Przedsięwzięcie nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia;
Lokalizacja	ul. Dworcowa
Opis przedsięwzięcia	
<p>Z uwagi na brak wolnych obiektów i pomieszczeń należących do Gminy Miejskiej Chojnice, które mogłyby zostać zaadaptowane na ten cel, przyjmuje się wariant budowy obiektu na działce przy ul. Dworcowej, na której znajduje się częściowo zdegradowany ogródek jordanowski na cele stworzenia zaplecza dla usług społecznych. Działka jest własnością Gminy Miejskiej Chojnice. Nowy obiekt byłby położony w centralnym miejscu dzielnicy, w pobliżu szkoły podstawowej. Otoczenie obiektu zostanie zagospodarowane aby zapewnić pełną dostępność dla osób niepełnosprawnych (dojazd, podjazdy, miejsca postojowe), zainstalowane zostaną urządzenia do rekreacji.</p> <p>Utworzone zostanie następujące zaplecze: sale dla dwóch grup świetlicowych placówki wsparcia dziennego, dwie sale punktu opieki dziennej dla niesamodzielnych, gabinet wychowawców, kierownika placówki wsparcia dziennego, asystentów i osób świadczących specjalistyczne usługi społeczne, zaplecze sanitarne, szatniowe oraz socjalne.</p>	
Realizatorzy	Urząd Miejski w Chojnicach Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach
Inne podmioty zaangażowane	Organizacje Pozarządowe Biuro projektowe
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie	
Z uwagi na brak istniejącego zaplecza dla świadczenia zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych na rzecz mieszkańców dzielnicy, konieczne jest jego utworzenie na potrzeby zadań zaplanowanych w projekcie zintegrowanym (placówka wsparcia dziennego, punkt opieki dziennej i inne).	
Zakres czasowy realizacji	06-2017 do 09-2018
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	1 056 300,00 zł Środki własne - budżet gminy RPO WP
Wskaźniki	

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba wybudowanych budynków publicznych powstałych na obszarze rewitalizacji	Szt.	1
	Liczba miejsc na obszarze rewitalizacji, którym nadano nowe funkcje społeczne	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z nowopowstałej infrastruktury	osoby/rok	140
	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania społecznego realizowanych w oparciu o nowopowstałą infrastrukturę	Szt.	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 15. Karta projektu nr 4

Przedsięwzięcie nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne
Lokalizacja	Dzielnica Dworcowa
Opis przedsięwzięcia	
<p>W zakresie części wspólnych, w zależności od stanu obiektu, interwencja dotyczyć będzie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elewacji, • kominów, • dachów i wykuszy dachowych, • schodów, • instalacji piorunochronu, • klatek schodowych i instalacji na klatkach, • drzwi do budynku i okien na klatkach/w częściach wspólnych. <p>W zakresie otoczenia i przestrzeni między budynkami zagospodarowane zostaną podwórka z wymianą chodników i wjazdów, urządzone zostaną miejsca do wypoczynku – ławki i altany, wprowadzona zostanie drobna infrastruktura – urządzenia do ćwiczeń i zabawy dla osób w różnym wieku, które wykorzystywać będą m.in. wychowawcy świetlicy w organizacji pracy podwórkowej. Podwórka i przestrzenie wyposażone zostaną ponadto w kosze, pojemniki na psie odchody, wiaty śmietnikowe, stojaki na rowery, tablice informacyjne (informacje o historii miejsc i obiektów, instrukcje korzystania z urządzeń itp.), a także zieleń, utwardzenia nawierzchni, oświetlenie, monitoring itp.</p> <p>Interwencją zostanie objętych ok. 26 budynków i 9 podwórek wyłonionych w otwartym naborze.</p>	
Realizatorzy	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Właściciele (wspólnoty, spółdzielnie)
Inne podmioty zaangażowane	Urząd Miejski w Chojnicach
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie	
Ze względu na znaczny stopień zdegradowania budynków mieszkalnych, szczególnie w biegu głównych ulic obszaru ul. Piłsudskiego, Dworcowej, Warszawskiej i przylegającej do dworca ulicy Nad Dworcem, niezbędna	

jest interwencja przywracająca im odpowiedni wygląd i funkcjonalność. Dotyczy to również najbliższego otoczenia – podwórek i niezagospodarowanych bądź zdegradowanych przestrzeni między budynkami.

Zakres czasowy realizacji	06-2017 do 09-2020		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	3 387 000, 00 zł Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba budynków mieszkalnych objętych interwencją w ramach projektu	Szt.	26
	Liczba podwórek zagospodarowanych w ramach projektu	Szt.	9
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba budynków mieszkalnych zgłoszonych do udziału w projekcie	Szt.	26
	Liczba podwórek zgłoszonych do udziału w projekcie	Szt.	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 16. Karta projektu nr 5

Przedsięwzięcie nr 5			
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej		
Lokalizacja	ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej		
Opis przedsięwzięcia			
<p>Budowa infrastruktury drogowej - przedłużenia ulicy Subisława do ul. Towarowej. Połączenie to ma istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i ponadlokalnych funkcji dzielnicy, stanowiąc dogodnie skomunikowanie drogowe północno-wschodniej części obszaru z transportowym węzłem integrującym, który zostanie utworzony w wyniku realizacji projektu w ramach poddziałania 9.1.2 RPO WP.</p> <p>Droga lokalna przebiegać będzie przez teren zabudowy wielorodzinnej i usługowej. Obecnie teren jest niezagospodarowany, stanowi własność Gminy Miejskiej Chojnice, przylega do terenu dawnych zakładów meblarskich.</p> <p>W pasie drogowym oprócz jezdni znajdzie się ścieżka rowerowa jednostronna dwukierunkowa i chodniki po obu stronach. Droga będzie odwodniona za pomocą spadków podłużnych i poprzecznych do projektowanej kanalizacji deszczowej. Zaprojektowane zostaną też miejsca postojowe, oświetlenie LED ze szczególnym uwzględnieniem doświetlenia przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów, a także zieleni.</p>			
Realizatorzy	Urząd Gminy Chojnice		
Inne podmioty zaangażowane	Biuro projektowe Lokalni przedsiębiorcy		
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie			
Połączenie to przyczyni się do rozładowania ruchu oraz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego na głównym trakcie obszaru biegnącym od centrum miasta do dworca, tj. na ulicach Piłsudskiego i Dworcowej. Poprawi się dostępność przedsięwzięciom zlokalizowanych w tej części dzielnicy.			
Zakres czasowy realizacji	06-2017 do 12-2019		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	1 853 600,00 zł Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Długość nowopowstałych ciągów komunikacyjnych	m	340
	Długość nowopowstałych ciągów pieszo - rowerowych	m	320

	Liczba nowopowstałych miejsc rekreacji służących integracji społecznej	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego	Szt.	1
	Liczba projektów mających na celu estetyzację przestrzeni miejskiej	Szt.	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 17. Karta projektu nr 6

Przedsięwzięcie nr 6			
Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewangelickiego w Chojnicach		
Lokalizacja	Wzgórze Ewangelickie w Chojnicach		
Opis przedsięwzięcia			
<p>Wzgórze Ewangelickie jest parkiem miejskim o powierzchni około 1,5 ha i jednocześnie dawnym cmentarzem ewangelickim, który istniał tu w latach 1621-1948. Teren porastają wysokie drzewa</p> <p>Zadanie obejmuje m.in. wykonanie następujących prac:</p> <p>1. uporządkowanie drzewostanu (usunięcie około 10%, pielęgnacja), nasadzenia i zieleń (klomby krzewów, obsadzenie roślinami cieniolubnymi i zadarniającymi, trawniki), odnowienie ścieżek i utworzenie nowych, szereg elementów małej architektury (altanki, ławki, barierki, karmniki, kosze na śmieci, urządzenia do rekreacji). W przestrzeni parku mają się pojawić tablice informacyjno-dydaktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> dotyczące „historii miejsca” – dziejów ewangelików zamieszkujących dzielnicę wraz z obeliskiem upamiętniającym lokalizację cmentarza, dotyczące fauny i flory parkowej. <p>Zmodernizowane zostanie oświetlenie oraz wprowadzony zostanie monitoring.</p> <p>2. Wybudowana zostanie nawierzchnia ulicy Rolbieckiego (obecnie nie utwardzona) wraz z odwodnieniem, chodnikiem i utworzeniem ok. 39 miejsc parkingowych, jako zaplecza parku.</p>			
Realizatorzy	Urząd Miasta Chojnice		
Inne podmioty zaangażowane	Biuro projektowe		
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie			
<p>Z uwagi na brak infrastruktury służącej mieszkańcom, braki w oświetleniu ścieżek i zagrożenie ubrudzeniem przez gawrony, park nie jest chętnie odwiedzany. Dotyczy to w szczególności w jego północno wschodniej części. Wzdłuż południowej granicy parku biegnie ul. Rolbieckiego i ścieżka stanowiąca skrót dla mieszkańców tej części obszaru zmierzających do centrum miasta lub Chojnickiego Centrum Kultury.</p>			
Zakres czasowy realizacji	06-2017 do 12-2019		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	2 252 200,00 zł Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba miejsc rekreacji dostępnych dla osób niepełnosprawnych	Szt.	1
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba projektów mających na celu estetyzację przestrzeni miejskiej	Szt.	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 18. Tabela 2 Karta projektu nr 7

Przedsięwzięcie nr 7			
Nazwa przedsięwzięcia	Drobne inicjatywy rewitalizacyjne		
Lokalizacja	Dzielnica Dworcowa		
Opis przedsięwzięcia			

Zadania będą przewidywać uzupełnienie kwalifikacji uczestników oraz ich aktywne włączenie w procesy rewitalizacyjne w formie :

- praktycznych warsztatów dbania o zielenię połączonych z wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych i nasadzeń w najbliższym otoczeniu,
- praktycznych warsztatów wykonywania elementów drobnej architektury z różnych materiałów połączonych z wykonaniem prac aranżacji przestrzeni,
- praktycznych warsztatów przygotowujących mieszkańców do aktywnego udziału w inicjatywach kulturalnych wraz z realizacją inicjatywy (np. wykonanie „murali”).

Zadania będą realizowane przez Chojnickie Centrum Kultury bezpośrednio, będą też wyłaniane w otwartym konkursie ofert dla organizacji pozarządowych na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (art. 13) lub zgłaszane w formie inicjatyw lokalnych na podstawie tej samej ustawy (art. 19b).

Realizatorzy	Chojnickie Centrum Kultury Organizacje pozarządowe		
Inne podmioty zaangażowane	Urząd Miejski w Chojnicach		
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie			
Zadania z zakresu kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne realizowane przez Chojnickie Centrum Kultury i organizacje pozarządowe.			
Zakres czasowy realizacji	10-2017 do 09-2020		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	150 000,00 Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych warsztatów ramach projektu	Szt.	10
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób, które zyskały nowe kompetencje w ramach projektu	Osoby	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chojnicach

Tabela 19. Karta projektu nr 8

Przedsięwzięcie nr 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Stop bezrobociu i wykluczeniu!
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji oraz Miasto Chojnice
Opis przedsięwzięcia	
<p>Działania projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawarcie kontraktów socjalnych na podstawie sporządzonej indywidualnej ścieżki reintegracji w oparciu o pracę z pracownikiem socjalnym, psychologiem i doradcą zawodowym - warsztaty o tematyce psychologicznej (np. warsztaty samooceny, motywacyjne) - indywidualne poradnictwo psychologiczne - warsztaty aktywnego poszukiwania pracy - kursy zawodowe - pośrednictwo pracy - staże dla 30 UP - usługa asystencka dla osób niepełnosprawnych - kurs j. angielskiego - zwrot kosztów opieki nad dzieckiem - zasiłki celowe dla UP <p>Najważniejszym efektem projektu ma być podjęcie i utrzymanie zatrudnienia przez UP przez okres co najmniej 3 miesięcy.</p>	
Realizatorzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Inne podmioty zaangażowane	Organizacje pozarządowe Urząd Miejski w Chojnicach Powiatowy Urząd Pracy

Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie			
Przedsięwzięcie bezpośrednio oddziałuje w osoby wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, osób korzystających z pomocy społecznej.			
Zakres czasowy realizacji	01.01.2016 - 31.10.2018		
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	923349,11 Środki własne - budżet gminy RPO WP		
Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba działań służących aktywizacji zawodowej w ramach projektu	Szt.	11
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym korzystających z warsztatów i narzędzi służących aktywizacji zawodowej	Osoby	63
	Liczba osób niepełnosprawnych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym korzystających z warsztatów i narzędzi służących aktywizacji zawodowej	Osoby	14
	Liczba osób podejmujących staż zawodowy w ramach projektu	Osoby	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach

Tabela 20. Karta projektu nr 9

Przedsięwzięcie nr 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Stop wykluczeniu - start na pracę
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji oraz Miasto Chojnice
Opis przedsięwzięcia	
<p>Działania projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawarcie kontraktów socjalnych w oparciu o ścieżkę reintegracji - doradztwo psychologiczno - psychoterapeutyczne - grupowe wsparcie psychologiczne - warsztaty motywujące z zakresu umiejętności rodzicielskich - usługa asystencka dla osób z niepełnosprawnością - doradztwo zawodowe - warsztaty aktywnego poszukiwania pracy - kursy zawodowe - staże zawodowe dla 40 UP - broker edukacyjny - wyjazd dzieci do wioski tematycznej Hobbitów - zasiłki celowe dla UP <p>Najważniejszym efektem projektu ma być podjęcie i utrzymanie zatrudnienia przez UP przez okres, co najmniej 3 miesięcy.</p>	
Realizatorzy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Inne podmioty zaangażowane	Organizacje pozarządowe Urząd Miejski w Chojnicach Powiatowy Urząd Pracy
Powiązanie z problemami zidentyfikowanymi na etapie diagnozy – rezultaty bezpośrednie	
Przedsięwzięcie bezpośrednio oddziałuje w osoby wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, osób korzystających z pomocy społecznej.	
Zakres czasowy realizacji	1.01.2017 - 31.10.2022
Planowany koszt wraz z potencjalnymi źródłami finansowania	1 724 402,88 Środki własne - budżet gminy RPO WP

Wskaźniki			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu	Liczba działań służących aktywizacji zawodowej w ramach projektu	Szt.	12
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym korzystających z warsztatów i narzędzi służących aktywizacji zawodowej	Osoby	120
	Liczba osób niepełnosprawnych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym korzystających z warsztatów i narzędzi służących aktywizacji zawodowej	Osoby	60
	Liczba osób podejmujących staż zawodowy w ramach projektu	Osoby	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach

11.2 Lokalizacja projektów podstawowych na poszczególnych podobszarach

Poniższa tabela przedstawia lokalizację poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgodnie z podziałem na analizowane podobszary rewitalizacji:

Tabela 21. Tabela 3 Lokalizacja podstawowych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych

Lokalizacja/ Projekt	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dzielnica Dworcowa	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Śródmieście								x	x

Źródło: opracowanie własne

11.3 Lista pozostałych (uzupełniających) przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Powstanie, dzięki realizacji projektów podstawowych, nowych obiektów i przestrzeni publicznych zwiększa dostęp do usług społecznych i możliwość realizacji projektów aktywizujących zawodowo i społecznie mieszkańców oraz budujących tożsamość z obszarem rewitalizacji i zwiększających poziom integracji, więzi międzypokoleniowych.

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz materiałem informacyjno-poradnikowym opracowanym we współpracy z zespołem ekspertów z Instytutu Rozwoju Miast⁸: „Ze względu na pomocnicze znaczenie dla osiągnięcia celów programu rewitalizacji, typy uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą zostać scharakteryzowane w programie zbiorczo bez konieczności szczegółowych opisów poszczególnych projektów/przedsięwzięć. (...) Charakterystyka pozostałych typów przedsięwzięć rewitali-

⁸ <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/rewitalizacja/krajowe-centrum-wiedzy-o-rewitalizacji/program-rewitalizacji-krok-po-kroku/>

zacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenia negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową powinna zawierać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji, a nie enumeratywnie przedsięwzięcia/projekty.

W związku z powyższym, w zależności od możliwości finansowania i zainteresowania podmiotów przewiduje się realizację następujących grup projektów, które obecnie ze względu na brak precyzyjnych ustaleń znajdują się w tej części opracowania. Wśród pozostałych projektów rewitalizacyjnych (stan na 29.12.2016 r.) wyszczególnić można takie, potencjalne działania jak:

Tytuł projektu	Lokalizacja	Horyzont czasowy	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia (kilka zdań)	Szacowana wartość
1. Przebudowa targowiska miejskiego przy ul. Angowickiej w Chojnicach – etap II	Podobszar Dworcowa, ul. Angowicka, Chojnice	Zakończenie marzec 2019	Gmina Miejska Chojnice	II etap przebudowy istniejącego targowiska miejskiego służyć będzie poprawie dostępności i jakości świadczenia usług sprzedaży bezpośredniej. Celem operacji jest poprawa warunków funkcjonowania targowiska, zwiększenie komfortu użytkowników (zarówno sprzedających jak i kupujących) poprzez wymianę zadaszenia, nawierzchni powierzchni targowej i komunikacyjnej oraz oświetlenia obszaru (zastosowana zostanie instalacja OZE w postaci paneli fotowoltaicznych).	1.120.063,93 zł
2. Samorządne Centrum Młodzieżowe	Podobszar Śródmieście, ul. Koszarowa	Działalność ciągła od 2012 roku.	Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej	W ramach projektu udostępnia się pomieszczenia (sala prób, sala spotkań, magazyny) wolontariuszom realizującym swoje własne inicjatywy o charakterze społecznym i kulturalnym. Wspiera się ich także informacją i doradztwem lokalnego punktu informacyjnego Eurodesk. Centrum Młodzieżowe nie jest placówką wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chociaż przypomina klub młodzieżowy. Młodzież nie bierze udziału w zorganizowanych zajęciach, a raczej sama je organizuje (np. próby muzyczne, spotkania tematyczne, wydarzenia kulturalne).	Około 20.000 zł / rok
3. Centrum Sztuk Walk Wschodnich;	Niezidentyfikowana na tym etapie	Nieznany	Chojnicka Sekcja Aikido	Budowa funkcjonalnego obiektu, w którym można by uprawiać sztuki walki w standardach nie odbiegających od poziomu światowego. Obiekt taki winien posiadać ok. 300 m2 powierzchni, być wyposażony w stałą matę do ćwiczeń, ring do trenowania boksu oraz posiadać zaplecze socjalno-szatniowe.	1.500.000 zł
4. Zajęcia komputerowe dla seniorów;	Podobszar Śródmieście / Podobszar Dworcowa	Do 2020	Organizacje pozarządowe / Miejska Biblioteka Publiczna	Tego typu zajęcia są odpowiedzią na wyzwania współczesności, w tym na potrzeby osób 60 plus, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu. Przedsięwzięcie przyczyni się do przełamania stereotypu samotnych, schorowanych starszych osób. Zadanie ma na celu zapewnienie osobom po 60 roku życia, mieszkańcom Śródmieścia dostępu do aktywnej integracji, aktywizacji społecznej i edukacji. Przedsięwzięcie ma również na celu zachęcenie seniorów do wyjścia z domu i pokazanie, że życie nie koń-	7000,00 zł/rok

Tytuł projektu	Lokalizacja	Horyzont czasowy	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia (kilka zdań)	Szacowana wartość
				czy się po 60- tym roku życia. Osoby te mogą aktywnie i efektywnie spędzać czas, bez względu na sytuację materialną czy inne kryteria.	
5. Modernizacja systemu monitoringu miejskiego	Podobszar Śródmieście	2016-2017	Gmina Miejska Chojnice	Wymiana sprzętu w ramach istniejącego systemu monitoringu w celu podniesienia jego parametrów oraz zwiększenia zasięgu i skuteczności działań zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców.	44800,00 zł
6. Tworzenie inicjatyw (kampanii społecznych) budujących lokalną tożsamość i cementujących relacje sąsiedzkie wewnątrz Dzielnicy Dworcowej i Śródmieścia oraz pozostałe projekty integracyjne i budujące tożsamość lokalną;	Podobszar Śródmieście	Do 2020	Organizacje porządowe / Chojnickie Centrum Kultury	<p>Inicjatywy obejmujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizację imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych związanych z promocją lokalnych walorów, 2. Rozwijanie aktywności społeczności lokalnej przez: <ul style="list-style-type: none"> - promocję i organizację lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia, - promocję lokalnej przedsiębiorczości, - promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, - trener Osiedlowy - całoroczne, bezpłatne zajęcia sportowe na osiedlowych boiskach dla dzieci, młodzieży oraz seniorów, - promocją dziedzictwa historyczno – kulturowego poprzez organizowanie warsztatów/szkoleń z Questingu historycznego (typowanie miejsc do questu, ustalenie tematów przewodnich questu, itp.) z wydaniem publikacji Qestu do historycznych zajęć terenowych w formie np. ulotki - organizacja warsztatów teatralno – dramatycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, - organizacja warsztatów artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych (np. warsztaty rękodzielnicze, kulinarne itp.). 	8000,00 zł / rok
7. Projekty aktywizacji zawodowej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;	Obszar miasta, w tym w szczególności Śródmieście	Do 2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / organizacje porządowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania skierowane do około 30 osób młodych z tzw. grupy NEET. W tym takie instrumenty jak: identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia, kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy, kontynuacja nauki, szkolenia, staże i praktyki, wsparcie zatrudnienia, wsparcie mobilności geograficznej, wsparcie niepełnosprawnych, dotacje na zakładanie działalności gospodarczej. 	Okolo 1.000.000,00 zł

Tytuł projektu	Lokalizacja	Horyzont czasowy	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia (kilka zdań)	Szacowana wartość
				2. Działania skierowane do około 30 osób powyżej 30 roku życia. Usługi służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy, usługi służące zdobyciu kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, wsparcie zatrudnienia i mobilności.	
8. Projekty aktywizacji społecznej zachęcające do aktywnego i konstruktywnego spędzenia wolnego czasu;	Obszar miasta, w tym w szczególności Śródmieście	Do 2020	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / organizacje pozarządowe	W ramach projektów społecznych proponuje się realizację projektu polegającego na opracowaniu i rozpoczęciu wdrażania lokalnego planu deinstytucjonalizacji na obszarze obejmującym również Śródmieście. Deinstytucjonalizacja usług to proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym (lokalnej społeczności). Przedsięwzięcie obejmuje profilaktykę, mającą zapobiegać umieszczeniu osób w opiece instytucjonalnej, a w przypadku dzieci -rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej. Planuje się objęciem około 70 osób.	1 400 000,00 zł
9. Zagospodarowanie i adaptacja Fosy Miejskiej wraz z murami obronnymi na cele ścieżki kulturowej w mieście Chojnice;	Podobszar Śródmieście	2015-2018	Gmina Miejska Chojnice	Zagospodarowanie i adaptacja Fosy Miejskiej wraz z murami obronnymi na cele ścieżki kulturowej w mieście Chojnice. W zakres prac wchodzi: prace restauratorskie i konserwatorskie zespołu murów miejskich; wykonanie nawierzchni utwardzonych oraz zagospodarowanie terenów zielonych; w tym nasadzenia roślinne, wykonanie chodników, tarasów pochylni, budowa nowej widowni; budowa budynku toalet publicznych i magazynu; wykonanie i dostawa mobilnej zadaszanej sceny wraz z przygotowaniem terenu do jej montażu; instalacja elementów infrastruktury multimedialnej i informacyjnej, instalacja oświetlenia terenu, iluminacji i technicznego oświetlenia sceny, montaż urządzeń zabawowych na placu zabaw.	2 169 566,00 zł
10. Przebudowa, remont i adaptacja budynku „starej plebanii” na cele edukacji konserwatorskiej, związanej z	Podobszar Śródmieście , Plac Kościelny	Prognozowane zakończenie: 2020	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzyciela	Przedsięwzięcie ma polegać na wykonaniu częściowej rozbiórki i odbudowie rozebranych elementów , remoncie części nierozebraonej oraz na adaptacji budynku „starej” plebanii w Chojnicach na cele edukacji konserwatorskiej. Budynek „ starej plebanii” jest wpisany do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego.	1 000 000,00 zł

Tytuł projektu	Lokalizacja	Horyzont czasowy	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia (kilka zdań)	Szacowana wartość
twórczością Hermana Hana oraz wykonanie robót budowlanych i konserwatorskich w budynku "starej plebanii" i zakup wyposażenia pomieszczeń;				W budynku „starej plebanii” planuje się odtworzenie pomieszczeń w klimacie średniowiecznym jako miejsca spotkań z konserwatorami dzieł sztuki i historykami. W zaadoptowanym obiekcie należy zaprojektować salę poświęconą życiu i twórczości Hermana Hana (pracownia malarska z wyposażeniem), salę z zapleczem do zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, pomieszczenie XVI wiecznej kuchni w której będzie możliwość wypiekania średniowiecznych przysmaków, pomieszczenia dla osób prowadzących zajęcia oraz sanitariaty.	
11. Konserwacja i restauracja zabytków: Baszta	Podobszar Śródmieście , Plac Kościelny	Prognozowane zakończenie: 2020	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Ściecia Św. Jana Chrzyciela	Wykonanie dokumentacji projektowej oraz prac konserwacyjnych i restauracyjnych na obiekcie baszty oraz odcinku murów obronnych wraz z elewacją budynku „ starej plebanii od strony wschodniej.	900 000,00 zł

12 Mechanizmy integrowania działań

Wszystkie zadania, zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chojnice zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych miasta oraz jego mieszkańców. Każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane oraz powiązanie ich z zaplanowanymi celami. Aby przedstawić powiązania problemów z kierunkami interwencji posłużono się tabelą zamieszczoną poniżej.

Tabela 22. Wpływ projektów na aspekty problemowe

Projekty	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt techniczny/ przestrzenny/ środowiskowy
Projekty kluczowe			
Program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełno sprawnościami oraz ich rodzin			
Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny			
Budowa obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia.			
Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne.			
Budowa ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej			
Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewangelickiego w Chojnicach.			
Drobne inicjatywy rewitalizacyjne			
Stop bezrobociu i wykluczeniu!			
Stop wykluczeniu - start na pracę			

Źródło: Opracowanie własne

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest konieczność zapewnienia ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter: przestrzenny, problemowy, proceduralno-instytucjonalny, międzyokresowy, finansowy.

(1) Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego Miasta w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

W związku z powyższym komplementarność przestrzenna uwzględnia na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Wzajemne powiązania przestrzenne szczegółowo przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23. Komplementarność przestrzenna projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Przedsięwzięcie	Lokalizacja	Komplementarność przestrzenna z projektami:
1	Program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełno sprawnościami oraz ich rodzin	Dzielnica Dworcowa	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
2	Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny	Dzielnica Dworcowa	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
3	Budowa obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia.	Ul. Dworcowa	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9
4	Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne.	Dzielnica Dworcowa	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9
5	Budowa ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej	ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej	1, 2, 7, 8, 9
6	Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewangelickiego w Chojnicach.	Wzgórze Ewangelickie	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9
7	Drobne inicjatywy rewitalizacyjne	Dzielnica Dworcowa	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
8	Stop bezrobociu i wykluczeniu!	Dzielnica Dworcowa, Śródmieście	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12
9	Stop wykluczeniu - start na pracę	Dzielnica Dworcowa, Śródmieście	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność przestrzenna ma na celu przede wszystkim efektywne oddziaływanie Gminnego Programu Rewitalizacji na cały obszar rewitalizacji (natomiast nie punktowo – na pojedyncze miejsca), dlatego projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze społecznym (program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełno sprawnościami oraz ich rodzin; Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny) oraz gospodarcze (Stop bezrobociu i wykluczeniu!; Stop wykluczeniu - start na pracę) będą realizowane przy uwzględnieniu możliwości realizowanych projektów infrastrukturalnych, z dbałością o wzajemne dopełnianie się.

(2) Komplementarność problemowa

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów GPR. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chojnice określono 9 głównych projektów rewitalizacyjnych, których cechy i spodziewane efekty korelują z wyżej wymienionymi aspektami. Kompletność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność

procesu oraz zyskanie dodatkowej wartości niż suma rozwiązanych problemów. Dla zapewnienia komplementarności należy:

wyznaczyć wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych (**Rozdział 13: System Monitoringu i oceny GPR**);

skorelować działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Mieście – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru rewitalizowanego itp. Analogicznie władze Miasta powinny rozpatrywać inne dziedziny z uwzględnieniem Gminnego Programu Rewitalizacji i możliwie wspierać określone w nim działania.

Komplementarność problemowa stanowi potwierdzenie efektu synergii poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych przeciwdziałających określonym problemom w każdej ze sfer problemowych.

Tabela 24. Komplementarność problemowa

Projekty:	Efekt synergii	
1, 2, 3	Wsparcie rodzin, dzieci, osób niepełnosprawnych seniorów; osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, klientów MOPS; integracja i aktywizacja społeczna;	Realizacja wizji obszaru rewitalizacji
4, 5, 7	Integracja sąsiedzka, zwiększenie jakości życia, estetyzacja przestrzeni publicznych, zwiększenie bezpieczeństwa	
8, 9	Przeciwdziałanie bezrobociu; przeciwdziałanie marginalizacji ekonomicznej, aktywizacja zawodowa	
6	Infrastruktura społeczna, rekreacyjna; utworzenie miejsc integracji społecznej; budowanie wizerunku miasta oraz tożsamości lokalnej	

Źródło: opracowanie własne

(3) Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją (**Rozdział 12: System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji**). System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice został wypracowany przy współpracy Zespołu ds. Rewitalizacji (przedstawiciele Urzędu Miejskiego oraz administracji publicznej) w sposób zapewniający korelację pomiędzy działaniami oraz umożliwiającą efektywne podejmowanie decyzji.

Dla zapewnienia sprawnego zarządzania procesem rewitalizacji utworzony został Zespół ds. Rewitalizacji oraz dodatkowo powołany zostanie Komitet Rewitalizacji.

(4) Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane przedsięwzięcia w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice są komplementarne z już zrealizowanymi projektami współfinansowanymi ze środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (m.in. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego). Zrealizowane projekty były zarówno infrastrukturalne jak i projekty nieinwestycyjne tzw. "miękkie". Wszystkie w sposób bezpośredni bądź pośredni dotyczyły poprawy integracji społeczeństwa oraz ich aktywizacji zawodowej i społecznej zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 25. Komplementarność międzyokresowa

Nazwa i lokalizacja projektu	Nazwa funduszu	Koszt całkowity projektu/ Kwota przyznana z funduszu (w zł)	Okres realizacji
Rozbudowa i przebudowa miejskiego stadionu sportowego w Chojnicach	EFRR	9 000 000/ 1 460 000	czerwiec 2005 - sierpień 2007
Przebudowa układu drogowego Chojnice-Charzykowy	EFRR	29 050 060,00/ 21 787 500,00	19 maj 2005 r. – 31 październik 2006 r.
Program Restauracji Obiektów Dziedzictwa Kulturowego w Chojnicach	EFRR	5 000 000/ 3 700 000	22 marca 2006 r.- 15 października 2007 r.
Rewitalizacja zdegradowanych obiektów i otoczenia po byłym szpitalu w Chojnicach	EFRR	18 400 000/ 11 700 000	2 wrzesień 2005 r. – 29 wrzesień 2006 r.
Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko – Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym - dokumentacja projektowa	EFRR	1 726 579,00/ 1 248 011,88 zł	23.09.2014-05.06.2015 r.
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	EFRR	628.530,00/ 471.397,50	16.06.2014-15.05.2015 r.
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Chojnic	EFRR	1 659 686,19 / 85%	Do 31 października 2014 r.
Rekultywacja 15 składowisk odpadów komunalnych zlokalizowanych na obszarze działania Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze	EFRR	9.165.096,13/ 6.397.947,15	06.2012 – 03.2015 r.
Baszta w Fosie Miejskiej budowana w ramach projektu "Zintegrowany System Informacji Turystycznej: Budowa Centrów Informacji Turystycznej - Bramy Kaszubskiego Pierścienia wraz z kampanią promocyjną	EFRR	12.349.129,63/ 8.548.051,27	01.04.2010-16.05.2011 r.
Poprawa bilansu wodnego w mieście Chojnice poprzez przebudowę i rozbudowę systemu odbioru, odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych w części zlewni Strugi Jarcewskiej	EFRR	10 928 877,58/ 8 196 658,17	Maj 2009 – Listopad 2010 r.
Przebudowa głównej arterii komunikacyjnej Miasta Chojnice stanowiącej fragment międzynarodowego układu komunikacyjnego Berlin-Kaliningrad	EFRR	14.001.356,06/ 10.000.000,00	01.07.2008r - 10.11.2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.miastochojnice.pl

(5) Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Komplementarność finansowa przejawia się również poprzez łączenie zróżnicowanych źródeł finansowania, dlatego w ramach realizacji procesu rewitalizacji Miasta Chojnice, przewiduje się finansowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych z takich źródeł jak: RPO WP, Budżet Miasta Chojnice, Środki prywatne (w tym wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych), Środki organizacji pozarządowych, Środki Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela.

13 Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Tabela 26. Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy czas realizacji projektu
1.	Program wsparcia dla osób niesamodzielných, seniorów i osób z niepełnościami oraz ich rodzin	2017 -2020
2.	Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny	2017-2020
3.	Budowa obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia.	2017-2018
4.	Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne.	2017-2020
5.	Budowa ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej	
6.	Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewangelickiego w Chojnicach.	2017-2019
7.	Drobne inicjatywy rewitalizacyjne	2017-2020
8.	Stop bezrobociu i wykluczeniu!	2016-2018
9.	Stop wykluczeniu - start na pracę	2017-2022

Źródło: Opracowanie własne

14 Indykatywne ramy Finansowe GPR

Tabela 27. Szacowana wartość poszczególnych projektów

Lp.	Tytuł projektu	Źródła finansowania				Szacunkowy koszt realizacji projektu (PLN)	Czy projekt będzie realizowany w razie niepozyskania planowanych środków zewnętrznych?		
		Budżet miasta	Środki własne (w tym parafii, NGO, wspólnot i spółdzielni)	Fundusze zewnętrzne, w tym RPO WP	Inne źródła dofinansowania		Tak	Inny termin lub zakres	Nie
1	Program wsparcia dla osób niesamodzielnych, seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin	60 000		1 140 000		1 200 000			x
2	Rozwój usług społecznych z zakresu wsparcia rodziny	80 000		1 520 000		1 600 000			x
3	Budowa obiektu przy ul. Dworcowej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia.	158 445		897 855		1 056 300			x
4	Renowacje i remonty elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia budynków i przestrzeni publicznych na cele społeczne.		578 600	2 808 400		3 387 000			x
5	Budowa ul. Subisława na odcinku do ul. Towarowej	278 040		1 575 560		1 853 600			x
6	Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni Wzgórza Ewangelickiego w Chojnicach.	337 830		1 914 370		2 252 200			x
7	Drobne inicjatywy rewitalizacyjne	22 500		127 500		150 000			x
8	Stop bezrobociu i wykluczeniu!	138 502		784 847		923 349			x
9	Stop wykluczeniu - start na pracę	259 111		1 468 292		1 724 403			x
Suma:		1 334 428	1 334 428	1 334 428	578 600	12 236 824			

Źródło: opracowanie własne

15 Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji wypracowany jest przez samorząd gminny i poddawany jest dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, środowiskowych.

Przygotowanie oraz wdrażanie procesem rewitalizacji w Chojnicach opierają się na zasadach partnerstwa i partycypacji⁹. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania. Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, takimi jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe pozwoli na: wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk, określenie obszarów problemowych, zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie, wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych, pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne, systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice, jego wdrażanie i monitorowanie opierają się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym przede wszystkim ze: społecznością obszaru rewitalizacji, użytkownikami obszaru rewitalizacji, lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi.

Interesariusze to instytucje, osoby lub grupy osób, które znajdują się w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice oraz instytucje i osoby, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację Programu i jego rezultaty. Interesariuszami GPR Chojnice są: pojedyncze osoby (mieszkańcy i użytkownicy obszaru rewitalizowanego), lokalne społeczności i ich formalni i nieformalni przedstawiciele, władze samorządowe i krajowe, politycy, przywódcy religijni, grupy specjalnych interesów, przedstawiciele biznesu, turyści, potencjalni mieszkańcy, organizacje pozarządowe.

Kompleksowość procesu rewitalizacji w Chojnicach zakładająca włączenie wielu grup interesariuszy, wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków.

15.1 Partycypacja społeczna w procesie szczegółowej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz potencjałów Miasta Chojnice

Jednym z podstawowych założeń wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest aktywne włączenie społeczności lokalnej w proces wprowadzania zmian. Jednym ze sposobów takiej

⁹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 24.

aktywizacji jest organizacja konsultacji społecznych. Są to spotkania, podczas których władze przedstawiają mieszkańcom swoje plany związane z przedsięwzięciami, które będą realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, i które będą miały realny wpływ na ich jakość życia¹⁰. Niezwykle istotnym elementem konsultacji jest możliwość wysłuchania opinii i propozycji mieszkańców - konsultacje społeczne mają bowiem charakter dyskusji, która moderowana jest przez wyznaczoną wcześniej osobę.

Należy podkreślić, że ważnym elementem partycypacji społecznej jest efektywna, dwukierunkowa komunikacja z interesariuszami, tj. osobami, grupami osób, instytucjami, na które w pośredni lub bezpośredni sposób oddziałuje Gminny Program Rewitalizacji. Do interesariuszy programu zalicza się: mieszkańców obszaru rewitalizacji, właścicieli, użytkowników nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym terenie. Również w skład wchodzi podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą lub społeczną (w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej).

W ramach prowadzonych prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji zapewniona została zarówno jednokierunkowa, jak i dwukierunkowa komunikacja z interesariuszami:

Komunikacja jednostronna – stworzenie specjalnej zakładki na stronie internetowej Urzędu Miasta, w której umieszczane zostały: karty projektów oraz informacje o pracach nad Gminnym Programem Rewitalizacji, konsultacjach społecznych, prowadzonych badaniach.

Komunikacja dwustronna – spotkania konsultacyjne w formie warsztatów.

Zapewnianie mechanizmów partycypacji społecznej niesie ze sobą wiele korzyści: Mieszkańcy znają i rozumieją intencje władz lokalnych, Następuje lepsze zdiagnozowanie potrzeb lokalnych, Usprawnia się komunikacja, Mieszkańcy angażują się zarówno w proces tworzenia rozwiązania/strategii jak również są też częścią rozwiązania, Zwiększa się zaufanie do władz lokalnych, Wykorzystuje się realne i potencjalne zasoby lokalne do rozwiązywania problemów - szerokie korzystanie z różnorodnych kompetencji, umiejętności ludzi i instytucji, Mieszkańcy nie są biernym odbiorcą usług, a aktywnym podmiotem zmiany, Tworzy się kultura dialogu i kreatywności, Zapobiega się potencjalnym konfliktom w przyszłości, w szczególności w sprawach drażliwych.

Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji i innymi ich użytkownikami, takimi jak przedsiębiorcy czy organizacje pozarząd-

¹⁰ polityka społ. stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych — spełniania standardów lub realizacji wartości: biologicznych, psychologicznych, duchowych, społecznych i politycznych, kulturalnych, ekonomicznych i ekologicznych jednostek, rodzin i zbiorowości; pojęcie stosowane w polityce społecznej, psychologii, medycynie, ekonomii i socjologii; (Encyklopedia PWN).

dowe, pozwoli na: wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk; określenie obszarów problemowych; zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie; wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych; pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne; systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dążyło się, aby działania, o których mowa, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy wymienionych powyżej oraz wszystkich interesariuszy prowadzących na obszarze rewitalizacji działalność.

Poniżej przedstawione zostały wykorzystane formy partycypacji społecznej: badanie ankietowe CATI z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, n= 391; indywidualne wywiady pogłębione IDI z interesariuszami rewitalizacji i lokalnymi liderami, n=15; spotkanie z mieszkańcami podobszarów Śródmieście i Dworcowa, służących zebraniu pomysłów prowadzonych techniką Charette – **12, 13, 21.12.2016 r.**, liczba uczestników spotkań wynosiła kolejno: 12, 12, 13 osób. Szczegółowe informacje na temat spotkań przedstawia raport z I etapu konsultacji społecznych stanowiący załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice; spotkanie z Zespołem ds. Rewitalizacji przy współudziale eksperta ds. rewitalizacji miasta Chojnice (przedstawiciele administracji samorządowej) – **12, 21.12.2016 r.**, liczba uczestników spotkania wynosiła kolejno: 9, 15 osób. Szczegółowe informacje na temat spotkań przedstawia raport z I etapu konsultacji społecznych stanowiący załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice; spotkania warsztatowego umożliwiającego ocenę partycypacyjną działań organizowanych przez wykonawcę programu rewitalizacji - konsultacje społeczne na koniec etapu opracowania gminnego programu rewitalizacji – **29.12.2016 r.**, w spotkaniu uczestniczyło 15 osób. Szczegółowe informacje na temat warsztatu przedstawia raport z I etapu konsultacji społecznych stanowiący załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice;

Na etapie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice wykorzystano formy partycypacji społecznej w postaci:

4 spotkań w formie spacerów studyjnych po obszarze rewitalizacji – **21.02, 2, 7, 9.03.2017 r.**, liczba uczestników spotkań wynosiła kolejno: 9, 11, 11, 7 osób. Szczegółowe informacje na temat spotkań przedstawia raport podsumowujący z II etapu konsultacji społecznych stanowiący załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice;

4 spotkań z mieszkańcami - **21.02, 2, 7, 9.03.2017 r.**, liczba uczestników spotkań wynosiła kolejno: 9, 11, 12, 9 osób. Szczegółowe informacje na temat spotkań przedstawia raport podsumowujący z II etapu konsultacji społecznych stanowiący załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice;

Ważnym jest, by działania partycypacyjne prowadzone były w sposób ciągły. Nie mogą zakończyć się one na procesie planowania, lecz dotyczyć muszą także realizacji projektów rewitalizacyjnych (upowszechniania informacji na temat GPR, zasad uczestnictwa partnerów i beneficjentów, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów, współpracy międzyinstytucjonalnej, udziału interesariuszy w inicjatywach lokalnych) oraz funkcjonowania po zakończeniu procesu rewitalizacji (upubliczniania monitoringu zmian z naciskiem na obszary rewitalizowane, publikowanie raportów i sprawozdań, badania na temat oceny procesów rewitalizacji, prezentacje efektów rewitalizacji).

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest warunkiem sukcesu.

15.2 Odpowiedzialny społecznie obszar rewitalizacji

Terytorium społecznie odpowiedzialne TSR® (Territories Socialement Responsable) jest zintegrowanym systemem lokalnego planowania uwzględniającym aspekty społeczne, ekonomiczne, kulturowe i środowiskowe. Dodatkowo metodologia TSR® oparta jest na procesie partycypacyjnego zarządzania, którego założeniem jest wzrost jakości życia społeczności lokalnej na danym terytorium poprzez: Zwiększenie spójności społecznej, Wzrost efektywności ekonomicznej, Zrównoważony rozwój, Wzrost demokracji.

Terytorium społecznie odpowiedzialne zapewnia wysoką jakość życia wszystkim jednostkom społeczności lokalnej. Proces TSR® charakteryzuje komplementarność, partycypacja, długoterminowość czy wzmacnianie świadomości społecznej. Koncepcja ta, jest dopełnieniem dobrze znanej strategii Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR Corporate Social Responsibility), natomiast jej opracowanie jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na strategię odpowiedzialnego rozwoju społeczeństw w warunkach globalizacji, polityki i gospodarki rynkowej.

Modelowe implementowanie modelu TSR® bazuje na poszukiwaniu rozwiązań dla problemów charakterystycznych dla poszczególnych wartości kapitału społecznego na terenie danego terytorium (za jeden z podstawowych warunków powodzenia TSR® uznaje się znalezienie właściwych granic terytorium, czyli jego potencjału na tle obowiązujących podziałów).

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice wpisuje się w metodologię koncepcji Territories Socialement Responsable:

W pierwszej kolejności przeprowadzona została diagnoza uwzględniająca m.in. aspekty społeczne, ekonomiczne, kulturowe i środowiskowe.

Następnie wyznaczony został obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji (znalezienie właściwych granic terytorium).

W konsekwencji opracowania diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, a także przy wykorzystaniu partycypacji społecznej (konsultacje społeczne, spotkanie otwierające) opracowano system rozwiązań dla problemów charakteryzujących społeczność lokalną.

Dodatkowo opracowane zostały zasady i narzędzia służące realizacji, monitoringowi i ocenie Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnie z zasadą partycypacji społecznej.

16 System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji

System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice, zgodnie z Rozdziałem 2 *Ustawy o rewitalizacji*, oparty jest na zasadzie partnerstwa i partycypacji. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Programu (jako działania komplementarne do partycypacji na etapach diagnozy, programowania, czy monitorowania) umożliwi wypracowanie społecznej akceptacji dla podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozyskanie środków na działania rewitalizacyjne ze źródeł publicznych oraz prywatnych oraz systematyczny monitoring postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice oraz w razie konieczności (np. podczas wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji GPR) jego aktualizację.

Wdrażanie oraz monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice bazują na współpracy i zaangażowaniu wszystkich grup interesariuszy, poprzez prowadzenie procesu dialogu społecznego pomiędzy zróżnicowanymi interesariuszami Gminnego Programu Rewitalizacji.

W celu zainicjowania współpracy różnych środowisk Miasta Chojnice, został powołany **Komitet Rewitalizacji** w dniu 11 kwietnia 2017r.. Społeczny charakter Komitetu wyrażać się będzie w jego funkcji opiniodawczo - doradczej.

Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice szczegółowo przedstawia **Tabela 30** Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania.

Tabela 28. Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania

System wdrażania (realizacji)	System monitoringu
Formy komunikacji jednokierunkowej, czyli informowania społeczności lokalnej, tj. umieszczenie informacji na stronach internetowych Gminy, informacje w Biuletynie Informacji Publicznej, artykuły w lokalnych mediach i materiały drukowane w obiektach użyteczności publicznej.	Formy komunikacji jednokierunkowej: upublicznianie cyklicznych (raz na trzy lata) raportów oraz analiz wskaźnikowych wszystkim interesariuszom Gminnego Programu Rewitalizacji.
Formy komunikacji dwukierunkowej w postaci spotkań konsultacyjnych/ warsztatowych, których częstotliwość oraz szczegółowa forma zostaną zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych. W spotkaniach	Formy komunikacji dwukierunkowej: organizacja debat publicznych z władzami lokalnymi lub festynów na obszarze rewitalizacji z prezentacją efektów Gminnego Programu Rewitalizacji.

uczestniczyć mogą m.in. przedstawiciele Komitetu Rewitalizacji, zespoły i osoby powiązane pośrednio i bezpośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi, czy podmioty, na które działania rewitalizacyjne będą oddziaływały (np. mieszkańcy, przedsiębiorcy, liderzy społeczni, przedstawiciele Gminy, parafie).

Włączenie lokalnych liderów społecznych do ciał monitorujących i oceniających zmiany na Obszarze Rewitalizacji.

źródło: opracowanie własne.

Na etapie wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Komunikacja jednokierunkowa polegać będzie na informowaniu społeczności lokalnej oraz interesariuszy rewitalizacji o postępach, ewentualnych zmianach i aktualizacjach, konsultacjach społecznych programu za pomocą materiałów drukowanych, tj. plakatów umieszczanych w obiektach użyteczności publicznej, słupach i gablotach informacyjnych.

Komunikacja dwukierunkowa w postaci spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, interesariuszami, Zespołem ds. rewitalizacji, Komitetem Rewitalizacji (w zależności od potrzeb forma będzie weryfikowana bezpośrednio przed spotkaniem spośród takich form jak: warsztat, prelekcja, debata, sądy obywatelskie, spacer studyjny itp.) nastawiona będzie na wielowymiarowe rozwiązywanie problemów, poszukiwanie rozwiązań oraz aktualizację zapisów GPR lub projektów rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu opinii lokalnej społeczności i interesariuszy rewitalizacji. Na etapie wdrażania spotkania konsultacyjne organizowane będą wedle oczekiwań i potrzeb interesariuszy rewitalizacji oraz w ramach aktualizacji GPR.

Na etapie monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji:

Komunikacja jednokierunkowa polegać będzie na informowaniu społeczności lokalnej oraz interesariuszy rewitalizacji o postępach w procesie rewitalizacji w postaci publikowaniu raportów w formie sprawozdań (publikowanych raz na trzy lata) z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych.

Formy komunikacji dwukierunkowej będą zbieżne w czasie z publikacją sprawozdań, a nastawione będą na upublicznienie i upowszechnienie ich w miejscu zamieszkania lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji, w postaci: festynów, pikników, debat itp. na terenie wyznaczonym do rewitalizacji.

Istotne znaczenie będzie stanowić również włączenie tzw. lokalnych liderów w aktywne uczestnictwo w procesie monitorowania rewitalizacji, poprzez m.in. zapraszanie przedstawicieli organizacji pozarządowych, zarządców nieruchomości, przedstawicieli Rad Osiedlowych itp. na ww. wydarzenia oraz włączenie ich w działania Komitetu Rewitalizacji.

16.1 Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji stanowi jeden ze sposobów zapewnienia udziału interesariuszy w rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczą – doradczą w sprawach związanych z rewitalizacją. Ustawa o rewitalizacji wprowadza obowiązek powołania (przed uchwaleniem GPR lub w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR) Komitetu Rewitalizacji, którego powołanie następuje poprzez (kolejno):

Konsultacje społeczne projektu uchwały dotyczącej KR wg. zasad określonych w ustawie o rewitalizacji,

Uchwałą Rady Miejskiej określającą zasady wyznaczania składu KR i zasady jego działania,

Powołanie KR zarządzeniem Burmistrza Miasta.

Ad 1. – Konsultacje społeczne¹¹

Burmistrz Miasta Chojnice ogłasza przystąpienie do konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Konsultacje mają na celu zebranie od osób zainteresowanych uwag, opinii i propozycji odnośnie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Konsultacje prowadzone są na podstawie art. 7 ust. 3 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777).

*Konsultacje przeprowadzone będą w okresie od dnia **29 listopada 2016 r.** do dnia **22 grudnia 2016 r.** do godz. 15:00 w następujących formach:*

1. **spotkań** "o Komitecie Rewitalizacji przy kawie" organizowanych 29 listopada 2016r.:

- a. o godzinie 9.00 w Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowym w Chojnicach, ul. Piłsudskiego 30a;
- b. o godzinie 11.00 w restauracji Fosa w Chojnicach, ul. Grobelna 3;
- c. o godzinie 13.00 w restauracji Siódemka w Chojnicach, ul. Subistawa 7;

2. **spotkania** realizowanego techniką „otwartej przestrzeni” - spotkanie rozpocznie się o godzinie 16.00 w Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowym w Chojnicach, ul. Piłsudskiego 30a, dnia 6 grudnia 2016r.;

3. **narady obywatelskiej grupy przedstawicielskiej** osób wskazanych przez Przewodniczących Samorządów Mieszkańców Osiedli organizowanej w dniach 9 grudnia 2016r. o godzinie 16:00,

¹¹ <http://www.miastochojnice.pl/?a=323&id=6714>

12 grudnia 2016r. o godzinie 17:30 i 13 grudnia 2016r. o godzinie 16.00 w Urzędzie Miejskim w Chojnicach w sali 408;

4. **zbierania uwag, propozycji i opinii** w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione formularze należy dostarczyć w okresie trwania konsultacji:

drogą elektroniczną na adres: rewitalizacja@miastochojnice.pl,

drogą korespondencyjną na adres: Wydział Programów Rozwojowych i Współpracy Zagranicznej, Urząd Miejski w Chojnicach, Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice,

bezpośrednio do Biura Podawczego na parterze Urzędu Miejskiego w Chojnicach, w godzinach pracy Urzędu.

Formularz konsultacyjny oraz projekt uchwały są dostępne:

w Biuletynie Informacji Publicznej bip.miastochojnice.pl,

na stronie internetowej www.miastochojnice.pl/rewitalizacja,

w Biurze Podawczym Urzędu Miejskiego w Chojnicach, Stary Rynek 1, parter, w godzinach urzędowania,

w Wydziale Programów Rozwojowych i Współpracy Zagranicznej Urzędu Miejskiego w Chojnicach, Stary Rynek 1, IV piętro, pokój 710, w godzinach urzędowania.

Ad. 2 - Uchwała Rady Miejskiej określająca zasady wyznaczania składu KR i zasady jego działania¹²

Burmistrz Miasta Chojnice ogłasza nabór członków **Komitetu Rewitalizacji**, zgodnie z procedurą przyjętą uchwałą Rady Miejskiej w Chojnicach nr XXVIII/323/17 z dnia 23 stycznia 2017r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji Miasta Chojnice, zwany dalej Komitetem, wspiera działania Burmistrza Miasta Chojnice w obszarze rewitalizacji, stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, a także sprawuje funkcje opiniotwórczo-doradcze w sprawach związanych z opracowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice oraz oceną przebiegu procesu rewitalizacji w mieście Chojnice. Obszar rewitalizacji wyznaczono uchwałą Rady Miejskiej w Chojnicach nr XXII/237/16 z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Chojnice.

¹² <http://www.miastochojnice.pl/?a=323&id=6855>

Komitet składa się z reprezentantów różnych środowisk. Uczestnictwo w jego pracach ma charakter społeczny. W drodze naboru wyłonionych zostanie:

nie więcej niż 2 przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Chojnice, wskazanych przez organ uprawniony do reprezentowania organizacji pozarządowej,

nie więcej niż 2 przedstawiciele przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji,

nie więcej niż 2 przedstawiciele właścicieli / użytkowników wieczystych nieruchomości/ podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, wskazanych przez podmioty uprawnione do reprezentowania tych podmiotów,

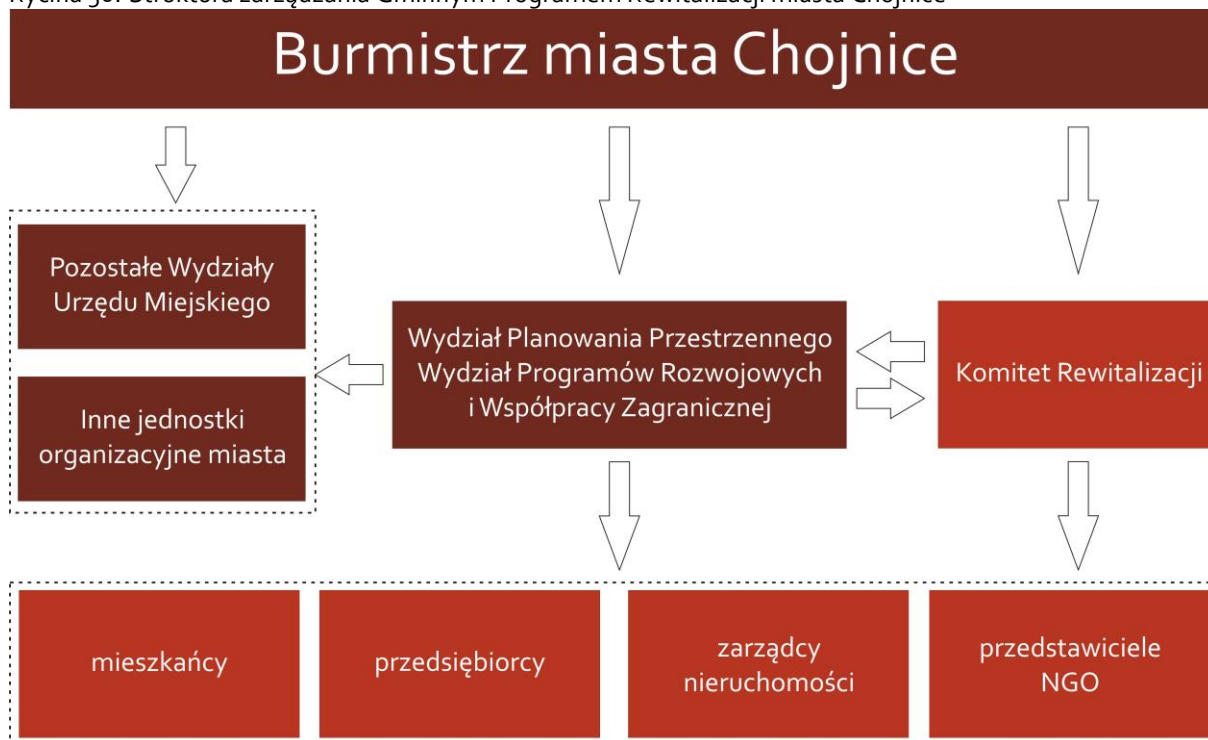
nie więcej niż 4 przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji, posiadających poparcie przynajmniej 10 mieszkańców obszaru rewitalizacji.

*Zgłoszenia kandydatów należy dokonać **w terminie od dnia 6 marca 2017 roku do dnia 21 marca 2017 roku** poprzez wypełnienie i podpisanie „Deklaracji przystąpienia do Komitetu Rewitalizacji Miasta Chojnice”. Deklarację należy złożyć w formie papierowej – przestać za pośrednictwem poczty na adres Urzędu Miejskiego w Chojnicach, Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice lub złożyć osobiście w Biurze Podawczym Urzędu Miejskiego w Chojnicach.*

16.2 Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Zarówno Ustawa o rewitalizacji, jak również analiza zakresu realizacji Programu, wskazuje, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy – będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych. Dla zapewnienia „dobrego zarządzania” procesem rewitalizacji, a tym samym komplementarności realizowanych działań – istotne wydaje się być stworzenie lub dostosowanie istniejących struktur administracyjno-zarządczych do specyfiki i potrzeb realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rycina 56. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji miasta Chojnice

źródło: opracowanie własne.

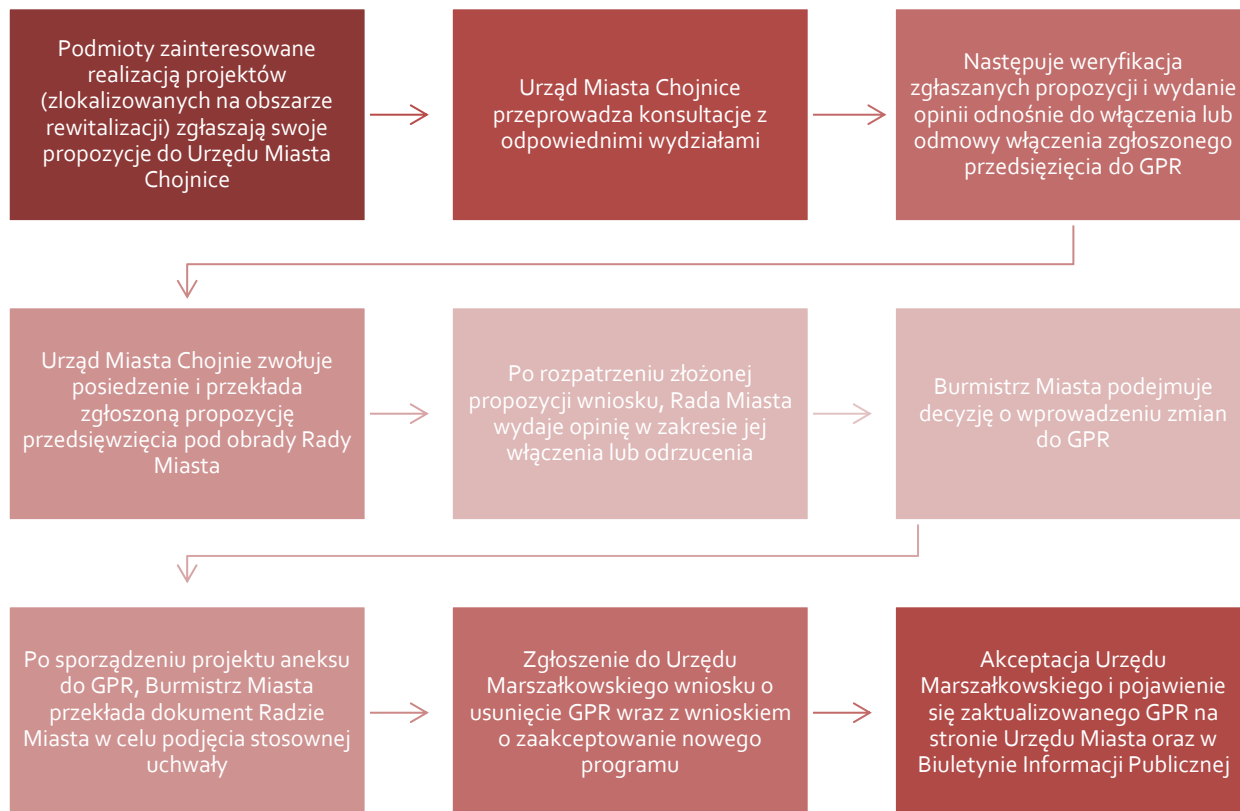
16.3 Aktualizacja GPR

Istotną kwestią przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji jest uwzględnienie jego procesu aktualizacji. Pozwoli to na wszelkie modyfikacje w dokumencie, które będą wynikać wyłącznie ze zmian w bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej miasta. Ponadto, wszystkie zaplanowane działania są określone na podstawie analizy potrzeb i zidentyfikowanych deficytów na obszarze wsparcia. Wpisują się one w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z *Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o Samorządzie Gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446)*. **Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej jest Rada Miasta Chojnice.** Kompetencje jednostki regulowane są za pomocą powszechnie obowiązujących aktów prawnych, aktów wykonawczych oraz Statutu Rady Miasta Chojnice. Dodatkowo Gminny Program Rewitalizacji oraz każda jego aktualizacja wymaga przyjęcia stosownej uchwały Rady Miasta Chojnice.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji W przypadku stwierdzenia, na etapie monitoringu, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, burmistrz występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w rozdziale **14. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych**. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek burmistrza miasta.

W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych do GPR stosowana będzie następująca ścieżka postępowania:

Rycina 57. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

17 Monitoring i ewaluacja

17.1 Monitoring

Fundamentem systemu monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice jest pozyskanie i zestawienie niezbędnych danych, w tym danych demograficznych oraz gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta w Chojnicach, zaangażowane w program rewitalizacji. Gromadzenie tych danych powinno odbywać się na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfery społeczno-ekonomicznej oraz przestrzenno-technicznej. Dane zbierane w systemie powinny w sposób ciągły umożliwiać przeprowadzenie analizy i corocznego raportu obrazującego postęp w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice.

Agregowane i analizowane dane posłużą do monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do celów strategicznych, operacyjnych, kierunków interwencji oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Dane dotyczące monitoringu będą gromadzone przez Wydział Programów Rozwojowych i Współpracy Zagranicznej oraz Wydział Planowania Przestrzennego.

System monitoringu polegać będzie na analizie zmian zachodzących podczas realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w ramach wypracowanych obszarów strategicznych. Monitoring powinien być prowadzony wielopłaszczyznowo (efekty społeczne, ekonomiczne oraz analiza zmian przestrzenno-funkcjonalnych) oraz dostarczać informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów.

Monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice polegać będzie na dwóch etapach:

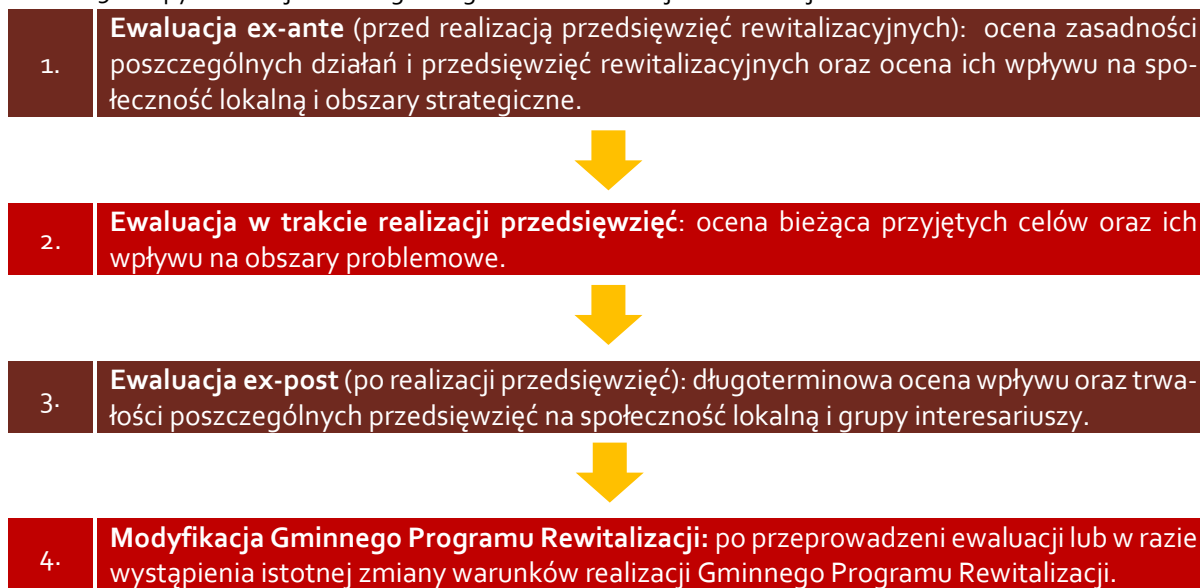
- (1) Raportach w formie sprawozdań (publikowanych raz na trzy lata) z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych.
- (2) Analizie wskaźnikowej, której celem będzie określenie poziomu korelacji podejmowanych projektów rewitalizacyjnych z procesami społeczno – gospodarczymi w Chojnicach.

17.2 Ewaluacja

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice opiera się na analizie wpływu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania społeczno -gospodarczego interesariuszy Miasta oraz dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja GPR prowadzona będzie etapowo:

Tabela 29. Etapy ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice

Źródło: Opracowanie własne

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

- (1) Wskaźnikach produktu przypisanych do poszczególnych projektów (Rozdział 8),
- (2) Wskaźnikach rezultatu przypisanych do poszczególnych projektów (Rozdział 8),
- (3) Wskaźnikach oddziaływania przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych, które przedstawia poniższa tabela:

Tabela 30. Wskaźniki oddziaływania GPR Miasta Chojnice

Wskaźniki oddziaływania					
Cel operacyjny	Wskaźnik	Tendencja	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
Cel strategiczny 1					
Integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym	Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej	Spadająca	1816	1600	Sprawozdania MOPS
	Liczba osób korzystających z nowych ofert programowych w zakresie integracji i aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Rosnąca	-	300	Listy uczestników, dokumentacja zdjęciowa
Wsparcie osób starszych, niepełnoprawnych, ich rodzin i opiekunów, a także rodzin i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	Liczba osób dotknięta bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Spadająca	316	270	Sprawozdania MOPS

Przeciwdziałanie patologiom oraz dziedziczeniu negatywnych postaw życiowych	Liczba przestępstw	Spadająca	196	150	Sprawozdania KPP
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na nadużywanie alkoholu	Spadająca	83	60	Sprawozdania MOPS i MKRPA
Cel strategiczny 2					
Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób bezrobotnych	Spadająca	1091	900	Sprawozdania PUP
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Spadająca	549	520	Sprawozdania PUP
	Liczba osób dotknięta problemem ubóstwa	Spadająca	505	405	Sprawozdania MOPS
	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych	Nie malejąca	659		Ewidencja działalności gospodarczych
Wsparcie działalności organizacji pozarządowych, w szczególności podmiotów Ekonomii Społecznej	Liczba organizacji pozarządowych włączonych w proces rewitalizacji	Nie malejąca	3		Sprawozdania z działalności NGO Protokoły posiedzeń Komitetu Rewitalizacji
	Liczba osób zagrożonych marginalizacją ekonomiczną	Spadająca	505	405	Sprawozdania MOPS
Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego do promocji obszaru rewitalizacji	Liczba stałych miejsc pracy związanych z dziedzictwem kulturowym i historycznym obszaru	Rosnąca	wzrost o 5		Ewidencja działalności gospodarczych Sprawozdania z działalności jednostek kultury
	Liczba turystów odwiedzających miasto	Rosnąca	wzrost o 10%		Badania ankietowe, badania ruchu turystycznego Bank Danych Lokalnych GUS
Cel strategiczny 3					
Zwiększenie bezpieczeństwa i użyteczności rewitalizacji poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną i mieszkaniową	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury społecznej	Rosnąca	-	1000	Badania ankietowe, dokumentacja instytucji społecznych
	Liczba zrewitalizowanych budynków mieszkalnych	Rosnąca	-	26	Audyt, spacer studyjny, protokoły odbioru
	Liczba pustostanów	Spadająca	5	0	Audyt, spacer studyjny, dokumentacja projektowa

Dostosowanie oferty i infrastruktury spędzania czasu wolnego do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba przestępstw i wykroczeń wśród dzieci i młodzieży	Spadająca	3	1	Sprawozdania KPP
	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury spędzania czasu wolnego	Rosnąca	-	1000	Badania ankietowe Dokumentacja instytucji społecznych
Estetyzacja ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego	Liczba wypadków i wykroczeń komunikacyjnych	Spadająca	spadek o 10%		Sprawozdania KPP
	Liczba sąsiedzkich inicjatyw lokalnych mających na celu estetyzację otoczenia	Rosnąca	wzrost o 15%		Audyt, spacer studyjne, badania ankietowe

Źródło: opracowanie własne

18 Polityka planistyczna i mieszkaniowa

Ustawa przewiduje możliwość wprowadzenia gminnym programem rewitalizacji zmian w gminnych dokumentach strategicznych i wynikających z nich aktach prawa miejscowego.

18.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chojnice nie przewiduje się ustanowienia Specjalnego Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

18.2 Zmiany w Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Chojnice na lata 2015 – 2020

Obowiązujący Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Chojnice na lata 2015-2020 jest dostosowany do potrzeb lokalnej społeczności, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości zasobowych oraz finansowych Gminy. Na etapie sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice nie przewiduje się zmian w Programie. Po roku 2020, należy uchwalić nowy Program, którego opracowanie poprzedzi Analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji budynków i lokali, wraz określeniem potrzeb remontowych.

18.3 Zmiany w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Uchwała Rady Miejskiej w Chojnicach w sprawie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji projektowana była na etapie tworzenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, dlatego na etapie opracowania GPR nie należy wprowadzać w jej treść żadnych zmian:

Uchwała Nr XXVIII/323/17 Rady Miejskiej W Chojnicach z dnia 23 stycznia 2017r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Załącznik do uchwały określa zadania Komitetu Rewitalizacji oraz organizację i tryb pracy Komitetu¹³.

18.4 Zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W ramach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji planowane jest podjęcie szeregu działań, które mogą oddziaływać na społeczność lokalną obszaru rewitalizacji.

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie wymaga aktualizacji w zakresie wyznaczenia obszarów wymagających przekształceń, ze

¹³ <http://www.miastochojnice.pl/prawo/3670.pdf>

względu na uwzględnienie w Studium takich założeń jak: Modernizacja infrastruktury technicznej. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności. Modernizacja ładu i przestrzeni miejskiej.